SUMARIUSZ METRYKI KORONNEJ

Księga wpisów kanclerza Piotra Gembickiego MK 187 z Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie z lat 1639-1642

INCIPIT
Annus Domini
Millesimus Sexcen.
tesimus Quadra.
gesimus Se.
cundus.

Nobilis Daniel Kirscher
Camera S Regia Mttatis
Notarius Famatum Petrum
Forbes Plenipotentem ad pro
mouendas causas constituit

SERIA NOWA

TOM XVII

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

SUMARIUSZ METRYKI KORONNEJ

SERIA NOWA
TOM XVII

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

POLSKIE TOWARZYSTWO HERALDYCZNE

SUMARIUSZ METRYKI KORONNEJ

SERIA NOWA
TOM XVII

Redaktor serii
Krzysztof Chłapowski

Redaktor tomu
Janusz S. Dąbrowski

Księga wpisów MK 187 z Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie z lat 1639–1642

opracowali
Adam Korczyński
Wojciech Krawczuk

WYDAWNICTWO DiG
Warszawa 2020

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Recenzenci:
dr hab. Waldemar Chorążyczewski, prof. UMK

NARODOWY PROGRAM
ROZWOJU HUMANISTYKI

Praca naukowa finansowana w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki" w latach 2014–2018

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

FUNDACJA
LANCKOROŃSKICH

„Sumariusz Metryki Koronnej. Seria Nowa: Tom XVII" — zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę oraz Fundację Lanckorońskich

Opracowanie naukowe powstało w ramach grantu NPRH

Redakcja: Sławomir Górzyński, Edition La Rama

Na okładce: Fragment oprawy Metryki Koronnej nr 187,
fot. za pther.eu/MK/187

© Copyright by Wydawnictwo DiG, 2020

(tom XVII)
ISBN 978–83–286–0112–3

WYDAWNICTWO DiG
ul. Dankowicka 16c lok. 2
01–987 Warszawa
tel./fax: (+48) 22 839 08 38
e-mail: biuro@dig.pl, www.dig.pl

Skład i łamanie: Mercurius
Druk cyfrowy: TOTEM Sp. z o.o.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Wstęp

Publikowany *Sumariusz Księgi Wpisów MK 186* jest siódmym w kolejności w ramach wydawnictwa *Sumariuszy* dziesięciu Ksiąg Wpisów Metryki Koronnej Władysława IV, przechowywanych w zbiorach Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie. Sumariusze opracowano w latach 2014–2018 w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki", przez zespół pod kierunkiem Wojciecha Krawczuka[1].

Księga MK 187 w Archiwum Głównym Akt Dawnych.

Opis księgi sporządziły w opublikowanym w 1975 *Inwentarzu* roku Irena Sułkowska–Kurasiowa i Maria Woźniakowa[2], i tu go przytaczam.
Tytuł:
Daty: 1639 8 I — 13 VIII, 29 X — 1640 19 V, 31 VIII — 1642 26 III, 30 VI — 29 XII[3].

---

[1] Więcej na temat programu zob. *Wstęp* do *Sumariusza Księgi Wpisów Metryki Koronnej MK 181*. Adam Korczyński opracował karty 1–130, Wojciech Krawczuk karty 131–242.

[2] *Inwentarz Metryki Koronnej. Księgi wpisów i dekretów polskiej kancelarii królewskiej z lat 1447–1795*, oprac. Irena Sułkowska–Kurasiowa i Maria Woźniakowa, Warszawa 1975; wersja poprawiona, http://www.agad.gov.pol/ inwentarze/Metr_Korx.xml (stan na 23 IV 2019).

[3] Dokument nr 138 w tomie został wpisany 31 XII 1642 roku.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Opis: Oprawa pomarańczowy pergamin, grzbiet pęknięty. K. 1 nlb + s. 1–98 + k. 99–246 + 1 nlb. Brak k. 135. Uwaga: na górnej wyklejce umieszczona następująca notka: „sexterny te po wojnie szwedzkiej w sklepie metrycznym sparsim między papierami zebrane, a potym introligowane, ut melius servari et usui servire possint, cura et studio — – Stephani Hankiewic protunc metricantis a.D. 1665".
Dawna sygnatura: „Sexterniones aliquot recenter pergameno rubro introligati privilegiorum et inscriptionum sub ser–mo Vladislao IV, cancellariatu rn–di Petri Gembicki, annorum 1639, 40, 41, 42 sub literis S.C. n 155" (XVII w., Synopsis); „Liber inscriptionum et privilegiorum sub literis SC N 155" (XVIII w.); „187 SC, 1639–1642" (XVIII–XIX w., Oboleński, Bentkowski). Uwaga; na górnej wklejce umieszczona następująca notatka: „sexterny te po wojnie szwedzkiej w sklepie metrycznym sparsim między papierami zebrane, a potym introligowane, ut melius servari et usui servire possint, cura et studio — – Stephani Hankiewic protunc metricantis a.D. 1665".
Język: łac.

Księga wpisów za kanclerstwa Piotra Gembickiego.

Skany wszystkich kart wykonano w ramach grantu „Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki", pod red. Sławomira Górzyńskiego[4]. Tom Metryki Koronnej MK 187 jest dostępny: http://www.agad.gov.pl/inwentarze/Metr_Korx.xml i http://pther.eu/MK/187/index.html, przy opisie i sygnaturze znajduje się „galeria ze skanami".

Dokumenty z Księgi Wpisów MK 187 pochodzą z kancelarii Piotra Gembickiego. Jego postać i działalność jako podkanclerzego i kanclerza została scharakteryzowana we *Wstępie* do tomów: MK 182, MK 183, MK 186. Dla końcowych lat kanclerstwa — 1642 i 1643 dodać należy zaostrzenie stosunków z papiestwem. Papież Urban VIII, choć pozbawiony poparcia największych potęg katolickich — Habsburgów i Bur-

[4] Sławomir Górzyński, „Udostępnienie w Internecie Metryki Koronnej, księgi wpisów" Nr 0007/NPRH2/H11/81/2012, wyniki dostępne pther.eu.MK.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

bonów prowadził politykę nieproporcjonalną do aktywów, co naraziło go na szereg porażek w polityce europejskiej. Jeśli chodzi o stosunki z Rzeczpospolitą, to do wcześniejszych zatargów doszło pominięcie kandydatów królewskich — Waleriana Magni i Honorata Viscontiego (byłego nuncjusza w Polsce) — przy nominacjach kardynałów, co było dla sfrustrowanego brakiem sukcesów w ostatnich latach Władysława IV bardzo bolesne. Podkreślanie wobec niego przez papieża wyższości królów dziedzicznych nad obieralnymi dolewało oliwy do ognia, podobnie jak negatywne opinie słane do Rzymu przez nuncjusza, m.in. na temat króla i zbytnio jakoby tolerancyjnej jego polityki wobec heretyków i schizmatyków. Nuncjusz w Polsce, Mario Filonardi przyjmował co rusz konfrontacyjną postawę, co prowadziło do awantur, jak choćby z lokalizacją kolumny Zygmunta III. Zraził do siebie wielu senatorów, ministrów a nawet kilku biskupów, w tym Piotra Gembickiego. W przypadku Gembickiego naraziło to go na niełaskę papieża. Tym niemniej nuncjusz w 1642 r. został zmuszony do opuszczenia Rzeczypospolitej, co było faktycznym zerwaniem stosunków dyplomatycznych[5]. Gembicki popierający wcześniejsze posunięcia króla, m.in. w sprawie lokalizacji kolumny Zygmunta III wbrew interdyktowi nuncjusza, w marcu 1642 przedstawił Filonardiemu stanowisko, iż misja jego jest w Polsce „zbyteczna", gdyż jego funkcję może spełniać prymas. Nie podpisał jednak listu senatu do papieża z żądaniem odwołania Filonardiego, choć uczynił to prymas i trzech biskupów. Tymczasem po śmierci Zadzika 17 III 1642 r. z poparciem Ossolińskiego król nominował Gembickiego biskupem krakowskim, co oznaczało, że musi złożyć pieczęć na następnym sejmie. Nastąpiło to 23 II 1643[6].

Tom MK 187 w obecnej postaci nie jest wyłącznie wytworem kancelarii Gembickiego. Informuje o tym zapiska na wewnętrznej stronie

[5] Henryk Litwin, *Chwała Północy. Rzeczpospolita w polityce Stolicy Apostolskiej 1598–1648*, Warszawa 2018, s. 240–248. Teresa Chynczewska–Hennel, *Nuncjusz i Król. Nuncjatura Maria Filonardiego w Rzeczypospolitej 1636–1643*, Warszawa 2006.

[6] Hieronim Eugeniusz Wyczawski, *Biskup Piotr Gembicki 1585–1657*, Kraków 1957, s. 111–113.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

okładki, że seksterny[7] zawarte w tomie zostały znalezione „w sklepie metrycznym" po wojnie szwedzkiej (czyli najwcześniej w 1656–1657 roku[8]), po czym staraniem metrykanta Stefana Hankiewicza zostały oprawione w 1665 r., by lepiej służyły na potrzeby kancelarii.

Ostatni tom Gembickiego jest niekompletny. Nie tylko dlatego, że dokumenty z lat 1639–1641 znalazły się w innych tomach. Wskazują na to luki wykazane w poniższej tabeli. Wydaje się, że część seksternów przepadła. Wskazuje na to także brak wpisów z 1643 roku (53 dni). O brakujących seksternach świadczą też miejsca, gdzie tekst dokumentów urywa się (s. 100a, 129v).

Być może w kancelarii Gembickiego planowano zebranie wpisów w osobny tom, gdyż pierwszych 95 dokumentów to właśnie wpisy w okresie do połowy 1642 roku. Po opuszczeniu kancelarii przez Gembickiego nie zadbano — ani odchodzący kanclerz, ani „jego" ludzie, ani następca na urzędzie o uporządkowanie i oprawę, dokumentów państwowych.

Przywileje z kolei prawie bez wyjątku pochodzą z lat 1641–1642. Połączone zostały więc dość przypadkowo wpisy z dłuższego okresu i przywileje; większość dokumentów księgi MK 187 stanowią bowiem wpisy (71%).

Miejscem wystawienia większości dokumentów była Warszawa. Podczas pobytu króla na Litwie w okresie od stycznia do sierpnia w Wilnie wystawiono 31 dokumentów. Po jednym dokumencie wpisano w Płocku i Częstochowie, dwa we wsi Słomianka, ponadto trzy dokumenty w Prusach Książęcych — w Szczytnie (Ortelsburg) podczas spotkania króla z elektorem w lipcu 1639 roku; to ostatnie świadczy, że kancelaria uznała, iż Prusy Książęce jako lenno są terytorium Rzeczypospolitej (król Polski był królem całych Prus).

Pomimo, że przeważają wpisy, tylko 10 % dokumentów zawiera język polski, 0,7 % niemiecki, reszta to język łaciński. Zwykle dokumentami

[7] Sekstern — składka z sześciu podwójnych stron.

[8] Po raz pierwszy odzyskano Warszawę w 1656 roku, wkrótce utracona po bitwie warszawskiej na początku sierpnia 1656 roku została odzyskana po kapitulacji wojsk Jerzego II Rakoczego rok później.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Tabela. Dokumenty wpisane do MK 187 z rozbiciem na poszczególne miesiące[9].

Miesiąc	Rok 1639	Rok 1640	Rok 1641	Rok 1642
styczeń	1	2		1
luty	4	3	1	2
marzec	4	7		18
kwiecień	5	1	3	
maj	10	4		1
czerwiec	4			6
lipiec	4			1
sierpień	3		2	
wrzesień				5
październik	1		10	1
listopad	2		2	6
grudzień	4		3	20
(razem dok.)	42	17	21	61

w języku polskim określamy takie, których treść została spisana po polsku, jednak formuły początkowe i końcowe stosowano nadal łacińskie. Rzadziej spotyka się za Władysława IV wpisy opatrzone formułami polskimi. Przykładem formuła daty: „*W sobotę po święcie Macieia Apostoła*", z kolei formuła datacji „ut supra" została przełożona na: „*Sprawa iako wyży*". Sprawę zapożyczeń dokumentu 84 po części wyjaśnia to, że dokument dotyczy województwa kijowskiego, przypuszczalnie chodzi zatem w wpływ metryki ruskiej (wołyńskiej).

Przy omawianiu Ksiąg Wpisów Metryki Koronnej Władysława IV nie poruszałem kwestii paginacji, chyba że były w niej jakieś znaczne opustki, gdyż została naniesiona w latach 40. XIX wieku. W tomie MK 187 mamy dość nietypową sytuację, gdyż do s. 100 wpisano strony, dalej zaś karty. W numeracji kart wystąpił brak numeru 135. Dokument

[9] Nie wszystkie dokumenty można określić z dokładnością do miesiąca.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

95 nosi osobną paginację (1–34) co skłoniło opracowujących regest do wysnucia przypuszczenia, że być może miał to być początek tomu.

Pismo w MK 187, jest siłą rzeczy różnych rąk, początkowo kancelaryjne, lekko kursywne, kanciaste. W drugiej części tomu przeważanie barokowe, kursywne i zamaszyste, udające tylko kancelaryjne. Nagłówki pisane dużymi literami, odstępy między wierszami przeważnie niewielkie, pismo jest dobrze czytelne. Mimo to ilość słów na stronach nie jest duża, a to z powodu szerokich marginesów, podobnie jak w niektórych innych tomach z kancelarii Gembickiego. Na niektórych kartach widać resztki zaznaczonych ołówkiem marginesów; ich szerokość niewiele ustępuje zapisanej części.

Konstrukcja tomu złożonego z ocalałych przypadkowo seksternów wyklucza zachowanie chronologii, choć Hankiewicz starał się ułożyć je w kolejności chronologicznej.

Skład kancelarii Gembickiego w czasie powstawania rękopisu nie różnił się zbytnio w stosunku do opisanego w poprzednich tomach, jeśli można sądzić na podstawie podpisów złożonych pod mniej niż ¼ dokumentów w tomie. Większość z nich podpisał brat kanclerza, Jan Gembicki (ok. 63%), od maja 1641 r. sekretarz wielki. Inny dygnitarz — referendarz koronny Aleksander Trzebiński (17%) i wkrótce podkanclerzy, podpisał się tyleż razy co sekretarz królewski Andrzej Bujalski (ponadto Stefan Paprocki 3%)[10].

Jak na stosunkowo małą liczbę dokumentów w tomie zaskakująco wiele zwraca uwagę. Szereg dokumentów związanych jest z Domem Wazów. Królewna Anna Katarzyna Konstancja w asystencji królewiczów Jana Kazimierza i Karola Ferdynanda biskupa płockiego 11 IV 1641 scedowała odziedziczoną po rodzicach kamienicę przy Krakowskim Przedmieściu w Warszawie na rzecz mieszczki Małgorzaty, wdowy po Sebastianie Wakniczu (nr 62).

[10] Zob. Dawid Żądłowski, *Sekretarze królewscy Władysława IV w kancelarii królewskiej*, (w:) *Polska kancelaria królewska. Między władzą a społeczeństwem*. Część trzecia, pod redakcją Waldemara Chorążyczewskiego i Wojciecha Krawczuka, Warszawa 2008, s. 62, 67.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

W związku z małżeństwem królewny Anny Katarzyny Konstancji[11] z Filipem Wilhelmem Wittelsbachem von Pfalz–Neuburg, 27 VI 1642 wraz z mężem potwierdziła otrzymanie jako wiana 243 000 talarów Rzeszy i ruchomości, w związku z czym zrezygnowała z pretensji spadkowych do dóbr ojczystych i matczynych na rzecz króla, z wyjątkiem należnych jej sum z dóbr żywieckich (nr 88). Nieco później (23 IX) wpisano do Metryki zobowiązanie małżonków wystawione 21 VII (dok. 125), stwierdzające, że w ciągu czterech miesięcy przedstawią wykaz klejnotów ofiarowanych przez króla 9 VI podczas zaślubin. Klejnoty wyceniono na 300 tysięcy talarów, do tego kosztowności srebrne, wycenione na 100 tysięcy talarów Rzeszy. Wpisano też wtedy do Metryki (nr 126) treść traktatu podpisanego w Düsseldorfie przez Wolfganga Wilhelma Wittelsbacha, dotyczącego małżeństwa. Posag 243 333 talarów miał być spłacony w ciągu trzech lat, 12 000 dukatów trzy dni po ślubie, 109 666,5 talarów w oktawie Wielkanocy 1643 i 1644 roku. Filip Wilhelm miał zapisać 24 000 talarów, zwłaszcza na dobrach i zamku Schwandorf, ale uzyskiwał prawa do klejnotów żony (300 000 tal.) i sreber wartości (100 000 talarów). Małżonkowie uzyskali także prawa do dóbr żywieckich, sum neapolitańskich, zapisów na dobrach Wittingau w Czechach, dobrach księstwa brunszwickiego.

Filip Wilhelm Wittelsbach zabezpieczył podarunek ślubny na rzecz żony w wysokości 20 000 złotych reńskich na swych dobrach (nr 89) i zagwarantował złożenie jej hołdu przez swych poddanych (nr 90), zaś na mocy układu z Władysławem IV także uznanie ewentualnego potomka z małżeństwa z królewną, swym spadkobiercą na tronie (nr 92). Filip Wilhelm pokwitował odbiór 12 000 złotych węgierskich jako ratę 24 000 talarów z 243 333 talarów Rzeszy. Spłata całej sumy w trzech ratach ma nastąpić w ciągu dwóch lat, mianowicie mianowicie 109 665 i pół talarów w oktawie Wielkanocy 1643 roku, z której Filip Wilhelm pokwitował odbiór 10 000 talarów (nr 93). W Częstochowie 9 lipca królewna za zgodą męża darowała posiadane części wsi

[11] Stefania Ochmann-Staniszewska, *Dynastia Wazów w Polsce*, Warszawa 2007, s. 165–167.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Nieporęt bratu Janowi Kazimierzowi (nr 94), który wcześniej, 27 VI scedował na siostrę swe prawa do sum neapolitańskich (nr 91).

Jeśli chodzi o sprawy wyznaniowe, kilka tygodni (26 X) po sejmie zakończonym 4 X 1641 r. kanclerz wniósł w imieniu duchowieństwa katolickiego (w tym prymasa Jana Wężyka) protest przeciwko prawosławnym, w związku z konstytucją o restytucji Sylwestra Hulewicza–Wojutyńskiego, biskupa przemysko–samborskiego i nadaniem mu wsi, zajętych wcześniej na rzecz biskupstwa unickiego (dok. nr 74). Kolejna protestacja przeciwko prawosławnym zgłoszona sejmie 12 II 1642, została wzniesiona do Metryki 28 II 1642 przez między innymi prymasa Jana Wężyka (nr 82).

Na uwagę zasługuje także wybór przez króla kardynała Giulia Savelli na patrona i protektora w Stolicy Apostolskiej (grudzień 1642, nr 134).

Wspomnieć warto potwierdzenie przywilejów Ormian lwowskich, otrzymanych od 1062[12] roku, głównie nadanych przez królów polskich (nr 95). Interesujący jest dokument (nr 26), w którym przedstawiciele mieszczan wileńskich — rzymskich katolików, unitów wespół z prawosławnymi i magistratem wileńskim ustanowili pełnomocników do sprawy toczącej się w sądzie zadwornym, w sprawie ceł pobieranych od towarów kupców wileńskich w Prusach.

Król 21 III 1642 przychylił się do próśb magistratu kijowskiego, wyznaczając po pięciu ławnikom i pięciu rajcom pensje 60 złp rocznie, za prace przy wybieraniu dochodów z propinacji (nr 100).

Ostatniego marca 1642 r. król nadał 200 talarów Rzeszy (600 złp.) pensji rocznej swemu nadwornemu historiografowi, Eberhardowi Wassenbergowi (nr 106). Moment nie był przypadkowy; Wassenberg (ok. 1610–1668), panegirysta i historyk arcyksięcia Leopolda Wilhelma przybył do Polski z królową Cecylia Renatą w 1637 roku. Jego dzieło *Gestorum Glorissimi ac Invictissimi Vladislai IV. Poloniae et Sveciae regis, pars I: principem panegyrice representans, pars II: regem panegiryce representans*, okazało sukcesem, skoro po publikacji w Gdańsku w 1641, kolejne wydania ukazały się już w 1643 i 1649 roku. Warto

[12] Zapewne winno być: w roku 1362.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

dodać, że król 26 IV 1642 potwierdził prawa i przywileje Bractwa Muzyków w Krakowie (nr 113).

Mocno doświadczona wojnami szlachta inflancka i kurlandzka, dla zabezpieczenia się na przyszłość dość chętnie wznosiła dokumenty do Metryki. Zabiegała też pilnie o nowe nadania albo o odzyskanie dziedzictwa. Jan von Willeman sekretarz królewski i rezydent kurlandzki przy dworze polskim 30 III 1641 r. uzyskał lenne nadanie na dobra w powiecie rzeżyckim (tj. pozostające pod władaniem polskim); posiadali je jego przodkowie w czasach zakonnych prawem lennym, potem zaś jakoby prawem dziedzicznym (nr 107). W to ostatnie chyba nie do końca uwierzono.

Schemat opisu regestu[13]

Każdy dokument otrzymał numer porządkowy w postaci pogrubionej liczby. W wierszu poniżej, po lewej stronie numery kart (skrót k.) lub stron (s.) na których znajduje się dokument (strony *verso* w przypadku kart zazn. jako v.); po prawej miejsce i data wpisania dokumentu. W przypadku datacji wedle świąt katolickich w wierszu poniżej umieszczono kursywą formułę datacyjną.

Streszczenia dokumentów podano w języku polskim. Cytaty wyjęte z dokumentów podano kursywą. Informowano o wystawcy (najczęściej był mim król), treści dyspozycji czy czynności prawnej, wymieniono osoby występujące w dokumencie. Tytuły stanowe podano odnośnie plebejów i duchownych. Pełną tytulaturę podawano przy pierwszym pojawieniu się w źródle lub gdy tytulatura uległa zmianie. Odnośnie do szlachty zrezygnowano z zaznaczania przynależności stanowej (podano „sz" w indeksie), pozostawiono jednak informację, skąd dana osoba się pisała. Warianty nazwisk i imion zaznaczono w nawiasie kursywą. Listy świadków zamieszczono tylko dla okresu panowania Władysława IV.

[13] Zob. *Sumariusz Metryki Koronnej. Seria Nowa*, Tom X, oprac. W. Krawczuk, s. 10–11.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Nazwy miejscowe, zwłaszcza nazwy miejscowości zostały zmodernizowane. Nie czyniono tego jednak mechanicznie — stąd w dokumentach pojawia się Królewiec/Königsberg, Lwów a nie Lviv, itd.

Na końcu streszczenia podano informację kto podpisał dokument, ewentualnie czy zastosowano formułę relacyjną. Pod regestem po lewej stronie zaznaczono kursywę język dokumentu.

Jeśli sytuacja tego wymagała, dodawano przypis lub przypisy, dotyczące dodatkowych informacji o dokumencie i jego treści, jednak możliwie oszczędnie.

Uzupełnieniem regestów są indeksy osobowy i geograficzny.

Indeks geograficzny zawiera zasadniczo nazwy miast i wsi, pomija Warszawę, oraz miejsca wystawienia dokumentów. Podano ponadto nazwy rzek, jezior, itp. Ponieważ często głównym przedmiotem nadania były jednostki geograficzne mniejsze niż wieś, konieczne było podanie ich w indeksie. Dotyczy to młynów (z nazwą i bez), foluszy, tartaków, karczem, łanów, gruntów, placów w miastach, stawów, itp. Uwzględniono lasy mające jakąś nazwę (pod Las/Lasy).

Dość często za Władysława IV nadawano pola z różnymi określeniami, nie zawsze zaznaczając, że chodzi o łany czy włóki, zgrupowano je pod hasłem *łan* lub *łany*.

Ponieważ do chwili obecnej (luty 2020 roku) nadal nie zostali opracowani urzędnicy dla Mazowsza (woj. rawskie, płockie[14], mazowieckie) oraz województwo bracławskie (na Ukrainie), podawano ich przy odpowiednich miejscowościach, podobnie jak urzędników grodzkich czy podstarościch.

Osobno podano wykaz dotyczących poszczególnych dóbr królewskich w Koronie i w Inflantach. Niezależnie od faktycznego statusu królewszczyzny, umieszczono je pod hasłem „starostwo", ale tylko wtedy, gdy źródło informuje o przynależności danej miejscowości do starostwa.

Janusz S. Dąbrowski

[14] W najbliższym czasie ma się ukazać wykaz urzędników województwa płockiego.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Wykaz skrótów

MK — Metryka Koronna w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie

U — *Urzędnicy dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII wieku. Spisy*, t. I i następne, Wrocław–Kórnik od 1985, pod red. A. Gąsiorowskiego

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

REGESTY

[Wewnętrzna strona okładki:] napis informujący, że jest to księga wpisów i przywilejów Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego, biskupa przemyskiego, prepozyta miechowskiego za lata 1639, 1640, 1641, 1642[1].

[k. I v wpis o wykonaniu sumariusza księgi 11–19 VIII 1843]

[1639]

1

s. 1–2 Warszawa, 8 stycznia 1639

Sabbatho post Festum Epiphaniarum proximo

Król Władysław IV[1] potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Krzysztof Gembicki, stolnik koronny, starosta gnieźnieński, królewski dworzanin pokojowy. Zeznał pokwitowanie Pawła Gembickiego, podczaszego poznańskiego swego bratanka, z sumy dwudziestu pięciu tysięcy złotych polskich, zapisanych w urzędzie grodzkim [kowalewskim] województwa chełmińskiego.

Relacja Piotra Gembickiego, biskupa przemyskiego, prepozyta generalnego miechowskiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

[1] Tytulatura: *Vladislaus Quartus Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniae, Smolensciae, Czernichoviaeque nec non Suecorum Gottorum Vandalorumque haereditarius Rex etc.*

[1] Na wew. stronie okładki wpis: „Seksterny te po wojnie szwedzkiej w sklepie metrycznym sparsim między papierami zebrane, a potym introligowane ut melius servari et usu servire possint". Poniżej zaś: „Cura et studio Gen<ero>si Stephani Hankiewicz protunc Metricantis Anno D<omi>ni 1665".

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

2

s. 2–4 Wilno, 1 luty 1639

In Vigilia Festi Purificationis Beatissimae Mariae Virginis

Król potwierdza, że na prośbę chorego Aleksandra Ludwika Radziwiłła, księcia na Ołyce i Nieświeżu, marszałka wielkiego litewskiego, starosty słonimskiego, przebywającego w swoim dworze przy rynku miasta Wilna, posłany został do niego w celu odebrania zeznania sekretarz królewski Andrzej Bujalski. Radziwiłł zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Jana Srzednickiego, Oktawiana Kussela (Kuszla?), Serafina Niestojemskiego, Jana Witanowskiego, Kaspra Sieleckiego, Wawrzyńca Radlińskiego, Marcina Wyrzykowskiego.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

3

s. 4–6 Wilno, 1 luty 1639

In Vigilia Festi Purificationis Beatissimae Virginis Mariae

Król potwierdza, że na prośbę chorego Aleksandra Ludwika Radziwiłła, księcia na Ołyce i Nieświeżu, marszałka wielkiego litewskiego, starosty słonimskiego, przebywającego w swoim dworze przy rynku miasta Wilna, posłany został do niego w celu odebrania zeznania sekretarz królewski Andrzej Bujalski. Radziwiłł zeznał ustąpienie na rzecz Jana Srzednickiego i jego spadkobierców z praw wynikających z zapisu dokonanego w Warszawie, w grodzie warszawskim 20 V (*Feria Quinta ante Festa Solennia Pentecosten*) 1638 roku. Zapisu tego dokonała Zofia z Tęczyna, żona Jana Mikołaja z Żurowa Daniłowicza, podskarbiego koronnego, starosty przemyskiego, samborskiego, ratneńskiego, drohobyckiego. Był to zapis dwunastu tysięcy złotych polskich, z prawem objęcia dóbr, gdyby suma nie została spłacona, wsi Żyrocin i Wola, położonych w województwie podlaskim, w starostwie mielnickim.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

4

s. 7–8 Wilno, 4 luty [1639]

Feria Sexta post Festum Purificationis Beatissimae Virginis Mariae

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii koronnej stanął Jan Fryderyk de Lenhoff, sekretarz królowej. Zeznał ustanowienie przez siebie i swą siostrę Marię pełnomocnika w osobie plebejusza Bartłomieja Schellera w sprawie spadkowej dotyczącej dóbr Drogen w powiecie piltyńskim.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

5

s. 8–10 Wilno, 18 luty [1639]

Feria Sexta post festum Sancti Valentini proxima

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii koronnej stanął Grzegorz Jabłoński. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Waleriana Jabłońskiego, swojego brata, Macieja Lasikiewicza, mieszczanina bocheńskiego, w sprawie dotyczącej pewnych dóbr w Bochni, mianowicie domu Grębińskiego i części folwarku z gruntami w Zawadzie, jakie uzyskał nadaniem królewskim.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

6

s. 10–11 Wilno, 2 marca [1639]

Feria Quarta ante festum Sancti Casimiri proxima

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii koronnej stanął Samuel Wołodkowicz z powiatu kowieńskiego. Zeznał, w imieniu swoim i brata Aleksandra, ustanowienie pełnomocników w osobach Szymona Więckowskiego, Jana Mieszkowskiego i Jana Dziełowskiego w sprawach sądowych w urzędach grodzkich i w Trybunale Koronnym o dobra Marcówka, Sosnowice, Zagórze i Dąbrówka w powiecie krakowskim[1], jako spadku po Janie i Aleksandrze Kizinkach.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] W rzeczywistości wsie leżały w powiecie śląskim, Zob. *Atlas Historyczny Polski, Województwo Krakowskie w drugiej połowie XVI wieku,* część II, Komentarz , Indeksy, pod red. H. Rutkowskiego, Warszawa 2008, s. 256, 268, 286.

7

s. 11–13 Wilno, 18 marca [1639]

Feria Sexta pridie festi Sancti Jozephi Confessoris

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii koronnej stanął Andrzej Gniewosz, łowczy koronny. Zeznał, że wykonując dekret sądu radzieckiego Starej Warszawy, uwalnia mieszczanina Mateusza Baryczkę, patrycjusza warszawskiego z pewnego zabezpieczenia szkód procesowych. Sprawa dotyczyła sporu między znakomitym Franciszkiem Rossio, mediolańczykiem, medykiem królewskim, oraz jego dzieci z żony Łopackiej, z Krystyną Sapieżanką Radziejowską, wdową po wojewodzie łęczyckim [Stanisławie Radziejowskim], który dotyczył zajęcia części domu z ogrodem przy ulicy Miodowej, do których rościła sobie prawa spadkowe po Elżbiecie z Sienna, żonie Piotra Minockiego.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

8

s. 13–14 Wilno, 21 marca [1639]

Feria secunda post Dominicam Reminiscere Quadragesimalem

Król potwierdza, że na prośbę chorej Katarzyny Żerońskiej, przebywającej na zamku królewskim, wysłani zostali do niej Aleksander Trzebiński, dziekan sandomierski oraz Andrzej Bujalski, sekretarz królewski, dla przyjęcia oświadczenia. Żerońska zeznała ustąpienie z praw dożywotnich do wójtostwa soleckiego z zapisaną na nim sumą, a także praw do miasta Solec z młynami i wszelkimi przydatkami, oraz z praw do wsi Dworzysko (*Dworzyska*) i Poledno w województwie pomorskim, a także z praw do tzw. trzeciej miary z młynów kaliskich,

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

na rzecz Stanisława Kobierzyckiego, podczaszego kaliskiego, sekretarza królewskiego oraz jego żony Zofii Parzniewskiej.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

9

s. 14–16 Wilno, 24 marca [1639]
Feria quinta pridie festi Anuntiationis Gloriosissimae Virginis Mariae proxima
Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Marcin Raciborski, pisarz kancelarii. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Pawła Raciborskiego, kanonika poznańskiego, swego brata i Marcina Glinickiego.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

10

s. 16–17 Wilno, 5 kwietnia [1639]
Feria tertia post Dominicam Laetare Quadragesimalem
Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęli, Jan Turobojski, rotmistrz królewski z jednej strony i Jan Borniaka, jako pełnomocnik Zofii Jałowickiej, wdowy po Stanisławie Wilamie (*Vilamie*), z drugiej strony. Zeznali zawarcie pewnej umowy, w Wilnie, 3 IV 1639, potwierdzają ją we wszystkich punktach.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

11

s. 16–19 Wilno, 11 kwietnia [1639]
Feria secunda post Dominicam Quadragesimalem Judica proxima
Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Gembicki, biskup [przemyski][1], dziekan krakowski, generalny prepozyt miechowski oraz płocki, kanclerz koronny. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Adama Żydowskiego, Jana

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Zawady, Wojciecha (*Albertus*) Maszkowskiego, Daniela Żydkiewicza, pisarza grodzkiego lubelskiego, Krzysztofa Włosinowskiego (Włoszynowskiego), komornika ziemi inowrocławskiej i Andrzeja Mniszcha.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] W or. błędnie podano, że był biskupem krakowskim — Piotr Gembicki został w nim w roku 1642. Ks. Piotr Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce w latach 965–1999*, Warszawa 2000, s. 114.

12

s. 19–21 Wilno, 11 kwietnia [1639]
Feria secunda post Dominicam Quadragesimalem Judica proxima
Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Mikołaj Wybranowski. Zeznał w imieniu swoim i małoletnich braci Andrzeja i Zygmunta, ustanowienie pełnomocników w osobach Janusza Tańskiego, pisarza grodzkiego gnieźnieńskiego, Jana Wybranowskiego, swojego brata, i Łukasza Karniewskiego.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

13

s. 21–23 Wilno, 28 kwietnia [1639]
Feria Quinta post Festa Solennia Sancti Paschatis proxima
Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Stanisław Kobierzycki, podczaszy kaliski, sekretarz królewski. Zeznał zobowiązanie, iż jego żona, Zofia Kobierzycka, w asyście jego i opiekunów stanie w urzędzie grodzkim[1] i zezna w sprawie zapisu w wysokości dwudziestu tysięcy złotych na wsiach Bobrowo, Kruszyny, Niewierz i Czekanowko w województwie chełmińskim, jakiego dokonała na jej siostra Katarzyna Żerońska w księgach grodzkich warszawskich, tytułem posagu dla jej sióstr Anny i Marianny Parzniewskich. Zofia Kobierzycka zapewni, że każda z nich ma otrzymać dziesięć tysięcy złotych, do wypłaty w ciągu roku po wyjściu danej siostry za mąż. Wadium odpowiada sumie zobowiązania.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] Zostawiono puste miejsce na nazwę miejsca.

14

s. 23–24 Wilno, 29 kwietnia [1639]

Feria Sexta ante Dominicam Conductus Paschae

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Piasecki, starosta bolnicki. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Daniela Żydkiewicza, Jana Zawady, Andrzeja Michałowicza, Stanisława Zaremby i Różyńskiego[1].

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] Zostawiono puste miejsce na imię.

15

s. 24–27 Wilno, 5 maja [1639]

Feria Quinta ante Dominicam Misericordiae

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Hieronim Piestrzecki, syn zmarłego Krzysztofa, brat i spadkobierca zmarłego Pawła. Zeznał w imieniu swoim, a także jako opiekun bratanków, Hieronima i Krzysztofa, synów zmarłego Mikołaja, pokwitowanie Jakuba Sobieskiego, wojewody bełskiego z dwóch zapisów. Pierwszy dotyczył dożywocia na wsiach Manajów i Szyszkowce w powiecie lwowskim, w związku z zapisem czterech tysięcy złotych polskich na rzecz Pawła Piestrzeckiego. Drugi zaś dotyczył zapisu długu w wysokości tysiąca trzystu złotych polskich, dokonanego przez Jakuba Sobieskiego w aktach grodzkich lwowskich, 24 I 1632 r. (*Sabbatho post festum Sanctae Agnetis Virginis et Martyris*), a także z sumy pięciuset złotych znalezionych po śmierci tegoż [Pawła Piestrzeckiego] w szkatułce i wszelkich pozostawionych przez niego kosztowności złotych, srebrnych, szat i koni. Małoletni Hieronim i Krzysztof zeznają w tej sprawie urzędowo, gdy osiągną pełnoletniość. Wadium ustalono na osiem tysięcy złotych polskich.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

16

s. 27–28 Wilno, 6 maja [1639]

Feria Sexta ante Dominicam Misericordiae

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Jostus Słowikowski, prepozyt sądecki, kanonik krakowski, sekretarz królewski. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Jana Zawady, Andrzeja Mniszcha, Stanisława[1], Wojciecha (*Albertus*) Drozdowskiego, Jana Pruszkowskiego.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] Zostawiono puste miejsce na nazwisko.

17

s. 28–30 Wilno, 10 maja [1639]

We wtorek przed Niedzielą 3 po Wielkinocy nablissy

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Mikołaj Abramowicz na Wornianach, cześnik i przełożony nad armatą [generał artylerii] Wielkiego Księstwa Litewskiego, starosta starodubski i miedzialski. Zeznał zastawienie dóbr dziedzicznych Ostroładowice[1] z dworem i wszystkimi przydatkami, w województwie kijowskim, mieszczaninowi gdańskiemu Jerzemu Hewlowi, faktorowi królewskiemu za trzydzieści trzy tysiące sześćset złotych. Sumę tę odebrał już z rąk plebejusza Wilemdoka, sługi Hewla w liście zastawnym Mikołaja Abramowicza spisanym w Wilnie 20 V [1638 r.], opieczętowanym przez Tomasza Wolana, marszałka oszmiańskiego, Jarosza Wolana, podsędka oszmiańskiego, Piotra Kapaszewskiego.
Relatia tegoż — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. pol.

[1] Ostrohladowicze albo Ostrohlady wieś i duże dobra na płd.–wsch. od miasteczka Chojniki (na północny zachód od Brahinia), SGKP, VII, s. 690, identyczne z kompleksem Astrahladawiczy we włości brahińskiej, na płd. od linii Chwojniki — Brahiń, bliżej Brahinia, zob. *Wjalki Gistaryczny Atlas Bełarusi w 3–tamach*, T. I, Minsk 2009, s. 149.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

18

s. 30–32 [Wilno, 10 maja 1639][1]

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął plebejusz Wilemdok, sługa mieszczanina gdańskiego Jerzego Hewla, królewskiego faktora. Zeznał zobowiązanie, iż Jerzy Hewel stanie w urzędzie miasta Gdańska i zaaprobuje umowę dzierżawy zastawnej dóbr Ostroładowice, które zostały zastawione przez Mikołaja Abramowicza na rzecz Jerzego Hewla, za trzydzieści trzy tysiące sześćset złotych. Pod nieobecność Hewla dobra te zostały wydzierżawione na rok Mikołajowi Abramowiczowi za trzy tysiące sześćset złotych. Arenda ta rozpoczyna się 24 VI 1639 r., a kończyć się ma w ten sam dzień 1640 roku. Opis warunków został spisany przez Wilemdoka, jako świadkowie przywołani byli też do opieczętowania Tomasz Wolan, marszałek oszmiański, Jarosz Wolan, podsędek oszmiański, Piotra Kapaszewski.

Relatia tegoż — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. pol.

[1] Zamiast daty formuła: *iako wyżу.*

19

s. 32–34 Wilno, 19 maja 1639

Feria quinta ante Dominicam Cantate

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Andrzej Bujalski, sekretarz królewski. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie Wojciecha (*Albertus*) Nossowskiego, do sprawy kaduka po niejakim plebejuszu Szymonie Marcinie, prowiantmistrzu, mieszkańcu Elbląga.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

20

s. 34–35 [Wilno, 19 maja 1639][1]

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Krzysztof Gembicki, stolnik koronny, starosta gnieźnieński. Zeznał

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

ustanowienie pełnomocnika w osobie Jerzego Lordenga, mieszczanina elbląskiego w sprawie ...[2] dzbanów saletry, którą uzyskał od króla, przechowywanej w Elblągu.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] Zamiast daty formuła: *ut supra*.
[2] Pozostawiono puste miejsce.

21

s. 35–37 Wilno, 21 maja [1639]

Sabbatho ante Dominicam Cantate

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęli ojcowie Bernardyn Szwab, kustosz czyli gwardian klasztoru św. Franciszka, Zakonu Braci Mniejszych i Kazimierz Więckiewicz, spowiednik tego klasztoru wileńskiego. Zeznali ustanowienie pełnomocnika i mandatariusza w osobie Marcina Sławoszewskiego do sprawy zapisu tysiąca złotych polskich, umieszczonego w księgach kancelarii mniejszej koronnej w roku 1637. Dokonał go brat franciszkanin Wawrzyniec Załuski na swoich częściach dziedzicznych dóbr wsi Linków (*Lokow*), Wojska, Ossa w powiecie rawskim na rzecz klasztoru. Pełnomocnik może prowadzić sprawę w każdym urzędzie, a zwłaszcza w grodzkim rawskim, czy Trybunale Koronnym.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

22

s. 37–38 [Wilno, 21 maja 1639][1]

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Jakub Szołdrski (*Szułdrski*). Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie Mikołaja Szołdrskiego (*Szułdrskiego*), swojego brata. Ma on reprezentować go w sądzie miejskim Poznania i w innych sądach w sprawie dóbr i sum pieniężnych, jakie otrzymał prawem kaduka od króla po niejakim Adamie Kasprze Ciecierzyńskim, Czechu, mieszkańcu Poznania.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] Zamiast daty formuła: *ut supra*.

23

s. 38–39 Wilno, 23 maja 1639

Feria secunda post Dominicam Cantate

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął plebejusz Jan Wałasiewicz, woźny sądowy. Przedstawił dokument ustanowienia go woźnym sądowym, podpisany przez Piotra Gembickiego, biskupa przemyskiego, kanclerza koronnego. Zwrócił się o możność złożenia przysięgi woźnego sądowego, którą przedstawił plebejusz Stanisław Sasiński, a także poświadczenie postrzyżyn. Tekst przysięgi.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac., jęz. pol.

24

s. 39–41 Wilno, 24 maja 1639

Feria tertia post Dominicam Cantate

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęła Katarzyna Naruszewiczowa, wdowa po Samuelu Wołodkowiczu. Zeznała ustanowienie pełnomocników w osobach Szymona Więckowskiego, Jana Mieszkowskiego i Jana Dziełowskiego (*Dzielowskiego*) do spraw spadkowych po zmarłych Janie i Aleksandrze Kiznikach (*Kizinkowach*).

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

25

s. 41–43 Merecz, 3 czerwca [1639]

Feria sexta post festum Ascensionis Christi Domini

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Krzysztof Gembicki, stolnik koronny, starosta gnieźnieński, królewski dworzanin pokojowy. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Andrzeja Bujalskiego, sekretarza królewskiego, w sprawie dóbr, jakie uzyskał prawem kaduka od króla po niejakim Gottfriedzie Krywessie, mieszkańcu Torunia.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

26

s. 43–45 Wilno, 17 czerwca [1639]

Feria sexta ante Festum Sanctissimae et Individuae Trinitatis

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęli Jakub Radziminowicz, rajca, przedstawiciel strony katolickiej, oraz Bogdan Zakrzewski rajca przedstawiciel strony prawosławnej, Marcin Kiewlicz jako zastępca Jana Pieczunkiewicza, Jan Komlewicz, przedstawiciel strony unickiej, Krzysztof Mamowicz, i Onikius Jacirkiewicz, rajcy roczni, Bartłomiej Gawłowicki, Stefan Dyczkowski, jako pisarze roczni, Aleksander Paszkiewicz, rajca, przedstawiciel strony katolickiej, Michał Serbejewicz rajca, przedstawiciel strony prawosławnej, Łukasz Obłomowicz rajca, przedstawiciel strony unickiej, Piotr Kotowicz, Stefan Repnicki rajcy seniorzy, przedstawiciele strony katolickiej, doroczni przedstawiciele kupców rezydentów wileńskich, Jan Łęski, Bazyl Filonowicz zamiast Jana Krzeczkowicza, Tomasz Zeligmacher, Jan Kaletnikowicz, Piotr Mitkiewicz, Tomasz Brażyc, w zastępstwie Piotra Grzyba i Wojciech Burba, w zastępstwie Chomy Matwiejewicza, Jakub Sadłowski w zastępstwie Mikołaja Siemiaszko, Aleksander Zuskiewicz, Józef Kojrekowicz, Jerzy Lymonth, i Tymoteusz Fiedorowicz, Bazyli Romanowicz, Krzysztof Wasilewicz, Zachariasz Szyczek, Jan Dubowicz, Jan Reberth, Eliasz Siemienowicz, Mikołaj Sienułowicz Wojciech (*Albertus*) Zenelajcis w imieniu swoim i całego magistratu wileńskiego ustanowili pełnomocników w osobach Mikołaja Kleżewskiego, członka rady miejskiej, oraz mieszczan Jana Kaletnikowicza i Szymona Piotrowicza, pisarza miejskiego, w sprawie w sądzie nadwornym dotyczącej ceł pobieranych od kupców wileńskich w Prusach od towarów wiezionych lądem i wodą.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

27

s. 45–46 [Wilno, 17 czerwca 1639][1]

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Tomasz Maksymilian Rusiecki. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie Stanisława Kukskiego do sprawy majątku po niejakim Dircku Brasserze Juniorze, obcokrajowcu, który zmarł w Gdańsku. Dobra po nim Rusiecki uzyskał od króla prawem kaduka.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

[1] Zamiast daty formuła: *ut supra*.

28

s. 46–47 Wilno, 25 czerwca 1639

Sabbatho in Crastino Festi Nativitatis Sancti Joanni Baptistae

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Jakub Lachowski, prowincjał zakonu jezuitów prowincji litewskiej, w imieniu trzech domów kolegiów; wileńskiego, płockiego i warszawskiego, ustanowił pełnomocników w osobach Adama Żydowskiego, Pawła Żytkiewicza, pisarza grodzkiego lubelskiego, Wojciecha (*Albertus*) Chudzińskiego do sprawy dóbr Sanniki ofiarowanych przez Annę Gostomską.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

29

s. 48–49 Szczytno, 16 lipca 1639

Sabbatho post Festum Sanctae Margarethae Virginis et Martyris

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Gembicki, biskup przemyski, kanclerz koronny. Zeznał ustanowienie pełnomocników dla spraw swoich oraz kapituły przemyskiej, w osobach Jana Mikłaszewskiego, prepozyta brzozowskiego, Jana Szembeka, Andrzeja Zatorskiego.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

30

s. 49–50 Szczytno, 16 lipca 1639

Sabbatho post Festum Sanctae Margarethae Virginis et Martyris

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Jostus Słowikowski, kanonik krakowski. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie Jana Zawady do odebrania sumy stu dziesięciu złotych polskich za dziesięcinę snopkową z roku 1633 z folwarku Brzezie, należną z mocy pewnego kontraktu od Stanisława Zieleńskiego, a zasądzoną przez Trybunał Koronny Lubelski, przechowywanej w sądzie ziemski lubelskim.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

31

s. 50–52 Szczytno, 16 lipca 1639

Sabbatho post Festum Sanctae Margarethae Virginis et Martyris

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Justus (Jostus) Słowikowski, kanonik krakowski. Zeznał przekazanie Janowi Zawadzie sumy stu dziesięciu złotych polskich za dziesięcinę snopkową z roku 1633 z folwarku Brzezie, należną z mocy pewnego kontraktu od Stanisława Zieleńskiego, a zasądzoną przez Trybunał Koronny Lubelski, przechowywaną w sądzie ziemskim lubelskim.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

32

s. 52–54 Wilno, 25 lipca 1639

Feria secunda ipso die Sancti Jacobi Apostoli proxima

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Adam Kazanowski, kasztelan sandomierski, podkomorzy koronny, starosta borysowski, solecki, bielski, kozienicki, nowotarski, wraz z małżonką Elżbietą, w sprawie dotyczącej starostwa soleckiego, trzymanego przez obu małżonków dożywotnio. Zeznał protestację wobec Pawła Zielińskiego, obecnego posiadacza wsi Białobrzegi (*Białe Brze-*

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

gi). Protest dotyczył rozgraniczania dóbr. W sprawie tej ustanowiona została komisja w kancelarii koronnej, doszło także do porozumienie ustnego stron. Jednakże Zieliński, bez wcześniejszego porozumienie, ogłosił to 11 VII w spornych dobrach, wbrew ustaleniom, nie czekając też na komisję, naznaczoną na dzień 28 VII, na którą Kazanowski nie może się stawić z powodu wyznaczenia zbyt krótkiego terminu.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

33

s. 54–55 Warszawa, 6 sierpnia 1639

Ipso die Transfigurationis Christi Domini

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Andrzej Bujalski, sekretarz królewski. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Krzysztofa Włoszynowskiego, pisarza grodzkiego kruszwickiego, komornika ziemskiego inowrocławskiego, Jana Chryzostoma Korzenkiewicza i Jana Malankowskiego, pisarza soleckiego w sprawie ośmiu dzbanów saletry, przechowywanych w Toruniu, jakie Bujalski otrzymał od króla prawem kaduka po niejakim Kasprze Bolu, Szkocie.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

34

s. 55–57 [Warszawa, 6 sierpnia 1639][1]

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Krzysztof Rościszowski. Zeznał pokwitowanie Pawła Warszyckiego, kasztelana konarskiego łęczyckiego z sumy dziesięciu tysięcy siedmiuset złotych, jakie zapisane były w aktach grodzkich warszawskich na dobrach dziedzicznych tegoż, wsiach Czerniaków i Rakowo (*Rakow*)[2] w powiecie warszawskim. Kwituje go też z sumy tysiąca ośmiuset złotych dochodu i czynszu od sumy głównej a także z sumy wadium odpowiadającego sumie zasadniczej, zapisanych w aktach grodzkich

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

warszawskich. Suma ta została przekazana za pośrednictwem Jakuba Zadzika, biskupa krakowskiego, księcia siewierskiego.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] Zamiast daty formuła *ut supra*.
[2] Rakowo Wielkie, in. Raków Zob. *Atlas Historyczny Polski. Mazowsze w drugiej połowie XVI wieku*, pod red. W. Pałuckiego, cz. 2, Warszawa 1973, s. 210.

35

s. 57–58 Warszawa, 14 sierpnia 1639

Die Sabbathi in vigilia Festi Assumptionis Gloriosissimae Virginis Mariae

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Małachowski, starosta stanisławowski, dworzanin królewski. Zeznał dopisanie sumy tysiąca złotych polskich do sumy siedmiu tysiąca złotych polskich długu, na rzecz Władysława Konstantyna Wituskiego, dworzanina królewskiego. Kwota zapisana jest na wsi Suchodół w powiecie gostynińskim, w województwie rawskim[1], na zasadzie renty wykupnej. Zapisu dokonał Marcjan Wituski na rzecz Otrembosza[2] i jego żony, a następnie został on scedowany na Władysława Wituskiego w urzędzie grodzkim warszawskim.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] W rzeczywistości w powiecie gąbińskim.
[2] Zostawiono puste miejsce na imię.

36

s. 58–60 Warszawa, 29 października 1639

Sabbatho post Festum Simonis et Iuda Apostolorum proximo

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Stanisław Laskowski, instygator koronny, cześnik łomżyński, który w imieniu swoim i skarbu koronnego zeznał protestację, przeciwko Marcinowi z Obór Leśniowolskiemu, staroście drohickiemu, w związku z najazdem przez tegoż wielką grupą ludzi różnej kondycji, dóbr królewskich Sanniki w województwie rawskim, w roku bieżącym. Wieś

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

tę przywłaszczył sobie Leśniowolski wbrew prawu, a zwłaszcza konstytucji z roku 1609. Prawa do niej ma bowiem Franciszek Gostomski, wojewodzic kaliski.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

37

s. 60–62 Warszawa, 4 listopada 1639

Feria sexta post festum Omnium Sanctorum

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęli Piotr Gembicki, biskup przemyski, prepozyt miechowski i płocki, kanclerz koronny, Adam Kęcieski, kustosz, Walenty Cieszkowicz, prepozyt leżajski, Florian Popielski, zakonnik konwentu miechowskiego. Zeznali ustanowienie pełnomocnika wszystkich spraw konwentu miechowskiego w osobie Adama Sleckiego, zakonnika konwentu bożogrobców miechowskich, prepozyta Grodziska. Uzyskał on już wcześniej takie pełnomocnictwo, w Częstochowie 16 VIII (*in crastino Festi Assumptionis Beatissimae Virginis Mariae*) 1638 r. Pełnomocnictwo dotyczy w szczególności sprawy odzyskania wsi dziedzicznych Grodzisko, Grochutowo (*Bochutowo*), Jankowo i opuszczonej wsi Sierzchowo zwanej też Czerszewo[1].

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] W 1641 r. sejm konstytucją „Aprobatio zamiany Głuchowa za Grodzisk, Rokutów i insze", zatwiedził zamiane dokonaną w 1566 roku, Volumina Constitutionum t. IV, vol. 1: 1641–1658, opr. S. Grodziski, M. Kwiecień, K. Fokt, Warszawa 2015, s. 27.

38

s. 62–64 Warszawa, 12 listopada 1639

Die Sabbatho in crastino Festi Sancti Martini

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęła Jadwiga Wypyska, żona Jana Wypyskiego, chorążego nurskiego, wraz z opiekunem, Marcinem Sławoszewkim, zgodnie z prawem magdeburskim inaczej chełmińskim. Zeznała ustąpienie na rzecz męża ze swojej kamienicy dziedzicznej przy rynku miasta Lwowa, położonej obok kamienicy Nostowskiego[1].

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] Zostawiono puste miejsce na nazwę drugiej kamienicy. Jadwiga z Łuszkowskich Wypyska była kochanką Władysława IV, kamienicę mogła wykupić dzięki jego wsparciu. S. Ochman–Staniszewska, *Dynastia Wazów w Polsce*, Warszawa 2006, s. 135, 138.

39

s. 64–65 Warszawa, 10 grudnia 1639
Sabbatho ante Festum Sanctae Luciae Virginis
Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Gembicki, biskup przemyski, dziekan krakowski, prepozyt miechowski i płocki, kanclerz koronny. Zeznał zapis na rzecz Pawła Gembickiego, podczaszego poznańskiego, bratanka, w wysokości dwunastu tysięcy złotych polskich długu, na wszystkich swoich dobrach. Zobowiązuje się dług ten spłacić na święto narodzin Jana Chrzciciela w roku przyszłym, w urzędzie grodzkim[1]. Wadium odpowiada sumie długu.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] Zostawiono puste miejsce na nazwę miejscową.

40

s. 65–67 Warszawa, 22 grudnia 1639
Feria sexta ante festa solennia Nativitatis Christi Domini
Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Jan Kasper Krawth, królewski medyk. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Krzysztofa Najmanowicza, rajcy krakowskiego, Wawrzyńca Śmieszkowicza, mieszczanina krakowskiego, doktorów filozofii i medycyny. Reprezentować go mają przed sądem grodzkim lub miejskim krakowskim w sprawie z plebejuszem Francisco della Torre, faktorem zmarłego mieszczanina Juliusza Attavanti o pewną sumę za osiemset pięćdziesiąt beczek soli, które sprzedał i nie uzyskał zapłaty.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

41

s. 67–70 Warszawa, 24 grudnia 1639

Die Sabbatho in Vigilia Festi Nativitatis Christi Domini

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęli Wojciech (*Albertus*) i Stanisław Przedworscy, synowie zmarłego Stefana. Zeznali ustąpienie ze swoich części dziedzicznych wsi Baniocha[1] w województwie mazowieckim, ziemi czerskiej, na rzecz Aleksandra Sielskiego (Szelskiego), miecznika ziemi różańskiej, dworzanina królewskiego. Staną na wezwanie w sprawie w urzędzie grodzkim warszawskim.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

[1] Inaczej Baniecha *Atlas Historyczny Polski. Mazowsze w drugiej połowie XVI wieku*, pod red. W. Pałuckiego, cz. 2, Warszawa 1973, s. 147.

42

s. 70–71 Warszawa, 24 grudnia 1639

Die Sabbatho in Vigilia Festi Nativitatis Christi Domini

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęli Aleksander Sielski (Szelski), miecznik ziemi różańskiej, dworzanin królewski z jednej strony oraz Wojciech (*Albertus*) i Stanisław Przedworscy, synowie zmarłego Stefana. Zeznali pewną umowę dotyczącą wsi Baniocha w województwie mazowieckim, ziemi czerskiej, którą potwierdzają we wszystkich punktach. Staną na wezwanie w sprawie w urzędzie grodzkim warszawskim.

Relacja Piotra Gembickiego, biskupa przemyskiego, dziekana krakowskiego, prepozyta generalnego miechowskiego i płockiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

[k. 72–74 przekreślone, bez wpisów]

[k. 75 Informacja o rozpoczęciu wpisów z roku 1640]

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

[1640]

43

s. 75–76 Warszawa, 2 stycznia 1640

In Crastino Festi Circumcisionis Christi Domini

Król[1] potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Michał Meier, pisarz kancelarii koronnej. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie Michała Technera, mieszczanina gdańskiego w sprawie odzyskania dóbr ruchomych i nieruchomych, pieniędzy, towarów, sprzętów po niejakim Roloffie Janschu Wiktorze, zwanym też Tonkenmacher, mieszkańcu Gdańska, które to dobra Meier uzyskał z nadania królewskiego.

Relacja Piotra Gembickiego, biskupa przemyskiego, dziekana krakowskiego, prepozyta generalnego miechowskiego i płockiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

[1] Tytulatura: *Vladislaus Quartus Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniae, Smolensciae, Czernichoviaeque nec non Suecorum Gottorum Vandalorumque haereditarius Rex.*

44

s. 77–78 Warszawa, 12 stycznia 1640

Feria Quinta post festum Epiphaniae proxima

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęła Krystyna Sapieżanka Gembicka, żona Krzysztofa Gembickiego, stolnika koronnego, starosty gnieźnieńskiego. Zeznała w asystencji męża ustanowienie pełnomocnika w osobie Stanisława Żmijewskiego do swoich spraw w urzędzie grodzkim ciechanowskim.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

45

s. 78–79 Warszawa, 10 lutego 1640

Feria sexta post festum Sanctae Apoloniae Virginis

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Tomasz Piotr Bielecki, sekretarz kancelarii koronnej. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie Tomasza Inglisa, wójta i mieszczanina ciechanowskiego, dla odebrania dóbr ruchomych i nieruchomych, klejnotów, towarów, pieniędzy, jakie Bielecki uzyskał kadukiem z nadania królewskiego po niejakim Albercie Humeltonie, Szkocie i mieszkańcu Ciechanowa.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

46

s. 79–80 Warszawa, 18 lutego 1640

Sabbatho post festum Sancti Valentini

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Andrzej Bujalski, sekretarz królewski. Zeznał ustanowienie pełnomocników i mandatariuszy w osobach Jana Karola Krasowskiego i Macieja Bukowskiego, do sprawy odzyskania wszelkich dóbr, jakie uzyskał prawem kaduka od króla po niejakim Jakubie, mieszkańcu i kupcu lubelskim.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

47

s. 80–82 Warszawa, 27 lutego 1640

Feria secunda post festum Sancti Mathiae Apostoli

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Jan Gembicki, wybrany opat trzemeszneński, sekretarz królewski, regens kancelarii większej koronnej. Zeznał ustanowienie pełnomocników swoich i klasztoru w Trzemesznie, w osobach Jana Tańskiego, pisarza grodzkiego gnieźnieńskiego, Abrahama Bierkowskiego, Stanisława Kościewskiego, Łukasza Karniewskiego.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

48

s. 82–84 Warszawa, 2 marca 1640

Feria sexta ante Dominicam Reminiscere Quadragesimalem

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Ignacy Pierzchała, syn zmarłego Mikołaja i Korduli Dąbrowianki. Zeznał ustąpienie i sprzedaż swoich dóbr dziedzicznych, mianowicie ziemi, czyli włók zwanych Pierzchalińskie, położonych na przedmieściu Wiślicy zwanym Kuchary, oraz innej ziemi położonej tam na przedmieściu o nazwie Borek, a także drewnianego domu przy rynku tegoż miasta, na rzecz Marcina Świeżyńskiego, wiceinstygatora litewskiego, za sumę pięciu tysięcy złotych polskich.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

49

s. 84–85 Warszawa [2 marca 1640][1]

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Ignacy[2] Pierzchała, syn Mikołaja i Korduli Dąbrowianki. Zeznał pokwitowanie Marcina Świeżyńskiego, sekretarza królewskiego, swego ojczyma, z wszelkich dóbr po ojcu i po matce, w tym z oprawy posagu matki.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] Zamiast daty formuła *ut supra*.
[2] W tekście błędnie Mikołaj.

50

s. 85–86 Warszawa [2 marca 1640][1]

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Marcin Świeżyński, wiceinstygator litewski, sekretarz królewski. Zeznał zapis na rzecz Ignacego Pierzchały swojego pasierba, w wysokości tysiąca

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

pięciuset złotych polskich długu, jaki zobowiązuje się spłacić na św. Macieja Apostoła [25 II] w 1641 r. w kancelarii większej koronnej. Wadium odpowiada sumie długu. Zapisuje tę sumę na wszystkich swoich dobrach, a zwłaszcza na kamienicy w Warszawie przy ulicy Krzywe Koło.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] Zamiast daty formuła *ut supra*.

51

s. 86–88 Warszawa, 3 marca 1640

Sabbatho ante Dominicam Reminiscere

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Gembicki, biskup przemyski, dziekan krakowski prepozyt generalny miechowski i płocki, kanclerz koronny. Zeznał ustanowienie pełnomocników swoich i prepozytury płockiej w osobach Adama Żydowskiego, Maszkowskiego[1], Krzysztofa Włoszynowskiego, pisarza grodzkiego kruszwickiego i Andrzeja Mniszka.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] Zostawiono puste miejsce na imię.

52

s. 88–89 Warszawa, 10 marca 1640

Sabbatho ante Dominicam Oculi Quadragesimalem

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Stanisław Kazimierz Żelgowski. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Michała Meiera, sekretarza kancelarii koronnej oraz ...[1], w sprawie młyna zwanego Rięca[2] w starostwie dybowskim, zajmuje się tym komisja wyznaczona przez króla.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] Zostawiono miejsce na drugie nazwisko.
[2] Zob. dok. nr 86, tam ten młyn jako „Rycca".

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

53

s. 89–90 Warszawa, 16 marca 1640

Feria sexta ante Dominicam Laetare Quadragesimalem

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęli Jakub Chronowski, sekretarz królewski i Mateusz Baryczka, mieszczanin, ławnik Starej Warszawy. Zeznali zawarcie pewnej umowy w Warszawie, 20 I 1640 r., którą potwierdzają we wszystkich punktach. Wadium ustalono na dwadzieścia tysięcy złotych polskich. Staną na wezwanie w sprawie w sądzie lub urzędzie wymienionym w umowie.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

54

s. 90–92 Warszawa, 31 marca 1640

Pridie videlicet Sabbatho Dominicae Palmarum Quadragesimalem

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Gembicki, biskup przemyski, dziekan krakowski prepozyt generalny miechowski i płocki, kanclerz koronny. Zeznał w imieniu swoim, kapituły przemyskiej oraz konwentu miechowskiego, ustanowienie pełnomocników w osobach Adama Żydowskiego, Jana Zawady, Daniela Żytkiewicza (*Żydkiewicza*), pisarza grodzkiego lubelskiego, Andrzeja Mniszka, Jana Szembeka, i Jana Chrząstowicza. Jan Szembek i Jan Chrząstowicz mogą też zastępować innych pełnomocników.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

55

s. 92–94 Warszawa, 14 kwietnia 1640

Sabbatho ante Dominicam Conductus Paschae

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęła Zofia z Karniowa Chądzyńska (*Chąndzynska*), wdowa po Andrzeju Chądzyńskim, wojewodzie podlaskim.

Zeznała protestację przeciwko Annie Arciszewskiej, która skłoniła swojego męża Adama Gumowskiego, podczaszego warszawskiego,

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

do niekorzystnych rozporządzeń majątkowych związanych ze sprawami jego wnuków, Kazimierza i Tomasza Gumowskich, synów zmarłego Pawła, oraz Tomasza, Jana, Stanisława, Mikołaja, Stefana, synów zmarłego Stanisława. Adam Gumowski, mający osiemdziesiąt dziewięć lat, z racji wieku, zdziecinnienia, został skłoniony przez nią do poczynienia niekorzystnych dla wnuków rozmaitych zapisów. Rozchodzą się też pogłoski o zamiarach Arciszewskiej zmierzających do wykluczenia wnuków Gumowskiego od dziedziczenia poprzez zapisy w testamencie.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

56

s. 94–96 Warszawa, 11 maja 1640

Feria sexta ante Dominicam Rogationum

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Gembicki, biskup przemyski, dziekan krakowski prepozyt generalny miechowski i płocki, kanclerz koronny. Zeznał w imieniu swoim oraz konwentu miechowskiego, ustanowienie pełnomocników w osobach Adama Żydowskiego, Jana Zawady, Daniela Żytkiewicza (Żydkiewicza), pisarza grodzkiego lubelskiego, Andrzeja Mniszka, Lewińskiego[1].

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] Zostawiono puste miejsce na imię.

57

s. 96–97 Warszawa, 19 maja 1640

Sabbatho post festum Ascensionis Christi Domini

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Paweł Gembicki, podczaszy poznański. Zeznał pokwitowanie Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego z sumy piętnastu tysięcy złotych polskich, włączając w to dwanaście tysięcy złotych polskich zapisanych

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

w kancelarii koronnej, 10 XII (*sabbatho ante festum Sanctae Luciae*) 1639 roku.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

58

s. 97–98 Warszawa, 23 maja 1640

Feria tertia post festum Ascensiosnis Christi Domini

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Maciej Poniatowski. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Walentego Piotrowskiego, regensa kancelarii grodzkiej kaliskiej, Andrzeja Pączkowskiego, Łukasza Mielińskiego w zakresie spraw o naruszenie prawa z poddanymi ze wsi Rajskowo.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

59

s. 98–99 [Warszawa, 23 maja 1640][1]

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął plebejusz Bartłomiej Kalachin, mieszkaniec Radymna. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Wojciecha (*Albertus*) Rosnowskiego i Chudzyńskiego[2] w sprawie jaką ma z Żydem Idzikiem, poborcą czy też administratorem cła lubelskiego.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] Zamiast daty, formuła *ut supra.*
[2] Zostawiono puste miejsce na imię.

60

s. 99–100a [Warszawa?, 1640?][1]

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Gneomer Reinhold Krokowski, starosta lęborski. Zeznał zobowiązanie z tytułu nadania mu przez króla starostwa lęborskiego, w dokumencie wystawionym w Warszawie 4 VI [1640 ?][1], iż doprowadzi to starostwo

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

do stanu sprzed wojny, sprowadzi chłopów zwanych gburami oraz zagrodników.
jęz. łac.

[1] W księdze brak fragmentu tekstu, strony z datacją. W dokumencie datacja przywołanego nadania brzmi *in anno presenti*. Następny dokument datowany jest na kwiecień 1641 roku.

[1641]

61
s. 100a–100b Warszawa, 6 kwietnia 1641
Die Sabbathi ante Dominicam Conductus Paschae
Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Stanisław Sławiński, kanclerz gnieźnieński, kanonik poznański, łęczycki, sekretarz królewski. Zeznał ustanowienie pełnomocników i mandatariuszy w osobach Samuela Sokołowskiego, dziekana uniejowskiego, proboszcza szadkowskiego, Jana Żeromskiego, komornika ziemskiego sieradzkiego, Jana Bartochowskiego, Jana Świeżyńskiego.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

62
Feria quinta ante Dominicam Misericordiae
s. 100b–k. 101 Warszawa, 11 kwietnia 1641
Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęła królewna Anna Katarzyna [Konstancja], w asyście królewiczów [Jana] Kazimierza i Karola Ferdynanda, biskupa płockiego. Zeznała ustąpienie z domu położonego w Warszawie przy ulicy zwanej Krakowskie Przedmieście, od strony Wisły, jaki odziedziczyła po swoich rodzicach. Daje go mieszczce Małgorzacie, wdowie po mieszczaninie Sebastianie Wakniczu.

Relacja Piotra Gembickiego, biskupa przemyskiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

63

k. 101a–102 Warszawa, 16 kwietnia 1641

Feria tertia post Dominicam Misericordiae

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Gembicki, biskup przemyski, dziekan krakowski prepozyt generalny miechowski i płocki, kanclerz koronny. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie Jana Bartochowskiego.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

64

k. 102–103 Warszawa, 30 sierpnia 1641

Feria sexta ante Festum Sancti Aegidii

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Andrzej Świnołęski. Zeznał pewną umowę, jaką zawarł z Mikołajem Sławoszewskim w Warszawie 27 bieżącego miesiąca, potwierdza ją we wszystkich punktach. Wadium ustanowione zostaje na tysiąc dwieście złotych polskich. Stanie na wezwanie w sprawie w urzędzie grodzkim warszawskim.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

65

k. 103–104 Warszawa, 30 sierpnia 1641

Feria sexta ante Festum Sancti Aegidii

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Andrzej Świnołęski. Zeznał pewną umowę, jaką zawarł z Mikołajem Sławoszewskim w Warszawie w dniu składania zeznania, (tj. 30 VIII), potwierdza ją we wszystkich punktach. Wadium ustanowione zostaje na trzysta złotych polskich. Stanie na wezwanie w sprawie w urzędzie grodzkim warszawskim.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

66

k. 104–105v Warszawa, 1 października 1641

Feria tertia post festum Sancti Michaelis proxima

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Feliks Jan Spinek na Będkowie, syn Piotra. Zeznał, iż zobowiązuje się wykonać wszystkie postanowienia zawarte w umowie spisanej w Warszawie 28 IX 1641 r. na rzecz Jana Maszkowskiego, syna Macieja, pana na Maszkowicach i Będkowie[1]. Stanie na wezwanie w sprawie przed sądem grodzkim piotrkowskim.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

[1] Zapewne chodzi o Będków w pow. brzezińskim i Maszkowice w pow. łęczyckim, *Atlas Historyczny*.

67

k. 105v–106 Warszawa, 8 października 1641

Feria tertia post festum Sancti Francisci

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Maciej Poniatowski. Zeznał ustąpienie z praw do połowy wsi Borków (*Borkowo*) w województwie kaliskim na rzecz Samuela Wojskiego.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

68

k. 106–107 Warszawa, 14 października 1641

Feria secunda ante festum Sanctae Hedvigis

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Stanisław Sławiński, kanclerz gnieźnieński, kanonik łęczycki oraz Piotr Sławiński, sekretarz królewski, bracia rodzeni. Zeznali w imieniu swoim a także brata Mikołaja i siostry stryjecznej Anny, córki zmarłego Macieja Sławińskiego, a także Kazimierza, Stanisława, Łukasza, synów zmarłego Macieja, jako ich opiekunowie. Ustanowili Jakuba Sławińskiego, swojego brata, jako pełnomocnika do sprawy ze Stanisławem Sławińskim, w kwestii dwustu złotych polskich długu, zapisanego w urzędzie grodzkim gnieźnieńskim, przez nieżyjącą już Zo-

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

fię ze Sławna Kęsicką, zamężną ze Stanisławem Kęsickim, w drugim małżeństwie z Marcinem Żarczyńskim. Po śmierci Marianny Kęsickiej zapis ten przypadł wspomnianej Zofii Sławińskiej, siostrze Piotra i Stanisława Sławińskich, przysądzony został przez Trybunał Koronny Piotrkowski.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

69

k. 107–107v Warszawa, 14 października 1641
Feria secunda ante festum Sanctae Hedvigis
Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Stanisław Sławiński, kanclerz gnieźnieński, kanonik łęczycki. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Jakuba Sławińskiego, swego brata, oraz Kazimierza Bieniewskiego, Jana Miedzianowskiego, Jana Bartochowskiego, Szymona Wodeńskiego, Szymona Słupeckiego.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

70

k. 108–108v Warszawa, 14 października 1641
Feria secunda ante festum Sanctae Hedvigis
Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Franciszek Niałecki. Zeznał potwierdzenie zeznania, podpisanego przez siebie, datowanego na 12 października w Warszawie, a dotyczącego tysiąca złotych polskich długu.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

71

k. 108v–109 Warszawa, 16 października 1641
Feria quarta in crastino Sanctae Hedvigis
Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Sebastian Zacherla, mieszczanin i kupiec krakowski, oraz mieszczanin

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Jacek Orlandi, syn Franciszka Orlandi, mieszczanina i kupca warszawskiego. Zeznali wzajemne pokwitowanie spisane w Warszawie z datą dzisiejszą (16 października).

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

72

k. 109–110 Warszawa, 16 października 1641

Feria quarta post festum Sanctae Hedvigis Electae proxima

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Gembicki, biskup przemyski, dziekan krakowski prepozyt generalny miechowski i płocki, kanclerz koronny. Zeznał zapis na swoich dobrach, na rzecz Marcina Święcickiego, kanonika przemyskiego, długu w wysokości czterech tysięcy złotych polskich, do spłaty na dzień Narodzenia Jana Chrzciciela (24 czerwca), w roku 1642, w urzędzie grodzkim poznańskim. Wadium odpowiada sumie długu. Stanie na wezwanie w sprawie w urzędzie grodzkim poznańskim.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

73

k. 110–110v Warszawa, [16 października 1641][1]

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Gembicki, biskup przemyski, dziekan krakowski prepozyt generalny miechowski i płocki, kanclerz koronny. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Jana Bartochowskiego, Kazimierza Bieniewskiego, Krzysztofa Włoszynowskiego, pisarza grodzkiego kruszwickiego, Szymona Wodyńskiego.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] Zamiast daty formuła: *ut supra*.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

74

k. 110v–111v Warszawa, 26 października 1641

Sabbatho ante festum Sanctorum Judae et Simonis Apostolorum

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Piotr Gembicki, biskup przemyski, dziekan krakowski prepozyt generalny miechowski i płocki, kanclerz koronny. Zeznał, przywołując poprzednie protesty, zwłaszcza Jana Wężyka, arcybiskupa gnieźnieńskiego i innych duchownych, protestację przeciwko prawosławnym, dotyczącą szczególnie uchwalonej na minionym sejmie konstytucji o restytucji Sylwestra Hulewicza i pewnych wsi przynależnych do władyctwa przemyskiego[1].

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

[1] *Restytucya Urodzonego Sylwestra Hulewicza*, Konstytucja uchwalona na sejmie 1641 roku, zob. *Volumina Legum*, ed. J. Ohryzko, t. IV, Petersburg 1859, s. 8.

75

k. 111v–112v Warszawa, 20 listopada 1641

Feria quarta pridie festi Praesentationis Beatissimae Mariae Virginis

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Justus Słowikowski, kanonik i archiprezbiter krakowski, sekretarz królewski. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie Piotra Sławęckiego, sekretarza królewskiego w sądach ziemskich i grodzkich krakowskich.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

76

k. 112v–113 [Warszawa, 20 listopada 1641][1]

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Kasper Rogalicz. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Andrzeja Czeskiego, syndyka miasta Krakowa i Jana Ardentego, ważniczego w żupach wielickich.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

[1] Zamiast daty formuła: *ut supra*.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

77

k. 113–115 Warszawa, 24 grudnia 1641

Ipso die in Vigilia Nativitatis Christi Domini

Król potwierdza, że na prośbę chorej Elżbiety Magnuskiej, wdowy po Wawrzyńcu Kamińskim został wysłany do niej, celem odebrania zeznania w jej dobrach Folwarki czyli Kałęczyn, w pobliżu Warszawy, Andrzej Bujalski, sekretarz królewski. Magnuska zeznała ustąpienie swoich dóbr dziedzicznych, folwarku we wsi Kałęczyn, zwanej też Folwarki, który uzyskała drogą dziedziczenia, na rzecz córki, Agnieszki Skąpskiej (*Skampska*), wdowy po Marcinie Skąpskim, pisarzu kancelarii koronnej.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

78

k. 115–117 Warszawa, 24 grudnia 1641

Ipso die in Vigilia Nativitatis Christi Domini

Król potwierdza, że na prośbę chorej Elżbiety Magnuskiej, wdowy po Wawrzyńcu Kamińskim został wysłany do niej, celem odebrania zeznania w jej dobrach Folwarki czyli Kalęczyn (*Kalenczyn*), w pobliżu Warszawy, Andrzej Bujalski, sekretarz królewski. Magnuska zeznała ustąpienie swoich dóbr dziedzicznych, pewnych gruntów na przedmieściu Warszawy, zwanym Nowy Świat, w stronę wsi Ujazdów, z przynależnymi czynszami, na rzecz córki, Agnieszki Skąpskiej (*Skampska*), wdowy po Marcinie Skąpskim, sekretarzu kancelarii koronnej.

Na jednym gruncie z czynszem siedzi plebejusz Jan Wróbel, na drugim plebejusz Wojciech (*Albertus*) Krawiec, na trzecim plebejusz Jerzy[1], na czwartym plebejka Kapturowa[2], na piątym plebejusz Jan Kozak, na szóstym Jan Szewc. Do którego przynależy jeszcze pół włóki (*manusus*) ziemi, która rozciąga się od brzegu Wisły do granicy wsi Wielka Wola, z drugiej zaś strony ciągnie się przy ziemi warszawskiego szpitala dla biednych przy kościele pod wezwaniem świetego Marcina z jednej strony i przy ziemi plebejusza Stanisława Bednarza. Dobra te pozyskała wraz ze zmarłym mężem Wawrzyńcem Kamińskim od Jerzego Obrąbalskiego prawem dziedzicznym.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] Zostawiono puste miejsce na nazwisko.
[2] Zostawiono puste miejsce na imię.

79

k. 117–119 Warszawa, 24 grudnia 1641

Ipso die in Vigilia Nativitatis Christi Domini

Król potwierdza, że na prośbę chorej Elżbiety Magnuskiej, wdowy po Wawrzyńcu Kamińskim został wysłany do niej, celem odebrania zeznania w jej dobrach Folwarki czyli Kałęczyn (*Kalenczyn*), w pobliżu Warszawy, Andrzej Bujalski, sekretarz królewski. Zeznała, iż prowadzona naturalną miłością, wobec Pudyki Konstancji Skąpskiej, córki Marcina Skąpskiego i Agnieszki Kamieńskiej, jej córki, ustępuje na rzecz Pudyki z trzech gruntów dziedzicznych położonych na przedmieściu Warszawy, zwanym Nowy Świat, i z należnych czynszów od znajdujących się tam domów. Pierwszy grunt trzyma plebejusz Paweł Wojner, drugi plebejusz Wacław Gustaw, trzeci plebejusz Jakub Chwalibowski. Dobra te Elżbieta uzyskała wraz z mężem Wawrzyńcem Kamińskim od Jerzego Obrąbalskiego.

Relacja Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[k. 119 v — 120 przekreślone, bez wpisów]

[k. 121, wzmianka o rozpoczęciu wpisów z roku 1642]

[1642]

80

k. 121–122 Warszawa, 7 stycznia 1642

Feria tertia in crastino festi Sanctorum Trium Regum

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Daniel Kirscher, pisarz kamery królewskiej. Zeznał ustanowienie

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

pełnomocnika w osobie mieszczanina Piotra Ferbesa, faktora królewskiego do sprawy w sądzie miejskim elbląskim dotyczącym uzyskania majątku, przyznanego Kirscherowi przez króla prawem kaduka po niejakim Janie Wejssie (*Weissie*).

Relacja Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

81

k. 122–122v Warszawa, 11 stycznia 1642

Sabbatho post festum Sanctorum Trium Regum

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Teodor Donhoff (*Denhoff*), królewski dworzanin pokojowy. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie Tomasza Hertmańskiego w sprawie o uzyskanie majątku przyznanego Donhoffowi po niejakim Abrahamie Wibe, mocą nadania królewskiego prawem kaduka.

Relacja Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

82

k. 122v–124 Warszawa, 28 lutego 1642

Feria sexta post festum Sanctae Mathiae Apostoli

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęli Wojciech Wężyk, dziekan gnieźnieński, kustosz krakowski, Marcin Starczewski, dziekan płocki, kanonicy gnieźnieńscy, krakowscy, warszawscy, sekretarze królewscy. Zeznali, w imieniu arcybiskupa, biskupów i senatorów protestację skierowaną przeciwko wyznawcom religii prawosławnej, złożoną w Warszawie 12 II 1642 r. W gronie protestujących byli: Maciej Łubieński, arcybiskup gnieźnieński, legat i prymas, Andrzej Szołdrski, biskup poznański, Andrzej Gembicki, biskup łucki, Piotr Gembicki, biskup przemyski, kanclerz koronny, Aleksander Sokołowski, biskup kijowski, Albrycht Stanisław Radziwiłł, książę na Ołyce i Nieświeżu, kanclerz litewski, Kazimierz Sapieha, marszałek nadworny litewski. Przypomnieli też protestację Jana Wężyka, arcybiskupa gnieźnieńskiego i innych senatorów, z czasu koronacji i z roku 1635,

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

skierowaną przeciwko wszelkim dokumentom i punktom wydanym na rzecz prawosławnych, także podczas sejmu z 1641 roku[1].

Relacja Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

[1] Chodzi o konstytucję „Religia Grecka", *Volumina Constitutionum*, t. IV, vol.: 1641–1658, opr. S. Grodziski, M. Kwiecień, K. Fokt, Warszawa 2015, s. 27.

83

k. 124–124v Warszawa, 8 marca 1642

Sabbatho post festum Sancti Casimiri Confessoris

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Jan Ardenti, jako pełnomocnik Hieronima Pinocciego, faktora królewskiego z jednej strony i Jan Praclewicz, mieszczanin warszawski z żoną Leonorą Orlandówną z drugiej strony. Zeznali pewną umowę, zawartą w Warszawie 30 grudnia roku 1643 [sic!][1], którą potwierdzają we wszystkich punktach.

Relacja Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

[1] Najprawdopodobniej pomyłka w datacji.

84

k. 124v–128 Warszawa, 1 marca 1642

W sobotę po święcie Macieia Aposztoła

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Jerzy Karol Hlebowicz na Dąbrownie, podstoli litewski, starosta onikszteński, radoszkowski. Zeznał ustąpienie na drodze sprzedaży ze swoich dóbr na rzecz Stefana Aksaka (*Axak*), sędziego ziemskiego kijowskiego, starosty ostrskiego, bobrownickiego. Sprzedaż dotyczyła miasteczka Rusanów nad Dnieprem, miasteczka Hohołow (*Hoholew*) na gruncie rusanowskim oraz siół [wsi] Starzyce nad rzeką Starzycą, Krasiłowka, Płowskie inaczej *Tłoska* nad rzeką Płowską, ze wszystkimi przynależnościami, położonych w województwie kijowskim. Prawa te Hlebowicz uzyskał *prawem darownym wieczystem* od matki, Marcybelli Anny, księżnej na Korcu [Koreckiej], wdowy z pierwszego małżeństwa po Mikołaju Hlebowiczu, kasz-

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

telanie wileńskim, wdowy z drugiego małżeństwa po Janie Rakowskim, wojewodzie witebskim, staroście jałowickim i mścibowskim. Marcybella uzyskała te dobra od Anny Chodkiewiczównej, księżnej Jachimowej Koreckiej, swojej matki, babki Jerzego Karola. Kwota sprzedaży wynosiła osiemdziesiąt tysięcy złotych polskich, Hlebowicz kwituje Aksaka z tej sumy. Dokument sprzedaży spisany został przez Jerzego Karola Hlebowicza w Rakliszkach (*Rakliski*) 19 XI 1640 r., został podpisany i opieczętowany przez niego a także przez zaproszonych do tego ustnie Adama Macieja Sakowicza, podkomorzego oszmiańskiego, starostę sieniewskiego, metelskiego, Jana Chrapowickiego, Andrzeja Brzozowskiego.

Sprawa iako wyży — [relacja Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.]
jęz. pol.

85

k. 128–128v Warszawa, 11 marca 1642

Feria tertia post Dominicam Cinerum proxima

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Maciej Poniatowski. Zeznał ustanowienie pełnomocników w osobach Jana Wawrowskiego, wojskiego kaliskiego, Andrzeja Radolińskiego, Sebastiana Grzembskiego, Walentego Piotrowskiego.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

86

k. 128v–129 Warszawa, 28 marca 1642

Feria sexta ante Dominicam Laetare Quadragesimalem

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Stanisław Żeligowski. Zeznał ustanowienie pełnomocnika w osobie Jana Tadajewskiego (*Thadaiewski*) do sprawy uzyskania pewnego młyna w starostwie dybowskim, zwanego Rycca[1], nadanego mu przez króla.

Relacja *eiusdem* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] Zob. dok. nr 52, tam ten młyn jako „Rięca".

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

87

k. 129v b.d.i m. [1642 ?][1]

Feria sexta ante Dominicam Laetare Quadragesimalem

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Jan Fryderyk de Lennep, komornik królowej. Zeznał w imieniu swoim i córki Marii ustanowienie mieszczanina Godtshalka Hollenhagena swoim pełnomocnikiem w sprawie dóbr zwanych Drogen położonych w Durben, w Księstwie Kurlandii, powinny one przypaść mu w drodze naturalnej sukcesji dóbr.

jęz. łac.

[1] Tekst nie zachował się w całości.

88

k. 130–131 Warszawa, 27 czerwca 1642

Feria sexta post festum Nativitatis Sancti Joanni Baptistae

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęła królewna Anna Katarzyna Konstancja [Wazówna], siostra króla, żona Filipa Wilhelma, palatyna Renu, w asyście i za zgodą męża. Zeznała otrzymanie posagu w kwocie dwustu czterdziestu trzech tysięcy talarów Rzeszy w gotówce, a także rozmaitych sprzętów z dóbr ojczystych i matczynych. W związku z tym rezygnuje z pozostałych należności na rzecz króla, za wyłączeniem sum należnych jej z dóbr żywieckich[1].

Relacja Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

jęz. łac.

[1] Zob. Krzysztof Chłapowski, *Spór o kupno dóbr żywieckich przez królową Konstancję w latach 1624–1631*, „Kwartalnik Historyczny", R CIV, 1997, z. 2, s. 4–14.

89

k. 131–132 Warszawa, [27 czerwca 1642][1]

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Filip Wilhelm, palatyn Renu. Zeznał zabezpieczenie swego podarunku ślubnego, dla królewny Anny Katarzyny Konstancji [Wazówny], swojej żony w kwocie dwudziestu tysięcy złotych reńskich na wszystkich swoich dobrach.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Relacja *ut supra* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] Zamiast daty formuła: *Ut supra.*

90

k. 132–133 Warszawa, [27 czerwca 1642][1]

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Filip Wilhelm, palatyn Renu. Zeznał gwarancję złożenia hołdu przez swoich baronów i innych poddanych królewnie Annie Katarzynie Konstancji [Wazównie], swojej żonie, tak jak zostało to ujęte w paktach małżeńskich.

Relacja *ut supra* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] Zamiast daty formuła: *Ut supra.*

91

k. 133–133v Warszawa, [27 czerwca 1642][1]

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął królewicz Jan Kazimierz [Waza], posiadacz sum należnych do corocznej spłaty z Królestwa Neapolu. Zeznał ustąpienie ze swoich praw dziedzicznych do tych sum na rzecz siostry, Anny Katarzyny Konstancji, żony Filipa Wilhelma, palatyna Renu.

Relacja *ut supra* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] Zamiast daty formuła: *Ut supra.*

92

k. 133v–134 Warszawa, [27 czerwca 1642][1]

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Filip Wilhelm, palatyn Renu. Zeznał zapewnienie sukcesji na swoich władztwach dla swojego pierworodnego syna, co wynika z układu małżeńskiego zawartego przezeń z królem Władysławem IV, na mocy którego zawarł związek z królewną Anną Katarzyną Konstancją [Wa-

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

zówną]. Jeśli z tego związku narodzi się syn, po śmierci palatyna obejmie władztwo na wszystkich jego włościach.

Relacja *ut supra* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] Zamiast daty formuła: *Ut supra.*

93

k. 134v–136[1] Warszawa, [27 czerwca 1642][2]

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanął Filip Wilhelm, palatyn Renu. Zeznał pokwitowanie króla Władysławem IV, z dwunastu tysięcy złotych węgierskich, bitych w złocie, co stanowi odpowiednik sumy dwudziestu czterech tysięcy talarów Rzeszy. Była to pierwsza wypłata z trzech, jakie mają nastąpić w ciągu dwóch lat, z sumy dwustu czterdziestu trzech tysięcy trzystu trzydziestu trzech talarów Rzeszy w gotówce, jakie odebrać ma tytułem posagu na mocy paktów małżeńskich dotyczących jego ślubu z królewną Anną Katarzyną Konstancją [Wazę]. Następna wypłata stu dziewięciu tysięcy sześciuset sześćdziesięciu sześciu i pół talarów Rzeszy ma być spłacona w oktawie Wielkanocy w roku przyszłym [1643], tytułem tej wypłaty wypłacone już zostało dziesięć tysięcy talarów Rzeszy, którą również kwituje.

Relacja *ut supra* — Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] Błąd w numeracji kart, brak 135.

94

k. 136v–137 Częstochowa, 9 lipca 1642

Feria quarta ipso die in octava Festi Visitationis Beatissimae Virginis Mariae

Król potwierdza, że przed aktami kancelarii większej koronnej stanęła królewna Anna Katarzyna Konstancja [Wazówna], siostra króla, żona Filipa Wilhelma, palatyna Renu, w asyście i za zgodą męża. Zeznała ustąpienie ze swoich części dziedzicznej wsi Nieporęt[1] w województwie mazowieckim na korzyść królewicza Jana Kazimierza [Wazy], swojego brata.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Relacja Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

[1] W Nieporęcie mieściła się letnia rezydencja Zygmunta III. Zob. *Atlas Historyczny Polski. Mazowsze w drugiej połowie XVI wieku*, pod red. W. Pałuckiego, cz. 2, Warszawa 1973, s. 90.

[k. 137 v — 138 v przekreślone, na k. 138 informacja o rozpoczęcie wpisów przywilejów z roku 1641 i 1642]

95

k. 139–172v Warszawa, 17 października 1641
Feria quinta post festum Sanctae Hedvigis proxima

Król potwierdza przywileje, prawa i wolności Ormian lwowskich, nadane im przez królów Polski i książąt Rusi. Oblatowali je w kancelarii większej koronnej starszy gminy, mieszczanin Jan Chrystoforowicz i mieszczanin Gabriel Kaprusiowicz, działający w imieniu starszych i całej wspólnoty Ormian[1].

1. Przywilej [gramota] księcia Teodora Dymitra z roku 1062, wzywający Ormian surchackich do jego władztwa, książę nadaje im trzy lata wolnizny. Dokument został przełożony z języka ruskiego na łacinę, częściowo uszkodzony, lecz zachowany, z pieczęcią[2].

2. Odpis przywileju Kazimierza Wielkiego, z archiwum miasta Lwowa. Dokument ów dotyczył nadania miastu prawa magdeburskiego z odniesieniami do Ormian. Wystawiony został przez króla w Sandomierzu 17 VI (*feria sexta infra octavam festi Pentecostes*) 1356 roku. Odpis został sporządzona we Lwowie 21 VIII (*feria quarta ante festum Sancti Bartholomaei*) 1641 r., na prośbę mieszczanina Ihauzkona Bernatowicza, Ormianina, seniora, opatrzona pieczęcią miasta i opisem Bartłomieja Zimorowicza, zaprzysiężonego pisarza miejskiego.

3. Przywilej fundacji kościoła ormiańskiego we Lwowie, przetłumaczony z języka ormiańskiego na łacinę, z 30 VIII 1356 r.

4. Przywilej Kazimierza Wielkiego dla Grzegorza, biskupa ormiańskiego, na pergaminie, z przywieszoną pieczęcią, wystawiony we Lwowie 20 I (*in vigilia Beatae Agnetis virginis gloriosa*) 1367 r.

5. Przywilej Zygmunta I, dokumencie, wystawiony w Piotrkowie na sejmie walnym, 12 IV (*feria quinta post festum Sacrae Paschae*) 1509 r.,

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

w którym na prośbę Ormian, król ten zatwierdził przedstawione mu przywileje Kazimierza [Jagiellończyka] oraz innych władców. Król Kazimierz Jagiellończyk w aktach tych, wystawionych w Sandomierzu 26 V (*feria tertia festi Pentecostes*) 1461 r., i 27 V (*feria quarta infra octavas festi Pentecostes*) potwierdził, na prośbę Ormian, przedstawione mu przywileje Władysława [Jagiełły] i Władysława [Warneńczyka]. W swoim akcie, danym w Gródku 19 X (*in crastino S. Lucae Evangelistae*) 1387 r. Władysław [Jagiełło] potwierdził przedstawione mu przywileje króla Ludwika [Węgierskiego] i Elżbiety [Łokietkówny]. Ludwik Węgierski, w swoim dokumencie, wystawionym w Drozgawer 31 III (*septima die Octavarum festis Paschae*) 1380 r., potwierdził prawa i zwyczaje Ormian mieszkających we Lwowie, w obrębie murów i poza nimi. Elżbieta [Łokietkówna] we swoim przywileju, wystawionym w Aprias 23 VIII (*feria tertia in vigilia Sancti Bartholomaei Apostoli*) 1379 r., także zatwierdziła prawa i zwyczaje Ormian mieszkających we Lwowie, w obrębie murów i poza nimi. W odrębnym akcie, wydanym w Krakowie 2 III (*feria quarta post Dominicam Oculi*) 1440 roku Władysław III [Warneńczyk] zatwierdził przywilej Władysława [Jagiełły] na rzecz Ormian, wydany w Sandomierzu, 17 II (*feria quarta proxima post Dominicam Invocavit*) 1434 r. Odrębny akt Władysława III [Warneńczyka], wystawiony w Krakowie 28 II (*feria secunda post Dominicam Oculi*) 1440, zawierał napomnienie królewskie dla Ormian i władz Lwowa dotyczące przechodzenia Ormian z praw ormiańskiego na magdeburskie. W odrębnym akcie, danym w Budzie 17 VII (*feria sexta die Sancti Alexy*) 1444 r., Władysław III [Warneńczyk] potwierdzał prawa wójtów Ormian do dwóch jatek mięsnych.

6. Przywilej Władysława [Jagiełły] in *Lnasco* 24 stycznia (*in vigilia Conversionis S. Pauli Apostoli*) 1388 r., potwierdzający dokument Kazimierza [Wielkiego], dan we Lwowie 20 I (*in vigilia Beatae Agnetis virginis*) 1367 r., w którym król poleca urzędnikom wspierać biskupa Ormian Grzegorza, rezydującego we Lwowie[3].

7. List Kazimierza [Jagiellończyka] do Krystyna, biskupa Ormian lwowskich i kamienieckich, wystawiony w Nowym Mieście Korczynie 14 IX (*feria quinta ipso die Exaltationis S. Crucis*) z roku 1464, w sprawie niepokojów we wspólnocie i ekskomunik, żeby biskup w sprawowaniu urzędu stosował się do zwyczajów poprzedników.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

8. Drugi list Kazimierza [Jagiellończyka] do Krystyna, biskupa Ormian lwowskich i kamienieckich, wystawiony na zjeździe generalnym w Parczewie 16 XI (*feria sexta infra Octavas S. Martini Episcopi*) w roku 1464, w sprawie niepokoju we wspólnocie oraz ekskomunik.

9. Dokument króla Zygmunta I, wystawiony w Wilnie 26 IV (*sabbato proximo ante Dominicam Rogationum*) 1516 r., w którym władca ten zatwierdza wybór Kiliana ze Lwowa na biskupa Ormian.

10. Dokument Zygmunta Augusta, wystawiony w Wilnie 25 VII (*Sabbatho in festo S. Jacobi Apostoli*) 1562 r., w którym władca ten zatwierdza wybór Grzegorza, Ormianina ze Lwowa, na biskupa Ormian.

11. Deklaracja Zygmunta Augusta, wydana w Lublinie na sejmie 20 V 1569 r., dotycząca sporu między Grzegorzem, biskupem Ormian w mieście Lwowie z jednej strony i starszych ormiańskich z drugiej strony, wydana w oparciu o dekret sądu królewskiego wydany w Lublinie na sejmie 17 V 1569 r. W trakcie rozprawy okazany został przez starszych dokument pokoju między biskupem Ormian Krystianem a starszym ormiańskimi z roku 1478.

12. Przywilej Zygmunta III, wydany na sejmie 30 III 1590 r., zawierający potwierdzenia dokumentów na rzecz Ormian lwowskich, wydane przez Stefana Batorego, Henryka Walezego i Zygmunta Augusta. Stefan Batory, w dokumencie wydanym na sejmie 10 III 1578 r. potwierdził dekrety i dokumenty, potwierdzone przez Henryka Walezego w przywileju wydanym w Krakowie, na sejmie koronacyjnym, 22 IV 1574 r. Akty te wydane zostały na rzecz Ormian przez Zygmunta Augusta, w dokumentach: pierwszym, wydanym na sejmie w Piotrkowie 15 III 1565 r., a także w dokumencie drugim, wydanym w Lublinie na sejmie 18 VII 1566 r.

13. Przywilej Zygmunta Augusta, wydany w Piotrkowie, na sejmie, 13 XII (*feria quinta post festum Conceptionis Gloriosissimae Virginis Mariae*) 1548 r., zawierający generalne potwierdzenie praw, przywilejów, wolności Ormian lwowskich.

14. Przywilej Henryka Walezego, wydany w Krakowie na sejmie, 12 III 1574 r., zawierający generalne potwierdzenie wszystkich praw Ormian lwowskich.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

15. Przywilej Zygmunta III, wydany w Krakowie, na sejmie koronacyjnym, 30 I 1588 r., zawierający potwierdzenie wszystkich praw Ormian lwowskich.

16. Przywilej Władysława IV, wydany w Krakowie, na sejmie koronacyjnym, 10 III 1633 r., zawierający potwierdzenie wszystkich praw Ormian lwowskich.

17. Uniwersał Zygmunta I, wydany w Krakowie 10 XII (*feria quarta ante festum Sanctae Luciae*) 1544 r., dotyczący uwolnienia klasztoru ormiańskiego we Lwowie od wszystkich obciążeń uchwalanych na sejmach.

18. Przywilej Zygmunta Augusta, wystawiony w Lublinie, 22 I 1569 r., dla starszych Ormian lwowskich, w którym król aprobuje ich jurysdykcję nad klasztorem Ormian lwowskich, położonym na Przedmieściu Krakowskim, w pobliżu klasztoru ruskiego i nie pozwala na żadne zmiany, w szczególności jeśli idzie o dochody tegoż klasztoru.

19. Pozwolenie Zygmunta III, wystawione w Warszawie 27 VIII 1596 r., w którym władca wyraża zgodę na fundację kaplicy św. Krzyża rytu ormiańskiego na Przedmieściu Krakowskim w mieście Lwowie, dla Jerzego Iwaszkowicz, Ormianina, mieszczanina lwowskiego. Tenże Iwaszkowicz służył jako posłaniec królewski do sułtana tureckiego.

20. List Mikołaja Torosowicza, arcybiskupa Ormian, do króla Zygmunta III w sprawie jego wyboru na ten urząd, datowany we Lwowie 26 IV 1706 r. wedle kalendarza ormiańskiego, a 1627 r. wedle kalendarza liczonego od narodzin Chrystusa, spisany po ormiańsku, zgodnie ze zwyczajem czerwonym atramentem i opieczętowany, przetłumaczony na łacinę przez plebejusza Gabriela Kaprusiewicza, przedstawiciela Ormian lwowskich.

Relacja Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.

Andrzej Bujalski, sekretarz królewski.

jęz. łac.

[1] Ze względu na występującą w tym dokumencie odrębną paginacje, 1–34, przyjąć można, że ten właśnie dokument miał otwierać księgę wpisów.

[2] Data niemożliwa do przyjęcia. Może 1362. Zob. K. Stopka, *Ormianie polscy — początki*, w: *Ormianie*, pod red. B. Machul–Telus, Warszawa 2014, s. 15, 20–21, 28, 41–43.

[3] Jest to powtórzenie dokumentu wspomnianego już w punkcie 4, jednak w kolejnym zatwierdzeniu.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

96

k. 173–174v Warszawa, 28 lutego 1641

Król zatwierdza i pozwala wpisać do akt kancelarii większej koronnej dokument papierowy, wystawiony w Dzierzgoniu (*Christburg*), 22 XI 1635 r., spisany w języku niemieckim, podpisany i opieczętowany przez Samuela Konarskiego, wojewodę malborskiego. W dokumencie tym zawarto akt sprzedaży karczmy w Dzierzgoniu przez plebejusza Michaela Pflecka (*Pfleuken, Phileken*) Pawłowi Zarembie. karczmą, przynależną stodołą i ogrodem a także siedmioma morgami ziemi położona była na terenie miasta, pomiędzy gruntami plebejuszy Tregera Tringela i Jacoba Kleina. Ma prawo wytwarzać gorzałkę i sprzedawać ją w karczmie. Cena sprzedaży ustalona została na 670 grzywien [pruskich], licząc dwadzieścia groszy na grzywnę. Spłata zostaje rozłożona w ten sposób, że na św. Marcina [11 XI] 1635 r. spłacone ma być dwieście grzywien, na to święto w 1636 roku sto pięćdziesiąt grzywien, a następnie, każdego roku płacone ma być na św. Marcina pięćdziesiąt grzywien, aż spłacona zostanie suma sześciuset siedemdziesięciu grzywien. Ustalony zostaje też czynsz dzierżawny od karczmy, wynoszący 30 złotych, 3 złote od stodoły i ogrodu, 2 złote od morgi roli, 3 dni robocizny ręcznej rocznie.

Dokument podpisany przez Władysława IV.

jęz. łac., jęz. niem.

97

k. 174v–175 Warszawa, 11 marca 1642

Król nadaje Aleksandrowi Sielskiemu, żołnierzowi, dworzaninowi królewskiemu, miecznikowi różańskiemu, urząd podstolego poznańskiego, wakujący po wyniesieniu na urząd chorążego kaliskiego Wawrzyńca Rostworowskiego[1]. W czasie służby wojskowej Sielski został postrzelony ołowianą kulą.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza królewskiego.

jęz. łac.

[1] Por. U I/2 nr 911.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

98

k. 175–176 Warszawa, 13 marca 1642

Król pozwala Jerzemu von Ludinghausen, zwanemu Wolff, zastawić dobra lenne Wormsat Moyza w powiecie piltyńskim, które otrzymał od władcy kilka lat wcześniej. Może je oddać w zastaw za pewną sumę Marii Krus, wdowie po Gerardzie Merbachu. Umowa powinna zostać wpisana do akt urzędowych koronnych albo litewskich. Król zatwierdza ten zastaw, jednakże zobowiązuje właścicieli tych dóbr do tego, aby ich chłopi oddawali, zgodnie z ordynacją prowincji Inflant, proboszczowi katolickiemu, każdego roku, miarę pszenicy zwaną „pur", a także miarę jęczmienia, zamiast mesznego. Poddani nie mogą być używani do jakichś niezwyczajnych prac, gdyż prowadzi to do zniszczenia dóbr.

Dokument podpisany przez Władysława IV.

jęz. łac.

99

k. 176–177 Warszawa, 20 marca 1642

Król uwalnia plebejusza Andrzeja Schmidta, zamieszkałego od wielu lat w mieście Widawie[1], od podległości prawu kaduka, mocą którego majętność Schmidta mogłaby przypaść skarbowi królewskiemu, dotknęłoby to jego małżonkę. Schmidt uczestniczył w różnych wyprawach wojennych.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza królewskiego.

jęz. łac.

[1] Widawa, miasto w woj. sieradzkim; tu chodzi jednak chyba o miasto Windawa w Kurlandii.

100

k. 177–177v Warszawa, 21 marca 1642

Król, mając wzgląd na starania rajców i ławników kijowskich, zajmujących się nie tylko zarządzaniem miastem, ale także administrowaniem i wybieraniem dochodu miejskiego z gorzałek i innych napojów, nagradza ich w ten sposób, że pięciu rajców i pięciu ławników otrzymuje pensje w wysokości sześćdziesięciu złotych rocznie, płatnych z docho-

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

dów miasta przez starszego burmistrza. Podaje się do wiadomości Janusza z Łohojska Tyszkiewicza, wojewody kijowskiego i jego następców a także rewizorów królewskich.

Dokument podpisany przez Władysława IV.
jęz. pol.

101
k. 177v–178v Warszawa, 20 marca 1642
Król przyjmuje Detharda Brandysa, pochodzącego z rodu herbowego Radwan, w poczet komorników i królewskich dworzan pokojowych. Wyjmuje go spod wszelkiej jurysdykcji grodzkiej i miejskiej, poza królewską i marszałkowską.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza królewskiego.
jęz. łac.

102
k. 178v–184v Warszawa, 20 marca 1642
Król, na prośbę dominikanów z konwentu płockiego, leżącego za murami miasta, wyrażoną przez Bernarda Dunina Wolskiego, kaznodzieję konwentu płockiego dominikanów, zatwierdza we wszystkich punktach przedłożone mu trzy przywileje pergaminowe.
1. Przywilej pierwszy, wystawiony został przez Władysława [I płockiego], księcia Mazowsza, w Płocku, 20 II (*feria secunda proxima ante S. Petri ad Cathedram*) 1454 r., z przywieszoną wielką pieczęcią. Książę stwierdza, że przybyli do niego bracia dominikanie na czele z Jakubem z Dzierżanowa, profesorem teologii, z prośbą o odnowienie spalonego przywileju dotyczącego nadania im przez uprzednich władców młyna ze stawem, ogrodem i pewnym gruntem przy rzece Brzeźnicy, położonych niżej wszystkich innych młynów, w stronę Wisły. Książę, po uzyskaniu odpowiednich poświadczeń od dygnitarzy i poddanych, potwierdza i odnawia to nadanie we wszystkich punktach. Oprócz tego, świadkowie wskazali księciu, iż jego poprzednicy przypisali jeszcze do tego młyna dwie ulice w Płocku, mianowicie ulicę Tkaczy i ulicę Do-

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

brzyńską, w ten sposób, że wszyscy zamieszkali przy tych ulicach winni mleć ziarno tylko w tym młynie, co książę także zatwierdza.
2. Przywilej drugi, księżnej mazowieckiej Katarzyny, z przywieszoną małą pieczęcią zniszczoną przez upływ czasu, wystawiony w Sochaczewie, 20 III (*feria quinta ante Dominicam Palmarum*) 1462. Księżna stwierdza, że przybył do niej z prośbą magister Jakub, przeor konwentu dominikanów, położonego za murami Płocka. Wskazał, że starosta płocki nie pozwala mieszkańcom dwóch ulic, Dobrzyńskiej i Tkaczy, wozić ziarna do młyna dominikanów nad Brzeźnicą, choć zakon otrzymał w tej sprawie prawa od poprzednich książąt Mazowsza. W sprawie tej świadczyli Ninogniew z Grodzanowa, kasztelan czerski, oraz Jan z Miszewa, kasztelan raciąski, którzy wskazali księżnej na decyzję księcia Władysława, przed którym też świadczyli w tej sprawie. Księżna zakazuje staroście oraz innym urzędnikom takich działań.
3. Przywilej trzeci, króla Aleksandra (I) z pieczęcią wielką koronną. Król stwierdza, że przybyli do niego bracia dominikanie z klasztoru świętej Trójcy w Płocku, i okazali służące im przywileje. Pierwszy, przywilej Siemowita [IV], księcia Mazowsza, dan w Wyskitkach 1 XII (*in crastino Beati Andreae Apostoli*) 1405 r., dotyczący wsparcia działań fundacyjnych księżnej Aleksandry, żony Siemowita, który zatwierdza jej fundację kościoła św. Trójcy w mieście Płocku i nadanie mu pewnego terenu dla budowy konwentu, przy zamku, aż do murów, a także młyna zwanego Jackow Młyn (*Jaykow*) i stawu. Drugi, z przywieszoną pieczęcią miasta Płocka, wystawiony w Płocku 1 VIII (*ipso die S. Sophiae Virginis et Martyris*) 1481 roku, zawierał akt sprzedaży jednej włóki ziemi, położonej koło włóki szpitalnej na przedmieściu płockim, przez Stanisława Jacko, mieszczanina płockiego, na rzecz przeora Stanisława i konwentu św. Trójcy za pięćdziesiąt kóp.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza królewskiego.
jęz. łac.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

103

k. 184v–185 Warszawa, 29 marca 1642

Król nadaje Cyriakowi Kostro, dotychczasowemu cześnikowi ziem podlaskich, urząd sędziego ziemskiego bielskiego, wakujący po wyniesieniu Krzysztofa Brzozowskiego na urząd podkomorzego bielskiego[1]. Kostro zasłużył się w różnych wyprawach wojennych i brał udział w sejmikach.

Dokument podpisany przez Władysława IV.

jęz. łac.

[1] Por. U VIII, nr 222, 1151.

104

k. 185–186 Warszawa, 29 marca 1642

Król nadaje Andrzejowi Jarzynie urząd cześnika ziem podlaskich, wakujący po wyniesieniu Cyriaka Kostro na urząd sędziego ziemskiego bielskiego.

Dokument podpisany przez Władysława IV.

jęz. łac.

[1] Por. U VIII, nr 222, 1151.

105

k. 186–186v Warszawa, 30 marca 1642

Król pozwala Marcjanowi Borowskiemu, komornikowi polnemu powiatu wiślickiego i jego żonie Jadwidze Dłużyckiej[1] ustąpić z praw dożywotnich do wójtostwa miasta Stopnica (*Stobnica*) na rzecz Jakuba Jaźwieckiego i jego żony Agnieszki Rokickiej. Po urzędowej cesji dobra te otrzymają w dożywocie. Nadanie obejmuje wójtostwo z przydatkami, z gruntem rozciągającym się od drogi publicznej ze Stopnicy do Połańca, do granic mietelskich, na sześćdziesięciu zagonów od folwarku Białłoborki[2]. Grunt ten nadał zmarły Stanisław Tarnowski, kasztelan sandomierski[3] zmarłemu Adamowi Jastrzębskiemu, a zostało to potwierdzone przez króla.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Dokument podpisany przez Władysława IV i Andrzeja Bujalskiego, sekretarza królewskiego.
jęz. łac.

[1] Odczyt niepewny, być może *Głużycka*.
[2] Dziś Białoborze.
[3] Stanisław Tarnowski był kasztelanem od 27 III 1582 do XI/XII 1618, U IV/3 nr 638.

106

k. 186v–187 Warszawa, 31 marca 1642

Król nadaje Eberhardowi Wassenbergowi, swemu historiografowi, w uznaniu zasług, dożywotnią pensję roczną w wysokości dwustu talarów Rzeszy, z dochodów portu gdańskiego, płatną na św. Jana Chrzciciela (24 czerwca).

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza królewskiego.
jęz. łac.

107

k. 187–189v Warszawa, 30 marca 1641

Król stwierdza, iż wiele miejsc, zwłaszcza w Inflantach, zostało zniszczonych przez wojny. Jan von Willeman, sekretarz królewski, rezydent kurlandzki i semigalski na dworze, przedstawił, że jego przodkowie otrzymali od mistrzów Zakonu Niemieckiego [Krzyżackiego] pewne dobra prawem lennym, i posiadali je dłuższy czas. Następnie, król Zygmunt August nadał jego krewnemu, Hermanowi Kokowi, pewne dobra w Inflantach, mianowicie Bersegal i Kolan Moyzę, w powiecie rzeżyckim, które następnie drogą sukcesji przypadły ojcu Willemana i jemu samemu, i za zgodą stanów inflanckich, tak jak inne, stały się dobrami dziedzicznymi. Ojciec Willemana został pojmany w czasie najazdu wojsk moskiewskich cara Wasyla i był przetrzymywany w ciężkim więzieniu przez dziesięć lat. Z powodu wojny z Karolem Sudermańskim dobra Willemana uległy zniszczeniu, a następnie zostały zagarnięte przez obcych.

Król, w uznaniu wieloletnich służb Jana Willemana na dworze, na jego prośbę, zwraca mu te utracone dobra w powiecie rzeżyckim i laudeńskim, na prawie lennym.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Lista świadków: Jakub Zadzik, biskup krakowski, Maciej Łubieński, biskup kujawski, nominowany arcybiskup gnieźnieński, Andrzej Szołdrski, biskup poznański, Mikołaj Szyszkowski, biskup warmiński, Andrzej Gembicki, biskup łucki, Piotr Gembicki, biskup przemyski, kanclerz koronny, Jerzy Tyszkiewicz, biskup żmudzki, Kasper Działyński, biskup chełmiński, Adam Parczewski, biskup smoleński, Krzysztof Chodkiewicz, kasztelan wileński, Kasper Donhoff (Denhoff), wojewoda sieradzki, ochmistrz dworu królowej, Stefan Gembicki, wojewoda łęczycki, Jakub Sobieski, wojewoda ziem ruskich, Krzysztof Korwin Gosiewski, wojewoda smoleński, Adam Kazanowski, kasztelan sandomierski, Remigian [Zaleski], referendarz koronny, Jan Alfons Lacki, kasztelan żmudzki, Aleksander Piaseczyński, kasztelan kijowski, Jan Wilczek, kasztelan połocki, Mikołaj Abrahamowicz, kasztelan mścisławski, Jan Zawadzki, kasztelan gdański, Zbigniew Gorajski, kasztelan chełmski, Ludwik Krasiński, kasztelan ciechanowski, Łukasz z Bnina Opaliński, marszałek wielki koronny, Aleksander Radziwiłł, książę na Ołyce i Nieświeżu, marszałek wielki litewski, Albrycht Stanisław Radziwiłł, książę na Ołyce i Nieświeżu, kanclerz litewski, Jerzy z Tęczyna Ossoliński, [podkanclerzy] koronny, Marcjan Tryzna, podkanclerzy litewski, Jan Mikołaj Daniłowicz, podskarbi koronny, Mikołaj Kiszka, podskarbi litewski, Stanisław Przyjemski, marszałek nadworny koronny, Kazimierz Sapieha, marszałek nadworny litewski, Mikołaj Wojciech Gniewosz, sekretarz wielki koronny, nominowany biskup włocławski.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Aleksandra Trzebińskiego, referendarza koronnego.
jęz. łac.

108

k. 189v–191v Warszawa, 19 lutego 1641

Feria tertia post Dominicam Cinerum

Król zatwierdza dokument oblatowany w kancelarii koronnej, wystawiony w Warszawie, na sejmie 12 III 1624 r., podpisany przez Zygmunta III i Jakuba Zadzika. W akcie tym, w uznaniu zasług, król nobilitował Jakuba Jacobsona von Emden zwanego Gehema, serwitora

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

królewskiego, mieszczanina gdańskiego, a także jego żonę Esterę von Dalen, oraz dzieci — Jakuba, Abrahama, Annę, Esterę[1].

Dokument podpisany przez Władysława IV i Aleksandra Trzebińskiego, referendarza koronnego.

jęz. łac.

[1] A. Wajs, *Materiały genealogiczne, nobilitacje, indygenaty w zbiorach Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie*, Warszawa 2001, s. 57.

109

k. 191v–194 Warszawa, 25 marca 1642

Feria tertia post Dominicam Oculi

Król zatwierdza i pozwala wpisać do akt kancelarii większej koronnej oblatowany w urzędzie dokument Stefana Batorego, wystawiony w Bydgoszczy 15 I 1576, podpisany przez tego króla. W akcie tym Stefan Batory zatwierdza dwa dokumenty Zygmunta Augusta.

1. Zygmunt August w dokumencie wystawionym w Warszawie 9 XI 1566 r. nadaje Kasprowi Geschkau, administratorowi klasztoru *Mariae Paradisi*[1] i diecezji pomezańskiej, sekretarzowi królewskiemu, prawem dziedzicznym pewien teren w mieście Nowy Staw (*Nitich*), na który będzie mógł przenieść kaplicę. Geschkau poniósł uprzednio wydatki w wysokości osiemdziesięciu grzywien wznosząc budynek w innym miejscu, na nieuprawianej ziemi należącej kiedyś do proboszcza, potem jednak został go pozbawiony przez mieszkańców. On i zamieszkujący ten grunt nie mają być niepokojeni w dawnych wolnościach przez urzędników skarbowych malborskich, czy też miejskich.

2. Zygmunt August w dokumencie wystawionym w Piotrkowie, na sejmie, 14 IV 1567 r., w uznaniu zasług, nadaje Kasprowi Geschkau, administratorowi klasztoru Mariae Paradisi i dziecezji pomezańskiej, sekretarzowi królewskiemu, prawem dziedzicznym pewien grunt z budynkami nad rzeką Świętą w mieście Nowy Staw, jaki przypadł królowi prawem kaduka. Wciela także ów grunt do terenu wolnizny z kamienicą, jaką Geschkau otrzymał już wcześniej.

Stefan Batory poleca Janowi Kostce, wojewodzie sandomierskiemu, staroście pruskiemu, oraz innym urzędnikom malborskim, aby zo-

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

stawili Geschkau i jego spadkobierców w spokojnym posiadaniu tych dóbr i przyznanych swobodach.
jęz. łac.

[1] Chodzi o klasztor kartuzów Paradisus Beatae Mariae Virginis w Kartuzach.

110
k. 194–195 Warszawa, 25 marca 1642
Feria tertia post Dominicam Oculi
Król pozwala wpisać do akt kancelarii większej koronnej oblatowany dokument, wystawiony przez Zygmunta Augusta w Warszawie na sejmie 12 III 1564 r., podpisany przez Piotra Myszkowskiego, podkanclerzego koronnego, dziekana krakowskiego, prepozyta gnieźnieńskiego, płockiego, łęczyckiego, warszawskiego. W akcie tym król stwierdził, iż na sejmie mieszkańcy Nowego Stawu przedstawili swoją sprawę dotycząca pewnego gruntu. Swego czasu, ze względu na zniszczenia wojenne, Kazimierz [Jagiellończyk] dodał do już posiadanych przez miasto gruntów na sto lat dalsze sześć i pół włók (*mansos*), zawierających się w granicach folwarku Laski (*Leszke*), i wsi Trempnowy (in. Trampenau, or. *Tralau*) oraz Dybowo (in. Eichwalde, or. *Echwald*), uwalniając je od wszelkich ciężarów, poza określonym czynszem. Król zatwierdza to nadanie, czynsz zostaje ustalony na czterdzieści sześć grzywien pruskich, do zapłaty co roku na zamku malborskim.
jęz. łac.

111
k. 195v–196v Warszawa, 31 marca 1642
Feria secunda post Dominicam Laetare Quadragesimalem
Król zatwierdza i pozwala wpisać do akt kancelarii większej koronnej swój dokument, dan w Warszawie 10 X 1641 r., podpisany przez niego samego i Jana Gembickiego, sekretarza królewskiego. W akcie tym Władysław IV uznając zasługi Wojciecha (*Albertus*) Miaskowskiego, podkomorzego ziemi lwowskiej, dworzanina i stolnika królewskiego, rozszerza jego dożywotnie prawa do wsi Łosiacza, Dawidkowice, Błażejowka, zwanej też Słoboda Dawidowska, w województwie podol-

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

skim, powiecie kamienieckim, na jego żonę Katarzynę Chotecką. Miaskowski zasłużył się w wyprawach inflanckich, moskiewskich, a także przeciw Turkom i Tatarom.

Relacja kanclerza [Piotra Gembickiego]
jęz. łac.

112

k. 196v–197v Warszawa, 26 kwietnia 1642
Sabbatho pridie Dominica Quadragesimalis in albis
Król potwierdza i pozwala wpisać do akt kancelarii większej koronnej swój dokument, wystawiony w Grodnie 3 X 1636 roku, podpisany przez siebie i Andrzeja Bujalskiego. Władysław IV przyjął w nim plebejusza Wawrzyńca Staszkiewicza, mieszczanina i szklarza krakowskiego w poczet swych serwitorów, wyjmuje go spod wszelkiej jurysdykcji, poza tą wielkorządcy krakowskiego. Podaje się do szczególnej wiadomości urzędu grodzkiego i magistratu warszawskiego.

Relacja *ut supra* — [kanclerza Piotra Gembickiego].
jęz. łac.

113

k. 197v–201 [Warszawa, 26 kwietnia 1642][1]
Król potwierdza dokument Zygmunta III, wystawiony w Krakowie 8 marca 1595 roku, podpisany przez króla i Macieja Pstrokońskiego. W akcie tym Zygmunt III, na prośbę kapeli królewskiej i muzyków miejskich potwierdził dokument Stefana Batorego, dan w Warszawie na sejmie 5 XI (*feria secunda ante festum S. Martini Pontificis correctionis calendarii*) 1582 r. dla Bractwa Muzyków w Krakowie, dodając jeszcze dodatkowe punkty, w jaki sposób bractwo ma funkcjonować. Dokument Stefana Batorego zawierał potwierdzenie dokumentu Zygmunta Augusta, wystawionego w Krakowie 13 VIII (*feria tertia ante festum Assumptionis Virginis Mariae*) 1549 r., podpisanego przez Samuela Maciejowskiego, biskupa krakowskiego, kanclerza koronnego, zawierającego statuty dla cechu trębaczy, flecistów, lutnistów, i innych muzyków krakowskich[2].

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Wedle statutów przybywający do Krakowa muzycy przez pierwsze dwa tygodnie nie muszą zgłaszać się do bractwa, po upływie tego czasu mają stawić się na ratuszu i przyjąć prawo miejskie, nie dotyczy to muzyków, którzy służą na dworze władcy, biskupów, możnych, byleby do bractwa przystąpili. Który z braci nie stawiłby się na mszy w niedzielę, czy inne święto, w kaplicy cechowej [św. Klary] przy kościele ojców franciszkanów, ma zapłacić pół grosza kary. Kto bez ważnej przyczyny nie stawi się na zebraniu bractwa, ma zapłacić jeden grosz. Kto bez ważnej przyczyny opuści zgromadzenia ma zapłacić szeląga. Kto obrazi starszego ma za karę oddać trzy talenty wosku. Kto zrani brata ma za karę oddać jeden kamień wosku. Kto obrazi innego brata ma za karę dać jeden kamień wosku. Kto bez zgody starszych grać będzie na weselu czy na zabawie z kimś, kto nie należy do bractwa, ten ma dać pół kamienia wosku. Kto nie pojawi się w czwartek na procesji Bożego Ciała w kościele św. Franciszka, ma zapłacić pół grosza pokuty. Jeśli któryś z braci służyć będzie Żydom, grać na ich weselach i ślubach, przy takim pierwszym występku odda bractwu trzy talenty wosku, za drugim razem pół kamienia wosku. Gdyby się to powtórzyło trzeci raz, i nie chciałby przestać służyć Żydom, taki będzie wyrzucony z bractwa. Wszyscy mają stawić się na pogrzebie współbrata, jeśli któryś, napomniany przez noszącego laskę[3] (*claviger*), nie pojawi się, winien zapłacić jeden grosz. Jeśli któryś z braci młodszych nie będzie chciał nieść zwłok ma oddać jeden talent wosku. Jeśli któryś z braci nie weźmie udziału w mszy żałobnej, powinien zapłacić jeden grosz kary.

Zygmunt III Waza uzupełnił w swoim potwierdzeniu statuty o następujące rozporządzenia. W Bractwie ma być czterech starszych, doglądających porządków, wybierać ich zaś mają bracia młodsi takim sposobem, że dwóch starszych wybierać będą z grona sług królewskich, a dwóch z muzyków miejskich. Starsi mają służyć przez rok, a na koniec zdać sprawozdanie młodszym braciom ze wszystkich powierzonych im spraw. Jeśliby słudzy królewscy musieli wyjechać z Krakowa, na ich miejsce mają być wybrani inni starsi. Kiedy mistrz będzie miał ucznia, poza swoim własnym synem, czy szlachcica czy plebejusza, ma w pół roku po przyjęciu na naukę wpisać go przed starszymi, a ten uczeń ma dać na cztery funty wosku dwadzieścia groszy i piwo

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

dla młodszych braci. Jeśliby zaś brat nie wpisał ucznia, ma zapłacić karę w postaci kamienia wosku na świece. Jeśliby nie chciał spłacić tej kary, bracia mogą pozwać go do sądu miejskiego lub zamkowego, wówczas kara ma wynosić dziesięć grzywien, z czego połowa przypaść ma urzędowi, a połowa przekazana ma być do skrzynki na wosk na świece do kaplicy. Każdy mistrz ma płacić za ucznia, także za syna, [opłatę kwartalna] suchedni. Młodsi bracia powinni nieść do grobu ciała współbraci, ich żon, dzieci. Kara za nieposłuszeństwo wynosi dwa funty wosku. Jeśliby starsi bracia nie postępowali zgodnie z tymi artykułami wówczas młodsi bracia mogą ich ukarać naznaczając karę pół kamienia wosku, a gdyby nie chcieli dać naznaczonego wosku, mogą ich młodsi bracia pozwać do urzędu.

Relacja *ut supra* — [kanclerza Piotra Gembickiego].

jęz. łac., jęz. pol.

[1] Zamiast daty formuła: *ut supra.*

[2] Druk F. Piekosiński, *Prawa, przywileje i statuta miasta Krakowa*, t. 2, z. 2, Kraków 1892, s. 1053–1054, Omówienie problematyki i dokumentu zob. W. Karasiński, *Krakowski cech muzyków*, w: „Kwartalnik Młodych Muzykologów UJ, nr 25 (2/2015), s. 28–45.

[3] Chodzi tu o laskę, tzw. obesłanie cechowe.

114

k. 201–202 Płock, 1 maja 1642

Król, w uznaniu zasług, nadaje Andrzejowi Bujalskiemu, sekretarzowi królewskiemu, dobra ruchome i nieruchome jakie przypadły do dyspozycji królewskiej prawem kaduka po niejakim plebejuszu Zawadzkim[1], serwitorze królewskim, mieszkańcu Kazimierza pod Krakowem.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza królewskiego.

jęz. łac.

[1] Zostawiono puste miejsce na imię.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

115

k. 202–202v b.d.i m. [1642 ?][1]

Król, w uznaniu zasług, pozwala Mikołajowi Sławoszewskiemu wykupić wójtostwo miasta Przedecz z rąk bezprawnych posiadaczy i nadaje mu je w dożywocie. Zasłużył się on pod zmarłym Stanisławem Żółkiewskim, hetmanem polnym koronnym, w czasie wypraw moskiewskich, był też ciężko raniony w walkach z buntownikami [Kozakami ?], służył wówczas pod zmarłym Krzysztofem[2].

jęz. łac.

[1] Brak karty z formułą datacyjną.
[2] Brak nazwiska.

[karty 203–204v przekreślone, bez wpisów]

116

k. 205–205v Warszawa, 13 września 1642

Sabbatho in vigilia Exultationis S. Crucis

Król zatwierdza i pozwala wpisać w akta kancelarii koronnej swój dokument, oblatowany w kancelarii przez plebejusza Gabriela Kaprusiewicza, wystawiony w Warszawie 3 I 1639 r., podpisany przez siebie i Jana Gembickiego, sekretarza królewskiego. W akcie tym król, w uznaniu zasług Stefana Serebkowicza przyjmuje go w poczet sekretarzy królewskich. Serebkowicz wysłany był z misją dyplomatyczną do Porty Ottomańskiej przez Zygmunta III.

Relacja *ut supra* — [kanclerza Piotra Gembickiego].

jęz. łac.

117

k. 205v–206v Warszawa, 5 września 1642

Król, chcąc wspierać swoich poddanych, na prośbę starszych Ormian lwowskich i całej ich tamtejszej społeczności, uwalnia tychże Ormian lwowskich mieszkających z obowiązku płacenia ceł Rzeczypospolitej. Skarżyli się oni bowiem, iż nie mogą sprzedać za słuszną cenę sprowadzanych przez siebie towarów. Akt ten ma zostać dopisany do re-

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

gestrów celnych, jakie okazane mają być na przyszłym sejmie do odpowiedniej decyzji, o co zadbać ma podskarbi wielki koronny, celnicy i wyznaczony przez niego pisarz.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza królewskiego.
jęz. łac.

118

k. 206v–208v Warszawa, 12 września 1642

Król potwierdza we wszystkich punktach dokument papierowy, wystawiony przez Mikołaja Wejhera, starostę radzyńskiego, podpisany przez niego i Kerstana Rozena, w Radzyniu 10 XI 1640 r. Akt ten zawierał kontrakt między Mikołajem Wejherem i plebejuszem Kerstanem Rozą, Holendrem. Wejher wydzierżawił w nim Rozenowi oraz innym Holendrom, których tenże sprowadzi, na czterdzieści lat, pewne łąki i błota, położone przy zamku i mieście, wzdłuż dąbrową, oraz położoną tamże rolę, które zostały dokładnie wytyczone i ciągnęły się m.in. do kościoła św. Jerzego. Owa dzierżawa rozpoczyna się w dzień św. Marcina [11 XI] 1640 roku, a kończy ma się w tenże dzień roku 1680. Zwolnienie z czynszu ustalono na trzy lata. Opłata *Gośćfenigu* została ustalona na sześćset złotych, z czego trzysta złotych ma być zapłacone na święto Jana Chrzciciela (24 VI) 1641 roku, a dalsze trzysta na św. Marcina [11 XI] w tymże 1641 roku. Po upływie trzech lata wolnizny mają płacić staroście osiemset złotych czynszu rocznie na św. Marcina [11 XI]. Wolno im też robić piwo i palić gorzałkę na swoje potrzeby, jednak nie będzie im wolno jej sprzedawać poddanym starostwa pod karą dziesięciu talarów. Mogą sprzedawać swoje zboża i nabiał w miejscach dla nich dogodnych. Rzemieślnicy, tokarze, krawcy, kowale wolni będą od wszelkich zaciągów. Starosta ma ich bronić przed żołnierzami. Zobowiązani są do płacenia wszelkich poborów uchwalanych na sejmikach. Starosta ma ich bronić od wszelkich krzywd ze strony innych poddanych i sąsiadów. Po upływie czterdziestu lat będą mogli trzymać dalej te dobra za porozumieniem ze starostą, na prawie Holendrów grudziądzkich, sądzić się będą według ich wilkierza. Wolne trzy lata

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

zaczynają się na św. Marcina [11 XI] w 1641 roku, a kończą na to święto w 1643 roku. Zakład w sprawie ustalono na trzy tysiące złotych.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza królewskiego.
jęz. łac., jęz. pol.

119

k. 208v–209 Warszawa, 16 października 1642

Król w uznaniu zasług Jana Mikołaja Daniłowicza, podskarbiego wielkiego koronnego, starosty przemyskiego, samborskiego, drohobyckiego nadaje mu całe wójtostwo, położone we wsi Bandrowo (*Bandrowo, Bądrowo*), w starostwie przemyskim, które po plebejuszu Michale Berezańskim, synu Wasyla i Bandrowskiej i Dubrawskim wróciło do dyspozycji króla.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza królewskiego.
jęz. łac.

[1] Zostawiono puste miejsca na imię.

120

k. 209–209v Słomianka, 9 listopada 1642

Król, w uznaniu zasług, nadaje Stanisławowi Stokowskiemu urząd podstolego łęczyckiego, wakujący po śmierci Jakuba Stokowskiego[1].

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza królewskiego.
jęz. łac.

[1] Zob. U II/2 nr 514–515.

121

k. 209v–210v Słomianka, 27 listopada 1642

Król rozszerza dożywotnie prawa Wurzla (*Wurzela?*)[1], żołnierza królewskiego, do dóbr Przewoziec w powiecie halickim na jego żonę Sa-

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

binę Konstancję Żurowską. Dobra te Wurzel otrzymał od króla, drogą cesji od Poniatowskiego[2].

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza królewskiego.

jęz. łac.

[1] Zostawiono puste miejsce na imię.
[2] Zostawiono puste miejsce na imię.

122

k. 210v–211 Warszawa, 30 listopada 1642

Król, w uznaniu zasług Remigiana z Otoka Zaleskiego, kasztelana łęczyckiego, referendarza koronnego, pozwala mu dożywotnio na wycinkę w lasach wsi Kramsk w powiecie konińskim, obecnie tenucie Łowickiego[1]. Wycinki dokonywać może na potrzeby swoich poddanych ze wsi dziedzicznych Pomercie i Leśnica co tydzień w środę, a jeśli wypadnie wówczas święto, to w inny dzień, na opał.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Stefana Paprockiego.

jęz. łac.

[1] Zostawiono puste miejsce na imię.

123

k. 211–212 Warszawa, 24 listopada 1642

Król pozwala Marcinowi Sienieńskiemu ustąpić z praw dożywotnich do wsi Wójcin, w starostwie bolesławieckim, na rzecz Jana Sienieńskiego, syna. Po dokonaniu cesji Jan Sienieński dobra te otrzyma w dożywocie.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza królewskiego.

jęz. łac.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

124

k. 212–213 Warszawa, 29 listopada 1642

Król nadaje Krzysztofowi Sułowskiemu, dotychczasowemu kasztelanowi żarnowieckiemu, urząd wojewody rawskiego, wakujący po śmierci Filipa Wołuckiego. Sułowski zasłużył się na dworze królewicza Jana Kazimierza i potem na dworze królowej Cecylii Renaty. Kasztelanię otrzymał za panowania Zygmunta III[1].

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza królewskiego.

jęz. łac.

[1] Zob. „Urzędnicy Województwa Rawskiego", w: *Lauda ziemi rawskiej i województwa rawskiego 1583–1793*, pod red. Mirosława Nagielskiego, opracowali Michał Bąk i in., Warszawa 2017, s. 290

125

k. 213–213v Warszawa, 23 września 1642

Feria tertia post festum S. Matthaei Apostoli

Król potwierdza, że w kancelarii koronnej oblatowany został dokument wystawiony i podpisany przez Filipa Wilhelma, palatyna Renu i królewnę Annę Katarzynę Konstancję, jego żonę, dan w Czarnym Dunajcu, 21 VII 1642 r. Małżonkowie zobowiązują się, iż w ciągu czterech miesięcy przedstawią wykaz klejnotów, ofiarowanych im przez króla podczas zaślubin 9 VI 1642 r., zarówno tych, jakie wyceniono na trzysta tysięcy talarów Rzeszy, jak i tych kosztowności srebrnych, wycenionych na sto tysięcy talarów Rzeszy, oraz innych.

Relacja *ut supra* — [kanclerza Piotra Gembickiego].

jęz. łac.

126

k. 213v–224v Warszawa, 23 września 1642

Feria tertia post festum S. Matthaei Apostoli et Evangelistae

Król zatwierdza i pozwala wpisać do akt kancelarii koronnej dokument wystawiony przez Wolfganga Wilhelma, hrabiego palatyna Renu, w Düsseldorfie (*Euseldorff*), 21 VI 1642 roku. Akt ten zawierał potwierdzenie przez Wolfganga Wilhelma paktów małżeńskich jego syna

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Filipa Wilhelma, palatyna Renu z królewną Anną Katarzyną Konstancją, w szczególności dokumentu króla Władysława IV, wystawionego w Warszawie 4 IV 1642 roku, na rozkazanie królewskie przez Aleksandra Trzebińskiego, referendarza koronnego, kanclerza królewny. Król zobowiązał się w szczególności do wypłaty Filipowi Wilhelmowi tytułem posagu sumy dwustu czterdziestu tysięcy trzystu trzydziestu trzech talarów Rzeszy w Gdańsku, w przeciągu dwóch lat, w wyznaczonych ratach. Na trzeci dzień po zaślubinach spłacone ma być dwanaście tysięcy złotych węgierskich, czyli dwadzieścia cztery tysiące talarów Rzeszy. W oktawie Wielkanocy roku 1643 spłacone ma być sto dziewięć tysięcy sześćset sześćdziesiąt sześć i pół talarów Rzeszy i na koniec, w oktawie Wielkanocy 1644 roku ma być spłacone sto dziewięć tysięcy sześćset sześćdziesiąt sześć i pół talarów Rzeszy. Filip Wilhelm odwzajemni posag zapisując dwadzieścia cztery tysiące talarów Rzeszy na swoich dobrach, zwłaszcza na okręgu Schwandorf z miastem i zamkiem. Filip Wilhelm uzyskuje także potwierdzenie jego praw do klejnotów swej małżonki, wartości trzystu tysięcy talarów Rzeszy, sprzętów ze srebra wartości stu tysięcy talarów Rzeszy, oraz do pozostałych rzeczy, czy to pozostających już w posiadaniu czy też później nabytych, zgodnie ze sporządzonym inwentarzem. Obiecano także królewnie, że jeśli coś z tych rzecz zostanie sprzedane lub zastawione, najpierw zostanie to ocenione przez wiarygodnych ludzi, a suma ta zostanie w przyszłości jej zwrócona. Potwierdzono także prawa spadkowe małżonków do sum neapolitańskich, osiemdziesięciu jeden tysięcy sześciuset sześćdziesięciu sześciu dukatów, do sumy na dobrach Żywiec, sześćdziesięciu sześciu tysięcy talarów Rzeszy, na dobrach Wittingau [Trzeboń] w Królestwie Czech, zapisu cesarskiego, sumy sześćdziesięciu sześciu tysięcy talarów Rzeszy, i na tychże dobrach jedenastu tysięcy talarów Rzeszy, na dobrach Księstwa Brunszwickiego sumy ośmiu tysięcy złotych węgierskich, z których to sum przychodzić ma pięć procent rocznie. Syn pierworodny z tego małżeństwa, lub najstarszy, obejmie władztwo we wszystkich dobrach i włościach po Filipie Wilhelmie. Jeśli królewna będzie miała dzieci, odziedziczą po niej majątek, gdy zaś zejdzie ze świata bezpotomnie, posag, dar ślubny, klejnoty, sumy i sprzęty wrócą do Władysława IV i jego braci.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Relacja Piotra Gembickiego, kanclerza koronnego.
jęz. łac.

127
k. 224v–225 Warszawa, 9 grudnia 1642
Król pozwala Samuelowi Eysmontowi oraz jego małżonce Annie Kozińskiej ustąpić na rzecz Kaspra Rostopcze, pisarza ziemskiego nowogródzkiego i jego małżonki Zofii z Bartnik, z prawa lennego do wsi (*derewni*) Sawianka (in. Sawianki) nad rzeką Desną, z horodyszczem pustym, nad rzeką Hlinną oraz innymi siedliskami na tym gruncie, w województwie czernihowskim, powiecie nowogródzkim–siewierskim. Cesja dokonana ma być urzędowo, wówczas Rostopcze dzierżyć będzie te dobra prawem lennym, zobowiązany będzie do obrony tamtejszych zamków.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza królewskiego.
jęz. pol.

128
k. 225–226 Warszawa, 9 grudnia 1642
Król pozwala Kasprowi Rostopczy ustąpić z praw lennych do wsi (*derewni*) zwanej Klin w województwie czernihowskim, powiecie nowogródzkim–siewierskim na rzecz Samuela Eysmonta i Anny Kozińskiej, jego żony. Po dokonaniu urzędowym cesji dobra te Eysymontowie trzymać będą prawem lennym. Nadanie nie obejmuje jednak prawa do wytwarzania saletry i towarów leśnych. Zobowiązani są do obrony tamtejszych zamków.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza królewskiego.
jęz. pol.

129
k. 226–227 Warszawa, 11 grudnia 1642
Król nadaje prawo lenne do pustoszy Kłysków Lwu Przybyszewskiemu, który niedawno wyszedł z niewoli moskiewskiej. Jego ojciec, zasłużył się jako żołnierz, szczególnie w wyprawie moskiewskiej, i otrzymał na

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

te dobra przywilej od Zygmunta III, który jednak spalił się. Nadanie nie obejmuje prawa do wytwarzania saletry i towarów leśnych. Zobowiązany jest do obrony tamtejszych zamków.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Andrzeja Bujalskiego, sekretarza królewskiego.
jęz. pol.

130

k. 227–227v Warszawa, 2 grudnia 1642

Król pozwala Mikołajowi Trzebuchowskiemu ustąpić z praw dożywotnich do dwóch łanów we wsi Stary Radziejów (*Staroradziejów*), jednego zwanego Szatanowski, drugiego zwanego Rekidziński, w starostwie radziejowskim, na rzecz Makolińskiego[1] i jego żony Krystyny Głębockiej. Po urzędowym przeprowadzeniu cesji dobra te otrzymają dożywotnio.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza królewskiego.
Jęz. łac.

[1] Zostawiono puste miejsce na imię.

131

k. 227v–228v Warszawa, 4 grudnia 1642

Król pozwala Hrehoremu Piotrowskiemu, stolnikowi nowogrodzkiemu, ustąpić z prawa lennego do pustoszy Mochnackiej i Czartkowszczyzny, w województwie czernihowskim, powiecie nowogródzkim, nad rzeką Białowiezią, na rzecz Stefana Ręczyńskiego, podsędka ziemskiego nowogrodzkiego siewierskiego, który zasłużył się w różnych ekspedycjach wojennych. Piotrowski trzymał te dobra na mocy dwóch przywilejów, z 8 maja 1621 i 6 lutego 1625. Po urzędowej cesji Ręczyński dobra te trzymać będzie prawem lennym. Nadanie nie obejmuje prawa do wytwarzania saletry i towarów leśnych. Zobowiązany będzie do obrony tamtejszych zamków.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza królewskiego.
Jęz. pol.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

132

k. 228v–229v Warszawa, 12 grudnia 1642

Król potwierdza chłopu Walentemu Jurkowi, wybrańcowi ze wsi Ostrów w starostwie krzepickim, synowi Klemensa Jurka, wybrańca z tejże wsi, wszystkie prawa wybranieckie, dobra, oraz prawo do wytwarzania gorzałki na własną potrzebę, uwolnienia od robót, stacji. Gdyby nie posiadał łanu roli, ma on zostać mu wymierzony.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Aleksandra Trzebińskiego, referendarza koronnego.

jęz. pol.

133

k. 229v–230 Warszawa, 17 grudnia 1642

Król pozwala Stanisławowi z Brzezia Lanckorońskiemu, i jego żonie Aleksandrze z Sienna, ustąpić z praw dożywotnich do wsi Zunałowce w województwie podolskim, powiecie kamienieckim na rzecz małżeństwa Wawrzyńca Spytka Jordana i Elżbiety Siązkiej. Po urzędowym przeprowadzeniu cesji dobra te otrzymają w dożywocie.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Aleksandra Trzebińskiego, referendarza koronnego.

jęz. łac.

134

k. 230–230v Warszawa, [po 29 XI] 1642[1]

Król nadaje Grzegorzowi Duninowi, stolnikowi rawskiemu, urząd kasztelana żarnowskiego, wakujący po wyniesieniu na urząd wojewody rawskiego Krzysztofa Sułowskiego.

Dokument podpisany przez Władysława IV.

jęz. łac.

[1] Zostawiono puste miejsca na datę, nominacja na kasztelanię mogła mieć miejsce najwcześniej 29 XI 1642, ponieważ nominacja na województwo rawskie nastąpiła właśnie tego dnia, por. dok. 212 oraz U IV/3 nr 1384, 1385.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

135

k. 230v–231v Warszawa, grudzień 1642[1]

Król wybiera kardynała Giulia Savelli (*Julius Sabellius*) na patrona i protektora Królestwa w Rzymie.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza wielkiego koronnego.

jęz. łac.

[1] Zostawiono puste miejsce na datę dzienną.

136

k. 231v–232v Warszawa, 20 grudnia 1642

Król pozwala Annie z Kowiesz, wdowie z pierwszego małżeństwa po Andrzeju Ustrzyckim, żonie Jana Łysakowskiego, ustąpić z praw dożywotnich do wsi Ustrzyki (*Ustryki*) oraz wójtostwa tamże, dóbr położonych w powiecie przemyskim, na rzecz swoich synów, Aleksandra i Macieja Ustrzyckich. Po urzędowym przeprowadzeniu cesji dobra te otrzymają dożywotnio.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Aleksandra Trzebińskiego, referendarza koronnego.

jęz. łac.

137

k. 232v–233 Warszawa, 28 grudnia 1642

Król pozwala Andrzejowi Isernickiemu, spod chorągwi kasztelana kijowskiego[1], ustąpić z praw lennych do wsi (*derewni*) Dubowice w powiecie nowogrodzkim siewierskim[2]. Nadanie nie obejmuje prawa do wytwarzania saletry i towarów leśnych. Przejmujący dobra po cesji zobowiązani są do obrony zamków.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Aleksandra Trzebińskiego, referendarza koronnego.

jęz. pol.

[1] Zapewne chodzi o Aleksandra Piaseczyńskiego, kasztelana kijowskiego.

[2] Pozostawiono miejsca puste na imiona i nazwiska.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

138

k. 233–233v Warszawa, 31 grudnia 1642

Król w uznaniu zasług przyjmuje Jana Modlickiego, faktora skarbu koronnego, w poczet serwitorów królewskich, cieszyć się ma odpowiednimi uprawnieniami i wolnościami.

Dokument podpisany przez Władysława IV

jęz. łac.

139

k. 233v–234v Warszawa, 19 grudnia 1642

Feria sexta ante festum S. Thomae Apostoli

Król potwierdza i pozwala wpisać do akt kancelarii większej koronnej swój dokument, wystawiony w Warszawie, 11 IX 1642 r. W akcie tym Władysław IV, w uznaniu zasług Michała Kupcewicza, sekretarza królewskiego, który pracował wiernie od wielu lat, za panowania Zygmunta III i obecnego, uwalnia jego kamienicę[1] na przeciąg dwudziestu czterech lat od obowiązku gościny, czyli przyjmowania czy to krajowych, czy zagranicznych gości, senatorów, urzędników, dworzan królewskich. Kupcewicz poniósł koszty przy odbudowie tej kamienicy zwanej Hegnerowską, zwłaszcza w tylnej części, od Wisły.

jęz. łac.

[1] Kamienica ta, zwana m.in. Kupcewiczowską, Hegnerowską stoi przy warszawskim Rynku, Stronie Barssa, pod nr 14. *Katalog Zabytków Sztuki. Miasto Warszawa*. Część I. *Stare Miasto*, pod red. J. Łozińskiego i A. Rottermunda, Warszawa 1993, s. 264–266.

140

k. 234v–236 Warszawa, 20 grudnia 1642

Król nadaje Mikołajowi Potockiemu, wojewodzie bracławskiemu, hetmanowi polnemu koronnemu, staroście kamienieckiemu, starostwo chmielnickie, wakujące po śmierci Mikołaja Stogniewa. Potocki zasłużył się w czasie wojny pruskiej, następnie w bojach z barbarzyńcami, wrogami chrześcijaństwa [Tatarami], a także ze zbuntowanymi Kozakami[1].

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza wielkiego koronnego.
jęz. łac.

[1] Nadanie nie doszło do skutku, gdyż Stogniew żył, U X nr 509; Chłapowski, Starostowie niegrodowi, s. 247.

141

k. 236–237 Warszawa, 24 grudnia 1642

Król nadaje Władysławowi na Czernihowie (*Czerniechowie*) Niemiryczowi starostwo owruckie, wakujące po rezygnacji z niego Samuela Łaszcza Tuczapskiego, strażnika koronnego, starostę kaniowskiego[1]. Nadanie obejmuje wszystkie dobra przynależne, czyli miasto Owrucz, miasteczko Michajłów Kamionka, wsie bojarskie i inne, zwłaszcza Sawinki, Hoszow, Szwaby, Korczow, Dybyły, Usarze, Turczyny, Kruki, Białka, Moszki, Bolsony z Bechami i częścią Bechów, Waskowce, Usczapy, starą słobodką [wolnizną] na rzece Żerewi, nową słobodką [wolnizną] na rzece Żerewi.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Andrzeja Bujalskiego, sekretarza królewskiego.
jęz. pol.

[1] Por. U III/4 nr 680.

142

k. 237–238 Warszawa, 24 grudnia 1642

Król pozwala Mariannie Dębieńskiej, wdowie po Marku Stadnickim, podczaszym ziemi krakowskiej, dobrze zasłużonym dla króla i ojczyzny, ustąpić z praw dożywotnich do dóbr Osiek, Skalnik, Mytarz oraz wsi Sierzchowy, Bukowina, Brzozowa, Desznica, Jaworze, w województwie krakowskim powiecie bieckim, na rzecz Andrzeja Stadnickiego, swojego syna. Po urzędowym dokonaniu cesji dobra te otrzyma w dożywocie.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Andrzeja Bujalskiego, sekretarza królewskiego.
jęz. łac.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

143

k. 238–240 Warszawa, 29 grudnia 1642

Feria secunda post festa solennia Nativitatis Christi Domini

Król pozwala wpisać do akt kancelarii większej koronnej swój dokument wydany w Warszawie 24 XII 1642 r., podpisany przez siebie i Aleksandra Trzebińskiego, referendarza koronnego. Oblatowali go w kancelarii Żydzi lwowscy Icko Markowicz, Szymon Szkolnik.

Król ustanawia ordynację między cechem kuśnierzy lwowskich a Żydami lwowskimi, chce uniknąć dalszych szkód wynikających z przewlekłego sporu. Był on rozpatrywany w sądzie asesorskim, a następnie w drodze apelacji, w sądzie relacyjnym. Dekret wydane w sprawie zostają na razie zawieszone.

Król postanawia, iż Żydzi lwowscy nie mogą zajmować się kuśnierstwem, nie mogą podszywać żadnych szat dla duchownych, szlachty, mieszczan, lecz odsyłać futra surowe do kuśnierzy na wyprawianie. Natomiast Żydom wolno sprzedawać we Lwowie cudzoziemskie futra, z państwa moskiewskiego, z Turcji, nie wolno im jednak sprzedawać futer na przedmieściach szlachcie i mieszczanom, chyba, że ktoś ze szlachty posłałby po Żyda z takim towarem. Magistrat ustalić ma ze starszymi żydowskimi liczbę handlujących takimi futrami Żydów, przekazać ją też do cechu kuśnierzy, liczba obowiązywać ma dziesięć lat. Po upływie tego czasu, gdyby się strony nie pogodziły, wydłużenie tego okresu zależeć będzie od decyzji króla. Żydzi stosować się mają też do prawa składu, wedle zwyczaju wolno im kupować u kupców cudzoziemskich dopiero po upływie dziesięciu dni, licząc od dnia kiedy stanie na składzie. Po zakupie towarów Żydzi mogą je sprzedawać tylko szlachcie ziemi ruskiej i mieszczanom, a nie kupcom. Ponieważ kuśnierze obciążeni są zarówno publicznymi jak i prywatnymi daninami, Żydzi mają płacić do cechu kuśnierzy każdego roku trzysta złotych, w dwóch ratach, po sto pięćdziesiąt złotych, na dzień świąteczny i na św. Agnieszkę. Gdyby naruszyli ordynację, każdy winny będzie musiał zapłacić trzydzieści grzywien zgodnie z dekretem królewskim z 1637 r.

jęz. łac. jęz. pol.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

144

k. 240–241 Warszawa, 29 grudnia 1642

Feria secunda post festa solennia Nativitatis Christi Domini

Król pozwala wpisać do akt kancelarii większej koronnej i wydać w postaci ekstraktu swój dokument, wystawiony w Warszawie 19 XI 1642 r., podpisany przez samego króla i Aleksandra Trzebińskiego, referendarza koronnego. W akcie tym, w uznaniu zasług, Władysław IV nadał Michałowi Kupcewiczowi, sekretarzowi królewskiemu i jego żonie Annie Hegnerownej, dożywotnią pensję roczną w wysokości trzystu złotych polskich z portu gdańskiego, jaka wróciła do dyspozycji króla po śmierci Jana Rottembergka, sługi kamery królewskiej. Wypłacana ma być w taki sposób, jak w przypadku poprzedniego beneficjenta.

Relacja kanclerza [Piotra Gembickiego]

jęz. łac.

145

k. 241–242 Warszawa, 10 grudnia 1642

Feria quarta post festum Conceptionis Gloriosissimae Virginis Mariae

Król pozwala wpisać do akt kancelarii większej koronnej swój dokument oblatowany w tym urzędzie przez Szymona Białeckiego. Akt ten wystawiony został w Wilnie 4 VII 1633, podpisany przez króla i Pawła Kołudzkiego, sekretarza królewskiego. Władysław IV pozwolił w tymże dokumencie Bartłomiejowi Bolko, sekretarzowi królewskiemu, ustąpić z praw do młynów na rzekach starostwa warszawskiego, zwanych Ruda, Mikołaj i Tomaszek, na rzecz Szymona Białeckiego, szafarza królewskiego i jego żony, Zuzanny Karasiównej. Po urzędowym przeprowadzeniu cesji dobra te małżonkowie otrzymają w dożywocie.

jęz. łac.

146

k. 242–242v [Warszawa, 10 grudnia 1642][1]

Król potwierdza i pozwala wpisać do ksiąg kancelarii większej koronnej oblatowany w niej swój przywilej, wystawiony w Warszawie 19 III 1638 r. W akcie tym króla nadał Michałowi Kupcewiczowi i jego żo-

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

nie Annie Hegnerownej pensję roczną na dwadzieścia cztery lata, w wysokości dwustu [złotych] węgierskich z czystego złota, z sumy dwóch tysięcy złotych węgierskich, jakie miasto Gdańsk zobowiązało się płacić królowi Kazimierzowi [Jagiellończykowi] w Elblągu, w roku 1454[2], na św. Jana Chrzciciela i na święto Bożego Narodzenia. Wypłata dla Kupcowiczów ma następować w święto Bożego Narodzenia. Podaje się to do szczególnej wiadomości magistratu miasta Gdańska.

Relacja *ut supra* — kanclerza Piotra Gembickiego
jęz. łac.

[1] Zamiast daty formuła *ut supra*.
[2] W datacji błędnie podano, iż było to w 1554.

147

k. 242v–243v Warszawa, 10 grudnia 1642[1]

Król nadaje Łukaszowi Zaleskiemu, zasłużonemu żołnierzowi oraz jego żonie Elżbiecie z Sitańca (*Sitanice*) Ściborównej, w dożywocie wsie Dumanow i Łysiec, w województwie podolskim, powiecie kamienieckim, wakujące po śmierci Floriana Silnickiego. Zaleski zasłużył się w wyprawach wołoskich, moskiewskich, pruskich.

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza wielkiego koronnego.
jęz. łac.

[1] *Actum et datum ut supra.*

148

k. 243v–244v Warszawa, 28 listopada 1642

Król pozwala Mikołajowi Zestulińskiemu oraz jego małżonce[1] ustąpić z dożywotnich praw do wsi Duminki w województwie podolskim i powiecie latyczowskim, na rzecz Piotra Gajewskiego i jego żony Barbary. Po urzędowym przeprowadzeniu cesji małżonkowie otrzymają dożywotnie prawa do tej wsi.

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Dokument podpisany przez Władysława IV i Jana Gembickiego, sekretarza wielkiego koronnego.
jęz. łac.

[1] Zostawiono puste miejsce na imię, nazwisko.

Pozostałe karty do 247 puste.

Koniec wpisów

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Indeks osobowy
Księgi Wpisów Metryki Koronnej MK 187

Zestawił Janusz S. Dąbrowski

Liczby odnoszą się do numerów dokumentów.

W indeksie uwzględniono osoby występujące w dokumentach; podane liczby odsyłają do numerów dokumentów. Indeks pomija Władysława IV jako króla, uwzględnia jako królewicza.

Przynależność stanowa podawana jest tylko, jeśli występuje w dokumencie:
– nazwisko i imię;
– odnośnie do władców i członków rodzin panujących: imię, ew. nazwisko.

Przynależność do stanu duchownego: nie podaje się jej przy osobach utytułowanych urzędami kościelnymi czy cerkiewnymi.

Jako „osoby" podano określone grupy bojarów (z powiatu), chłopów (ze wsi), zakony, Kozaków, Ormian, Żydów, itd. Mieszczan należy szukać pod nazwą miasta.

Zastosowano następujące skróty:
abp — arcybiskup; **archid.** — archidiakon; **bp** — biskup; **ch** — chłop/chłopka; **chor**. — chorąży; **d**. — dom (z domu); **dworz**. — dworzanin; **gr**. — grodzki; **JKM** — Jego Królewskiej Mości; **m** — mieszczanin / mieszczka; **kan**. — kanonik; **kaszt**. — kasztelan; **konw**. — konwent; **kor**. — koronny, koronna; **krak**. — krakowski; **ks**. — książę; **lit.** — litewski; **nadw**. — nadworny; **nast**. — następnie; **p** — plebej/plebejka; **pis**. — pisarz; **podkom**. — podkomorzy; **podwoj**. — podwojewodzi; **pok.** — pokojowy; **pozn**. — poznański; **prac.** — pracownik; **rtm**. — rotmistrz; **sand**. — sandomierski; **sekr**. — sekretarz; **sochacz**. — sochaczewski; **star**. — starosta; **sz** — szlachcic /szlachcianka; **w**. — wielki; **warsz**. — warszawski; **wielkorz**. — wielkorządy, wielkorządów; **WKL** — Wielkie Księstwo Litewskie; **woj**. — wojewoda; **z**. — ziemia/ziemski/ziemia; **zak**. — zakonnik/zakonnica **z d.** — z domu (dotyczy kobiet)

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

A
Abrahamowicz Mikołaj, kaszt. mścisławski: 107
Abramowicz Mikołaj, cześnik i generał artylerii WKL, star. starodubski i miedzialski: 17, 18
Aksak Stefan, sędzia z. kijowski, star. ostrski, bobrownicki: 84
Aleksander I, król Polski: 102
Aleksandra Olgierdówna, księżna mazowiecka: 102
Anna Katarzyna Konstancja Waza: 62, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 125, 126
Ardenty (Ardenti) Jan, ważniczy w żupach wielickich: 76, 83
Attavanti Juliusz, m: 40
Axak — zob. Aksak

B
Bartochowski Jan, sz: 61, 63, 69, 73
Baryczka Mateusz, m: 7, 53
Bednarz Stanisław, p: 78
Berezańska N., z d. Bandrowska, p: 119
Berezański Michał, p: 119
Berezański Wasyl, p: 119
Bernatowicz Ihauzkon, Ormianin, m: 95
Białecka Zuzanna, z d. Karasiówna: 145
Białecki Szymon, szafarz JKM: 145
Bielecki Tomasz Piotr, sekr. kancelarii kor.: 45
Bieniewski Kazimierz, sz: 69, 73
Bierkowski Abraham, sz: 47
Bol Kasper, Szkot: 33
Bolko Bartłomiej, sekr. JKM: 145
Borniaka Jan, sz: 10
Borowska Jadwiga, z d. Dłużycka (Głużycka?), sz: 105
Borowski Marcjan, komornik polny pow. wiślickiego: 105
Brandys Dethard, komornik i dworzanin pokojowy JKM: 101
Brasser Dirck Junior, cudzoziemiec: 27
Brażyc Tomasz, m: 26
Brzozowski Andrzej, sz: 84
Brzozowski Krzysztof, podkomorzy bielski: 103
Bujalski Andrzej, sekr. JKM: 2, 3, 8, 19, 25, 33, 46, 77, 78, 79, 95, 105, 112, 114, 129, 141, 142
Bukowski Maciej, sz: 46
Burba Wojciech, m: 26

C
Cecylia Renata Habsburg, królowa Polski: 124
Chądzyńska Zofia, sz: 55
Chądzyński Andrzej, woj. podlaski: 55
Chodkiewicz Krzysztof, kaszt. wileński: 107
Chrapowicki Jan, sz: 84
Chronowski Jakub, sekr. JKM: 53
Chrystoforowicz Jan, Ormianin, m: 95
Chrząstowicz Jan, sz: 54
Chudziński Wojciech (*Albertus*), sz: 28
Chudzyński n., sz: 59
Chwalibowski Jakub, p: 79
Ciecierzyński Adam Kasper, Czech, m: 22
Cieszkowicz Walenty, prepozyt leżajski: 37
Czeski Andrzej, syndyk miasta Krakowa: 76

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

D
Daniłowicz Jan Mikołaj, podskarbi kor.: 3, 107, 119
Daniłowicz Zofia, z Tęczyna, sz: 3
Donhoff (Denhoff) Kasper, woj. sieradzki, ochmistrz dworu królowej: 107
Donhoff (Denhoff) Teodor, dworzanin pokojowy JKM: 81
Drozdowski Wojciech (*Albertus*), sz: 16
Dubowicz Jan, m: 26
Dubrawski N.: 119
Dunin Grzegorz, stolnik rawski, nast. kaszt. żarnowiecki: 134
Dyczkowski Stefan, m: 26
Działyński Kasper, bp chełmiński: 107
Dziełowski Jan, sz: 6, 24

E
Elżbieta Łokietkówna, królowa Węgier: 95
Emden von — zob. Jacobson
Eysmont Anna z d. Kozińska, sz: 127, 128
Eysmont Samuel, sz: 127, 128

F
Ferbes Piotr, faktor JKM, m: 80
Fiedorowicz Tymoteusz, m: 26
Filip Wilhelm Wittelsbach, palatyn Renu: 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 125, 126
Filonowicz Bazyl, m: 26

G
Gajewska Barbara, sz: 148
Gajewski Piotr, sz: 148
Gawłowicki Bartłomiej, m: 26
Gehema — zob. Jacobson
Gembicka Krystyna z Sapiehów, sz: 44
Gembicki Andrzej, biskup łucki: 82, 107
Gembicki Jan, sekr. JKM: 47, 97, 99, 101, 107, 102, 106, 111, 114, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 123, 124, 127, 128, 130, 131, 135, 140, 147, 148
Gembicki Krzysztof, stolnik kor.: 1, 20, 25, 44
Gembicki Paweł, podczaszy poznański: 1, 39, 57
Gembicki Piotr, kanclerz kor.: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 107, 111, 112, 113, 116, 125, 126, 144, 146
Gembicki Stefan, woj. łęczycki: 107
Geschkau Kasper, admin. klaszt. w Kartuzach i diec. pomezańskiej, sekr. JKM: 109
Glinicki Marcin, sz: 9
Gniewosz Andrzej, łowczy kor.: 7
Gniewosz (Wojciech), sekr. w. kor., nominowany bp włocławski (kujawski): 107
Gorajski Zbigniew, kaszt. chełmski: 107
Gosiewski Krzysztof Korwin, woj. smoleński: 107

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Gostomska Anna, sz: 28
Gostomski Franciszek, wojewodzic kaliski: 36
Grzegorz, bp ormiański: 95
Grzembski Sebastian, sz: 85
Grzyb Piotr, m: 26
Gumowska Anna z d. Arciszewska, sz: 55
Gumowski Adam, podczaszy warszawski: 55
Gumowski Jan, syn Stanisława, sz: 55
Gumowski Kazimierz, syn Pawła, sz: 55
Gumowski Mikołaj, syn Stanisława, sz: 55
Gumowski Paweł, sz: 55
Gumowski Stanisław, syn Stanisława, sz: 55
Gumowski Stanisław, sz: 55
Gumowski Stefan, syn Stanisława, sz: 55
Gumowski Tomasz, syn Pawła, sz: 55
Gumowski Tomasz, syn Stanisława, sz: 55
Gustaw Wacław, p: 79

H

Henryk Walezy, król Polski: 95
Hertmański Tomasz, sz: 81
Hewel Jerzy, m: 17, 18
Hlebowicz Jerzy Karol, podstoli lit., star. onikszteński, radoszkowski: 84
Hlebowicz Mikołaj, kaszt. wileński: 84
Hollenhagen Godtshalk, m: 87
Hulewicz Sylwester, sz: 74
Humelton Albert, Szkot, m: 45

I

Idzik, Żyd, poborca albo administrator cła lubelskiego: 59
Inglis Tomasz, wójt, m: 45
Isernicki Andrzej, sz: 137
Iwaszkowicz Jerzy, Ormianin, m: 95

J

Jabłoński Grzegorz, sz: 5
Jabłoński Walerian, sz: 5
Jacirkiewicz Onikius, m: 26
Jacko Stanisław, m: 102
Jacobson Abraham von Emden, m: 108
Jacobson von Emden Anna, m: 108
Jacobson Estera von Emden (córka), m: 108
Jacobson Estera von Emden (żona), z d. von Dalen, m: 108
Jacobson Jakub von Emden (ojciec), zwany Gehema, serwitor JKM, m: 108
Jacobson Jakub von Emden (syn), m: 108
Jakub N., m: 46
Jakub z Dzierżanowa, prof. teologii, dominikanin: 102
Jakub, mgr, przeor konw. dominikanów: 102
Jałowicka Zofia, sz: 10
Jan Kazimierz Waza: 62, 91, 94, 124
Jan z Miszewa, kaszt. raciąski: 102
Jarzyna Andrzej, cześnik z. podlaski: 104
Jastrzębski Adam, sz: 105
Jaźwiecka Agnieszka, z d. Rokicka, sz: 105
Jaźwiecki Jakub, sz: 105

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Jerzy N., p: 78
Jordan Elżbieta z d. Siązka, sz: 133
Jordan Wawrzyniec Spytko, sz: 133
Jurek Klemens, wybraniec, ch: 132
Jurek Walenty, wybraniec, ch: 132

K
Kalachin Bartłomiej, p: 59
Kaletnikowicz Jan, m: 26
Kamińska Elżbieta, z d. Magnuska, sz: 77, 78, 79
Kamiński Wawrzyniec, sz: 77, 78, 79
Kapaszewski Piotr, sz: 17, 18
Kaprusiewicz (Kaprusiowicz) Gabriel, Ormianin, p: 95, 116
Kapturowa, p: 78
Karniewski Łukasz, sz: 12, 47
Karol Ferdynand Waza: 62
Karol Sudermański, książę potem król Szwecji jako Karol IX: 107
Katarzyna (córka Siemowita IV), księżna mazowiecka: 102
Kazanowska Elżbieta, sz: 32
Kazanowski Adam, kaszt. sandomierski: 32, 107
Kazimierz Jagiellończyk: 95, 110, 146
Kazimierz Wielki: 95
Kęcieski Adam, kustosz: 37
Kęsicka Marianna, sz: 68
Kęsicka Zofia ze Sławna, sz: 68
Kęsicki Stanisław, sz: 68
Kiewlicz Marcin, m: 26
Kilian ze Lwowa, bp ormiański: 95
Kirscher Daniel, pisarz kamery królewskiej: 80
Kiszka Mikołaj, podskarbi WKL: 107
Kizinka (Kizinko, Kiznik, Kizinkowy) Aleksander, sz: 6, 24
Kizinka (Kizinko, Kiznik, Kizinkowy) Jan, sz: 6, 24
Klein Jacob, p: 96
Kleżewski Mikołaj, m:26
Kobierzycka Zofia, z d. Parzniewska, sz: 8, 13
Kobierzycki Stanisław, podczaszy kaliski, sekr. JKM: 8, 13
Kojrekowicz Józef, m: 26
Kok Herman, sz: 107
Kołudzki Paweł, sekr. JKM: 145
Komlewicz Jan, m: 26
Konarski Samuel, woj. malborski: 96
Korecka Anna, księżna, z d. Chodkiewiczowa, sz: 84
Korecki Joachim, sz: 84
Korzenkiewicz Jan Chryzostom, sz: 33
Kostka Jan, woj. sandomierski: 109
Kostro Cyriak, sędzia z. bielski: 103, 104
Kościewski Stanisław, sz: 47
Kotowicz Piotr, m: 26
Kozacy: 115, 140
Kozak Jan, p: 78
Krasiński Ludwik, kaszt. ciechanowski: 107
Krasowski Jan Karol, sz: 46
Krawiec Wojciech (*Albertus*), p: 78
Krawth Jan Kasper, medyk JKM: 40
Krokowski Gneomer Reinhold, star. lęborski: 60
Krus Maria, wdowa po Gerardzie Merbachu, sz: 98
Krystyn, bp Ormian lwowskich i kamienieckich: 95
Krywess Gottfried, m: 25
Krzeczkowicz Jan, m: 26
Krzysztof N., sz: 115
Kukski Stanisław, sz: 27

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Kupcewicz Anna, z d. Hegnerowna, sz: 144, 146
Kupcewicz Michał, sekr. JKM: 139, 144, 146
Kussel (Kuszel?) Oktawian, sz: 2

L
Lachowski Jakub, prowincjał jezuitów prowincji litewskiej: 28
Lanckorońska Aleksandra z Sienna, sz: 133
Lanckoroński Stanisław z Brzezia, sz: 133
Lasikiewicz Maciej, m: 5
Laskowski Stanisław, instygator kor., cześnik łomżyński: 36
Lenhoff de, Jan Fryderyk, sekretarz królowej, sz: 4
Lenhoff Maria, sz: 4
Lennep de, Jan Fryderyk, komornik królowej: 87
Lennep de, Maria: 87
Leśniowolski Marcin z Obór, star. drohiczyński (drohicki): 36
Lewiński N., sz: 56
Lordeng Jerzy, m: 20
Ludinghausen von, Jerzy, zwany Wolff, sz: 98
Ludwik Węgierski: 95
Lymonth Jerzy, m: 26

Ł
Łącki Jan Alfons, kaszt. żmudzki: 107
Łęski Jan, m: 26
Łopacka N., p: 7
Łubieński Maciej, bp kujawski, nast. abp gnieźnieński, legat i prymas: 82, 107
Łysakowska Anna, z Kowiesz, primo voto Ustrzycka, sz: 136
Łysakowski Jan, sz: 136

M
Maciejowski Samuel, biskup krakowski, kanclerz kor.: 113
Makolińska Krystyna, z d. Głębocka, sz: 130
Makoliński N., sz: 130
Malankowski Jan, pisarz solecki: 33
Małachowski Piotr, star. stanisławski, dworzanin JKM: 35
Mamowicz Krzysztof, m: 26
Marcin Kiewlicz, m: 26
Markowicz Icko, Żyd: 143
Maszkowski Jan, sz: 66
Maszkowski Maciej, sz: 66
Maszkowski Wojciech (*Albertus*), sz: 11, 51
Matwiejewicza Choma, m: 26
Meier Michał, pisarz kancelarii kor.: 43, 52
Merbach Gerard, sz: 98
Merbach Maria z d. Krus: 98
Miaskowska Katarzyna z d. Chotecka: 111
Miaskowski Wojciech, podkom. lwowski, dworz. i stolnik JKM: 111
Michałowicz Andrzej, sz: 14
Miedzianowski Jan, sz: 69
Mieliński Łukasz, sz: 58
Mieszkowski Jan, sz: 6, 24
Mikłaszewski Jan, prepozyt brzozowski: 29
Minocka Elżbieta z Sienna, sz: 7
Minocki Piotr, sz: 7
Mitkiewicz Piotr, m: 26

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Mniszech (Mniszek) Andrzej, sz: 11, 16, 51, 54, 56
Modlicki Jan, faktor skarbu kor.: 138
Myszkowski Piotr, podkanclerzy kor.: 110

N
Najmanowicz Krzysztof, rajca krak., m: 40
Naruszewiczowa (Wołodkiewiczowa) Katarzyna, sz: 24
Niałecki Franciszek, sz: 70
Niemirycz Władysław, star. owrucki: 141
Niestojemski Serafin, sz: 2
Ninogniew z Grodzanowa, kaszt. czerski: 102
Nossowski Wojciech (*Albertus*), sz: 19

O
Obłomowicz Łukasz, m: 26
Obrąbalski Jerzy, p: 78, 79
Opaliński Łukasz z Bnina, marszałek w. kor.: 107
Orlandi Franciszek, m: 71
Orlandi Jacek, m: 71
Ormianie lwowscy: 95, 117
Ossoliński Jerzy z Tęczyna, podkanclerzy kor.: 107
Otrembosz N., sz: 35

P
Paprocki Stefan, sz: 122
Parczewski Adam, bp smoleński: 107
Parzniewska Anna, sz: 13
Parzniewska Marianna, sz: 13
Paszkiewicz Aleksander, m: 26
Pączkowski Andrzej, sz: 58
Pfleck Michael (in. Pfleukena, Phileken), p: 96
Piasecki Piotr, star. bolnicki : 14
Piaseczyński Aleksander, kaszt. kijowski: 107
Pieczunkiewicz Jan, m: 26
Pierzchała Ignacy, sz: 48, 49, 50
Pierzchała Kordula Dąbrowianka, sz: 48, 49
Pierzchała Mikołaj, sz: 48, 49
Piestrzecki Hieronim, syn Krzysztofa, sz: 15
Piestrzecki Hieronim, syn Mikołaja, sz: 15
Piestrzecki Krzysztof, syn Mikołaja, sz: 15
Piestrzecki Krzysztof, sz: 15
Piestrzecki Mikołaj, sz: 15
Piestrzecki Paweł, sz: 15
Pinocci Hieronim, faktor JKM: 83
Piotrowicz Szymon, m: 26
Piotrowski Hrehory, stolnik nowogródzki: 131
Piotrowski Walenty, regens kancelarii gr. kaliskiej: 58, 85
Poniatowski Maciej, sz: 58, 67, 85
Poniatowski N, sz: 121
Popielski Florian, zakonnik konwentu miechowskiego: 37
Potocki Mikołaj, woj. bracławski, hetman polny kor.: 140
Praclewicz Jan, m: 83
Praclewicz Leonora, Orlandówna, m: 83
Pruszkowski Jan, sz: 16
Przedworski Stanisław, sz: 41, 42
Przedworski Stefan, sz: 41, 42
Przedworski Wojciech (*Albertus*), sz: 41, 42

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Przybyszewski N (ojciec), sz: 129
Przybyszewski Lew (syn), sz: 129
Przyjemski Stanisław, marszałek nadworny kor.: 107
Pstrokoński Maciej, sz: 113

R
Raciborski Marcin, pisarz kancelarii, sz: 9
Raciborski Paweł, kanonik poznański, sz: 9
Radliński Wawrzyniec, sz: 2
Radoliński Andrzej, sz: 85
Radziejowska Krystyna z Sapiehów, sz: 7
Radziejowski Stanisław, woj. łęczycki: 7
Radziminowicz Jakub, m: 26
Radziwiłł Albrycht Stanisław, kanclerz lit.: 82, 107
Radziwiłł Aleksander Ludwik, marszałek w. lit.: 2, 3, 107
Rakowska Marcybella Anna, primo voto Hlebowiczowa, z d. Korecka: 84
Rakowski Jan, woj. witebski, star. jałowicki i mścibowski: 84
Reberth Jan, m: 26
Repnicki Stefan, m: 26
Ręczyński Stefan, podsędek z. nowogrodzki siewierski: 131
Rogalicz Kasper, sz: 76
Romanowicz Bazyli, m: 26
Rosnowski Wojciech (*Albertus*), sz: 59
Rossio Franciszek, mediolańczyk, medyk JKM, p: 7
Rossio, N. żona Franciszka, z d. Łopacka: 7
Rostopcze Kasper, pisarza z. nowogródzki: 127, 128
Rostopcze Zofia, z Bartnik, sz: 127
Rostworowski Wawrzyniec, chorąży kaliski: 97
Rościszowski Krzysztof, sz: 34
Rottembergk Jan, sługa kamery JKM, sz: 144
Rozen [Roza] Kerstan, Holender, p: 118
Różyński N., sz: 14
Rusiecki Tomasz Maksymilian, sz: 27

S
Sadłowski Jakub, m: 26
Sakowicz Adam Maciej, podkomorzy oszmiański, star. sieniewski, metelski: 84
Sapieha Kazimierz, marszałek nadworny lit.: 82, 107
Sasiński Stanisław, p: 23
Savelli Giulio (*Julius Sabellius)*, kardynał: 135
Scheller Bartłomiej, p: 4
Schmidt Andrzej, p: 99
Serbejewicz Michał, m: 26
Serebkowicz Stefan, sz, sekr. JKM: 116
Sielecki Kasper, sz: 2
Sielski (Szelski) Aleksander, dworz. JKM, miecznik różański, nast. podstoli poznański: 41, 42, 97
Siemiaszko Mikołaj, m: 26
Siemienowicz Eliasz, m: 26
Siemowit IV, Piast, książę Mazowsza: 102
Sienieński Jan, syn Marcina, sz: 123
Sienieński Marcin, sz: 123
Sienułowicz Mikołaj, m: 26

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Silnicki Florian, sz: 147
Skąpska Agnieszka, z d. Kamieńska, sz: 77, 78, 79
Skąpska Pudyka Konstancja, córka Marcina i Agnieszki, sz: 79
Skąpski Marcin, pisarz kanc. kor., sz: 77, 78, 79
Slecki Adama, zak. konw. miechowskiego, prepozyt grodziski: 37
Sławęcki Piotr, sekr. JKM: 75
Sławińska Anna, sz: 68
Sławińska Zofia, primo voto Kęsicka, secundo voto Żarczyńska, sz: 68
Sławiński Kazimierz, syn Macieja, sz: 68
Sławiński Jakub, sz: 68, 69
Sławiński Łukasz, syn Macieja, sz: 68
Sławiński Maciej, sz: 68
Sławiński Mikołaj, sz: 68
Sławiński Piotr, sekr. JKM: 68
Sławiński Stanisław, kanclerz gnieźnieński, kan. poznański, łęczycki, sekr. JKM: 61, 68, 69
Sławiński Stanisław, syn Macieja, sz: 68
Sławoszewski Marcin, sz: 21, 38
Sławoszewski Mikołaj, sz: 64, 65, 115
Słowikowski Justus (Jost), prepozyt sądecki, kan. krakowski, sekr. JKM: 16, 30, 31, 75
Słupecki Szymon, sz: 69
Sobieski Jakub, woj. bełski, następnie ruski: 15, 107
Sokołowski Aleksander, bp kijowski: 82
Sokołowski Samuel, dziekan uniejowski, proboszcz szadkowski: 61
Spinek Feliks Jan, sz: 66
Spinek Piotr, sz: 66
Srzednicki Jan, sz: 2, 3
Stadnicka Marianna, z d. Dębieńska: 142
Stadnicki Andrzej, sz: 142
Stadnicki Marek, podczaszy krakowski: 142
Stanisław N., sz: 16
Stanisław, przeor płockiego konwentu Trójcy Św.: 102
Starczewski Marcin, dziekan płocki: 82
Staszkiewicz Wawrzyniec, serwitor JKM, m: 112
Stefan Batory, król Polski: 95, 109, 113
Stogniew Mikołaj, star. chmielnicki: 140
Stokowski Jakub, podstoli łęczycki: 120
Stokowski Stanisław, podstoli łęczycki, sz: 120
Sułowski Krzysztof, kaszt. żarnowski, nast. woj. rawski: 124, 134
Szembek Jan, sz: 29, 54
Szewc Jan, p: 78
Szkolnik Szymon, Żyd lwowski: 143
Szołdrski Andrzej, biskup poznański: 82, 107
Szołdrski Jakub, sz: 22
Szołdrski Mikołaj, sz: 22
Szułdrski — zob. Szołdrski
Szwab Bernardyn, gwardian klasztoru św. Franciszka w Wilnie: 21
Szyczek Zachariasz, m: 26
Szymon Marcin, prowiantmistrz, p: 19
Szyszkowski Mikołaj, biskup warmiński: 107

Ś

Śmieszkowicz Wawrzyniec, m: 40
Świeżyński Jan, sz: 61

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Świeżyński Marcin, wiceinstygator lit., sekr. JKM: 48, 49, 50
Święcicki Marcin, kanonik przemyski: 72
Świnołęski Andrzej, sz: 64, 65

T
Tadajewski Jan, sz: 86
Tański Janusz (Jan), pisarz grodzki gnieźnieński: 12, 47
Tarnowski Stanisław, kaszt. sandomierski: 105
Tatarzy: 140
Techner Michał, m: 43
Teodor Dymitr, książę ruski: 95
Tonkenmacher zob. Wiktor Roloff Jansch
Torosowicz Mikołaj, abp Ormian: 95
Torre Francisco della, p: 40
Tringel Treger, p: 96
Tryzna Marcjan, podkanclerzy lit.: 107
Trzebiński Aleksander, referendarz kor., dziekan sandom.: 8, 107, 108, 126, 132, 133, 136, 137, 143, 144
Trzebuchowski Mikołaj, sz: 130
Tuczapski Samuel Łaszcz, strażnik kor., star. kaniowski: 141
Turobojski Jan, rotmistrz JKM: 10
Tyszkiewicz Janusz, woj. kijowski: 100
Tyszkiewicz Jerzy, biskup żmudzki: 107

U
Ustrzycki Aleksander, sz: 136
Ustrzycki Andrzej, sz: 136
Ustrzycki Maciej, sz: 136
V
Vilam — zob. Wilam

W
Waknicz Małgorzata, m: 62
Waknicz Sebastian, m: 62
Wałasiewicz Jan, p: 23
Warszycki Paweł, kaszt. konarski-łęczycki: 34
Wasilewicz Krzysztof, m: 26
Wassenberg Eberhard, historiograf JKM: 106
Wasyl, car (?) moskiewski: 107, 107
Wawrowski Jan, wojski kaliski, sz: 85
Wejss (Weiss) Jan, m: 80
Wejher (Weyher, Weiher) Mikołaj, star. radzyński: 118
Wężyk Jan, abp gnieźnieński: 74, 82
Wężyk Wojciech, dziekan gnieźnieński, kustosz krakowski: 82
Wibe Abraham, m: 81
Więckiewicz Kazimierz, ksiądz, zakon św. Franciszka w Wilnie: 21
Więckowski Szymon, sz: 6, 24
Wiktor Roloff Jansch, zwany też Tonkenmacher, m: 43
Wilam (Vilam) Stanisław, sz: 10
Wilam (Vilam) Zofia, z d. Jałowicka, sz: 10
Wilczek Jan, kaszt. płocki: 107
Wilemdok, p: 17, 18
Willeman N (ojciec), sz: 107
Willeman Jan von (syn), sekr. JKM: 107, 107
Witanowski Jan, sz: 2
Wituski Marcjan, sz: 35
Wituski Władysław Konstantyn, dworzanin JKM: 35
Władysław Jagiełło: 95
Władysław Warneńczyk: 95

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Władysław (I — książę płocki), książę Mazowsza: 102
Włosinowski (Włoszynowski) Krzysztof, pis. gr. kruszwicki, komornik z. inowrocławski: 11, 33, 51, 73
Wodeński Szymon, sz: 69
Wodyński Szymon, sz: 73
Wojner Paweł, p: 79
Wojski Samuel, sz: 67
Wolan Jarosz, podsędek oszmiański: 17, 18
Wolan Tomasz, marszałek oszmiański: 17, 18
Wolfgang Wilhelm, hrabia palatyn Renu: 126
Wolski Bernard Dunin, kaznodzieja konw. płockiego dominikanów: 102
Wołodkowicz Aleksander, sz: 6
Wołodkowicz Samuel, sz: 6, 24
Wołucki Filip, woj. rawski: 124
Wróbel Jan, p: 78
Wurzel n., sz: 121
Wurzel Sabina Konstancja, z d. Żurowska, sz: 121
Wybranowski Andrzej sz: 12
Wybranowski Jan, sz: 12
Wybranowski Mikołaj, sz: 12
Wybranowski Zygmunt, sz: 12
Wypyska Jadwiga, z Łuszkowskich, sz: 38
Wypyski Jan, chorąży nurski: 38
Wyrzykowski Marcin, sz: 2

Z

Zacherla Sebastian, m: 71
Zadzik Jakub, bp krakowski: 34, 107
zakon dominikanów — konwent pod Płockiem: 102
Zakrzewski Bogdan, m: 26
Zaleska Elżbieta, z d. Ściborówna, sz: 147
Zaleski Łukasz, sz: 147
Zaleski Remigian, referendarz kor.: 107, 122
Załuski Wawrzyniec, franciszkanin: 21
Zaremba Paweł, sz: 96
Zaremba Stanisław, sz: 14
Zatorski Andrzej, sz: 29
Zawada Jan, sz: 11, 14, 16, 30, 31, 54, 56
Zawadzki Jan, kaszt. gdański: 107
Zawadzki N., p, serwitor JKM: 114
Zeligmacher Tomasz, m: 26
Zenelajcis Wojciech (*Albertus*), m: 26
Zestuliński Mikołaj, sz: 148
Zieleński Stanisław, sz: 30, 31
Zieliński Paweł, sz: 32
Zimorowicz Bartłomiej, zaprzysiężony pis. miejski, m: 95
Zuskiewicz Aleksander, m: 26
Zygmunt I: 95
Zygmunt II August, Jagiellon: 95, 107, 107, 109, 110, 113
Zygmunt III Waza: 95, 108, 113, 116, 124, 129, 139

Ż

Żarczyńska Zofia, primo voto Sławinska ze Sławna, sz: 68
Żarczyński Marcin, sz: 68
Żelgowski Kazimierz, sz: 52
Żeligowski Stanisław, sz: 86
Żeromski Jan, komornik z. sieradzki: 61

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Żerońska Katarzyna z d. Parzniewska, sz: 8, 13
Żmijewski Stanisław, sz: 44
Żółkiewski Stanisław, hetman polny kor.: 115
Żydkiewicz — zob. Żytkiewicz
Żydkiewicz Daniel, pisarz grodzki lubelski: 11, 14, 54, 56
Żydowski Adam, sz: 11, 28, 51, 54, 56
Żydzi lwowscy: 143
Żytkiewicz Paweł, pisarz gr. lubelski: 28
Żytkiewicz — zob. Żydkiewicz

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Indeks geograficzny
Księgi Wpisów Metryki Koronnej MK 187

Zestawił Janusz S. Dąbrowski

Liczby odnoszą się do numerów dokumentów.

Skróty: **d** — derewnia; **ekon.** — ekonomia; **f.** — folwark; **grunt** = łan; **k.** — koło; **m** — miasto; **mojza**/**Mojza** (jako część nazwy) — folwark (ew. dwór) w Inflantach; **niezidentyf.** — niezidentyfikowany/-e; **ob.** — obecnie; **p** — pustosz; **pole** = łan; **pow.** — powiat; **rz.** — rz.; **s** — sioło; **star.** — starostwo/starostwie; **u** — uroczysko (uroczyszcze); **w** — wieś; **woj**. — województwo; **z.** — ziemia

A
Aprias, niezidentyf. miejscowość w Królestwie Węgierskim: 95

B
Bandrowo (Bądrowo), w, woj. ruskie, star. przemyskie: 119
Baniocha (Baniecha), w, woj. mazowieckie, pow. czerski: 41, 42
Bartniki, w, woj. i pow. miński (?): 127
Bechy, w, woj. kijowskie, star. owruckie: 141
Będków, w, woj. sieradzkie, pow. radomszczański: 66
Będków, woj. łęczyckie, pow. brzeziński: 66
Bersegal, w, Inflanty, pow. rzeżycki: 101, 107
Białka, w, woj. kijowskie, star. owruckie: 141
Białoborze (Białłoborki), w, woj. sandomierskie, pow. wiślicki: 105
Białobrzegi (Białe Brzegi), w, woj. sandomierskie, pow. radomski: 32

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Białowiezia, rz., woj. czernihowskie: 131
Błażejowka (Słoboda Dawidowska), w, woj. podolskie, pow. kamieniecki: 111
Bobrowo, w, woj. chełmińskie, pow. brodnicki: 13
Bochnia, m, woj. krakowskie, pow. szczyrzycki: 5
Bochnia — domy: 5
Bochnia — folwark: 5
Bolsony, w, woj. kijowskie, star. owruckie: 141
Borków (Borkowo), w, woj. i pow. kaliski: 67
Brunszwik, Księstwo w Rzeszy: 126
Brzezie, f, niezid: 30, 31
Brzezie, niezidentyf. folwark: 30, 31
Brzezie, w, woj. krakowskie, pow. szczyrzycki: 133
Brzeźnica, rz., woj. płockie: 102
Brzozowa, w, woj. krakowskie, pow. biecki: 142
Buda, m, stolica Węgier: 95
Bukowina, w, woj. krakowskie, pow. biecki: 142
Bydgoszcz, woj. inowrocławskie, pow. bydgoski: 109

C

Chełmno, m, woj. chełmińskie: 1
Chmielnik — starostwo: 140
Chmielnik, m, woj. podolskie, siedziba star.: 140
Ciechanów — gród: 44
Ciechanów, m, woj. mazowieckie: 44, 45
Czarny Dunajec, w, woj. krakowskie, pow. sądecki: 125
Czartkowszczyzna (Czortowszczyzna), p., woj. czernihowskie, pow. nowogródzki–siewierski: 131
Czekanowko, w, woj. chełmińskie, pow. brodnicki: 13
Czerniaków, w, woj. mazowieckie, pow. warszawski: 34
Czerniechów, w, woj. kijowskie, pow. żytomierski: 141
Czerszewo — zob. Sierzchowo
Częstochowa, m, woj. krakowskie, pow. lelowski: 37

D

Dąbrówka, w, woj. krakowskie, pow. śląski: 6
Dąbrowna, m, woj. witebskie: 84
Dawidkowice, w, woj. podolskie, pow. kamieniecki: 111
Desna, rz., woj. czernihowskie: 127
Desznica, w, woj. krakowskie, pow. biecki: 142
Dniepr, rz., woj. kijowskie: 84
Drogen, w, Kurlandia, pow. piltyński: 4, 87
Drozgawer, niezidentyf. miejsc. w Królestwie Węgierskim: 95
Dubowice, d., woj. czernihowskie, pow. nowogrodzko–siewierski: 137
Dumanow, w, woj. podolskie, pow. kamieniecki: 147
Duminki, w, woj. podolskie, pow. latyczowski: 148
Durben, zamek, Kurlandia, pow. piltyński: 87

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Düsseldorf, m, Rzesza, stolica księstwa Pfalz–Neuburg: 126
Dworzysko, w, woj. pomorskie, pow. świecki: 8
Dybów, zamek, woj. i pow. inowrocławski, siedziba star.: 52, 86
Dybowo (Eichwalde), w, woj. i pow. malborski: 110
Dybyły, w, woj. kijowskie, star. owruckie: 141
Dzierżanowo, w, woj. i pow. płocki: 102
Dzierzgoń (Kiszpork, Christburg), m, woj. malborskie: 96
Dzierzgoń — karczma i grunty: 96

E
Eichwalde — zob. Dybowo
Elbląg, m, woj. malborskie: 19, 20, 80, 146
Elbląg — sąd miejskie: 80
Emden, m, Rzesza: 108

F
Folwarki, w, — zob. Kałęczyn

G
Gdańsk, m, stolica woj. pomorskiego: 17, 18, 27, 43, 106, 108, 126, 144, 146
Gdańsk — portorium: 106, 144
Gniezno — gród (akta, sąd, urząd): 68
Gniezno — pisarz grodzki: 12, 47
Grochutowo, w, woj. i pow. kaliski: 37
Gródek (Gródek Jagielloński), m, woj. ruskie: 95
Grodno, m, stolica powiatu: 112
Grodzanowo, w, woj. płockie, pow. raciąski: 102
Grodzisko, w, woj. i pow. kaliski: 37
Grudziądz — Holendrzy: 118

H
Hlinna, rz., woj. czernihowskie: 127
Hohołow (Hoholew), m, woj. kijowskie: 84
Horodyszcze, p, nad rz. Hlinną, woj. czernihowskie, pow. siewierski: 127
Hoszow, w, woj. kijowskie, star. owruckie: 141

I
Inflanty, kraina historyczna: 98, 101, 107, 111
Inowrocław — komornik ziemski: 11, 33

J
Jankowo, w, woj. i pow. kaliski: 37
Jaworze, w, woj. krakowskie, pow. biecki: 142

K
Kałęczyn (Folwarki), w, woj. mazowieckie, pow. warszawski: 77, 78, 79
Kalisz — młyny: 8
Kalisz — regens kancelarii grodzkiej: 58, 85
kapituła przemyska: 29, 54
Kazimierz, m, woj. krakowskie: 114
Kijów, m, stolica województwa: 100
Kijów — magistrat: 100
Klin, w, woj. czernihowskie, pow. nowogródzki–siewierski: 128

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Kłysków, pustosz, woj. czernihowskie, pow. nowogródzki–siewierski: 129
Kolan Moyza, f, Inflanty, pow. rzeżycki: 101, 107
Korczow, w, woj. kijowskie, star. owruckie: 141
Korzec, m, woj. wołyńskie, pow. łucki: 84
Kowalewo — gród: 1
Kowieszyn (Kowiesze), w, woj. i pow. lubelski: 136
Kraków, m, stolica Polski i województwa: 76, 95, 112
Kraków — Bractwo Muzyków: 113
Kraków — gród: 40, 75
Kraków — kościół św. Franciszka: 113
Kraków — sąd miejski: 40
Kraków — sąd ziemski: 75
Kraków — Żydzi: 113
Kramsk — las: 122
Kramsk, w, woj. kaliskie, pow. koniński: 122
Krasiłowka, w, woj. i pow. kijowski: 84
Kruki, w, woj. kijowskie, star. owruckie: 141
Kruszwica — pisarz grodzki: 33, 51, 73
Kruszyny, w, woj. chełmińskie, pow. brodnicki: 13
Kurlandia i Semigalia, Księstwo: 87

L

Laski, f, woj. i pow. malborski: 110
Lębork, m, star. lęborskie: 60
Leśnica, w, woj. kaliskie, pow. koniński ?: 122
Linków (*Lokow*), w, woj. i pow. rawski: 21
Lnasco, niezidentyf. m.: 95
Lublin, m, stolica województwa: 30, 31, 38, 46, 95
Lublin — cło: 59
Lublin — pisarz grodzki: 11, 28, 54, 56
Lublin — sąd ziemski: 30, 31
Lublin — Trybunał: 30, 31
Lwów, m, stolica województwa ruskiego: 95
Lwów — gród (akta, sąd, urząd): 15
Lwów — kamienice: 38
Lwów — klasztor ormiański: 95
Lwów — magistrat: 143
Lwów — Ormianie: 95, 117
Lwów — Przedmieście Krakowskie: 95
Lwów — Żydzi: 143

Ł

łan Rekidziński we wsi Stary Radziejów: 130
łan Szatanowski we wsi Stary Radziejów: 130
łany (grunty) rusanowskie, woj. kijowskie: 84
łany na folwarku Białłoborki (ob. Białoborze): 105
łany na folwarku laski: 110
łany Pierzchlińskie w Wiślicy: 48
łany we wsi Dybowo: 110
łany we wsi Trempnowy: 110
Łosiacza, w, woj. podolskie, pow. kamieniecki: 111
Łysiec, w, woj. podolskie, pow. kamieniecki: 147

M

Malbork, m, stolica województwa: 110
Malbork — zamek: 110

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Manajów, w, woj. ruskie, pow. lwowski: 15
Marcówka, w, woj. krakowskie, pow. śląski: 6
Maszkowice, w, woj. i pow. łęczycki: 66
Michajłow Kamionka, m, woj. kijowskie, star. owruckie: 141
Miechów, m, woj. krakowskie, pow. książski: 37, 54, 56
Mietel, w, woj. sandomierskie, pow. wiślicki: 105
Miszewo, w, woj. i pow. płocki: 102
Młyn Jackow, woj. i pow. płocki: 102
młyn Mikołaj, woj. mazowieckie, star. warszawskie: 145
młyn Ruda, woj. mazowieckie, star. warszawskie: 145
młyn Rycca (Riecea, Rięca), star. dybowskie: 52, 86
młyn Tomaszek, woj. mazowieckie, star. warszawskie: 145
Mochnacka, p, woj. czernihowskie, pow. nowogrodzki siewierski: 131
Moskwa (państwo, miasto): 107, 111, 129, 143, 147
Moszki, w, woj. kijowskie, star. owruckie: 141
Mytarz, w, woj. krakowskie, pow. biecki: 142

N

Neapol — Królestwo (sumy neapolitańskie): 91
Nieporęt, w, woj. mazowieckie, pow. warszawski: 94
Niewierz, w, woj. chełmińskie, pow. brodnicki: 13
Nowe Miasto Korczyn, m, woj. sandomierskie: 95
Nowy Staw (Neu Teich), m, woj. i pow. malborski: 109, 110
Nowy Staw — grunty: 109
Nur, m, woj, mazowieckie, stolica ziemi: 38
Nur — chorąży: 38

O

Obory, w, woj. rawskie, pow. gąbiński: 36
Osiek, m. woj. krakowskie, pow. biecki: 142
Ossa, w, woj. i pow. rawski: 21
Ostroładowice (Ostrohladowicze, Ostrohlady), w, woj. kijowskie, włość brahińska: 17, 18
Ostrów, w, woj. krakowskie, pow. lelowski, star. krzepickie: 132
Otok, w, woj. i pow. sieradzki: 122
Owrucz, m, woj. kijowskie, pow. żytomierski: 141

P

Parczew, m, woj. lubelskie: 95
Piltyń — zob. powiat piltyński
Piotrków, m, woj. sieradzkie: 66, 68, 95, 109
Piotrków — Trybunał Koronny: 21, 68
Piotrków — sąd grodzki: 66
Płock, m, woj. stolica województwa: 102
Płock — dominikanie: 102
Płock — grunt (włóka): 102
Płock — Jackow Młyn: 102
Płock — klasztor św. Trójcy: 102
Płock — prepozytura: 51

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Płock — ulica Tkaczy: 102
Płock, ulica Dobrzyńska: 102
Płowska, rz., woj. kijowskie: 84
Płowskie (Tłoska), w, woj. i pow. kijowski: 84
Połaniec, m, woj. i pow. sandomierski: 105
Poledno, w, woj. pomorskie, pow. świecki: 8
Połock, m. Wielkie Księstwo Litewskie: 28
Pomercie, w, woj. kaliskie, pow. koniński ?: 122
powiat piltyński (Inflanty): 98
Poznań, m, stolica województwa: 22
Poznań — gród (urząd, sąd, akt): 37, 72
Poznań — sąd miejski: 22
Prusy Książęce: 26
Prusy (Królewskie i Książęce): 140, 147
Przedecz, m, woj. brzesko–kujawskie: 115
Przemyśl, m, woj. ruskie, pow. przemyski: 54, 74
Przemyśl — kapituła: 29, 54
Przemyśl — biskupstwo prawosławne: 74
Przewoziec, w, woj. ruskie, pow. halicki: 121

R

Radymno, m, woj. ruskie: 59
Radzyń, m, woj. chełmińskie: 118
Rajskowo, w, woj. i pow. kaliski: 58
Rakliszki, w, woj. wileńskie: 84
Rakowo Wielkie (Raków), w, woj. mazowieckie, pow. warszawski: 34
Rawa, m, stolica województwa rawskiego
Rawa — gród (akta, sąd, urząd): 21
Rawa — stolnik: 134
Rawa — wojewoda: 124, 134
Różan, m, woj. mazowieckie, stolica z. — 42, 97
Różan — miecznik: 42
Różan — miecznik: 97
Rusanów, m, woj. kijowskie: 84
Rzym, m, stolica Państwa Kościelnego: 135

S

Sandomierz, m, stolica województwa: 95
Sanniki, w i dobra, woj. rawskie, pow. gąbiński: 28, 36
Sawianka (Sawianki), derewnia, woj. czernihowskie, pow. nowogrodzki siewierski: 127
Sawinki, w, woj. kijowskie, star. owruckie: 141
Schwandorf, m i zamek, Rzesza, księstwo Pfalz–Neuburg: 126
Sienno, m, woj. sandomierskie: 7, 133
Sieradz — komornik ziemski: 61
Sierzchowo (in. Czerszewo), w, woj. i pow. kaliski: 37, 142
Sitaniec, w, woj. ruskie, z. chełmska 147
Skalnik, w, woj. krakowskie, pow. biecki: 142
Sławno, w, woj. i pow. poznański: 68
Słoboda Dawidowska, w, woj. podolskie, pow. kamieniecki: 111
Sochaczew, m, woj. rawskie, stolica ziemi: 102

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Solec, m, woj. sandomierskie, pow. radomski: 8, 32
Solec — pisarz: 33
Sosnowice, w, woj. krakowskie, pow. śląski: 6
starostwo bolesławieckie: 123
starostwo chmielnickie: 140
starostwo dybowskie: 52, 86
starostwo krzepickie: 132
starostwo lęborskie: 60
starostwo mielnickie: 3
starostwo owruckie: 141
starostwo przemyskie: 119
starostwo radziejowskie: 130
starostwo soleckie: 32
starostwo warszawskie: 145
Stary Radziejów, w, woj. brzesko–kujawskie, pow. radziejowski: 130
Starzyca, rz. woj. kijowskie: 84
Starzyce, w, woj. i pow. kijowski: 84
Stopnica (Stobnica), m, woj. sandomierskie, pow. wiślicki: 105
Suchodół, w, woj. rawskie, pow. gąbiński: 35
Szwaby, w, woj. kijowskie, star. owruckie: 141
Szyszkowce, w, woj. ruskie, pow. lwowski: 15

Ś

Święta, rz., woj. malborskie: 109

T

Toruń, m, woj. chełmińskie: 25, 33
Trempnowy (Trampenau), w, woj. i pow. malborski: 110
Trzemeszno, m, woj. kaliskie, pow. gnieźnieński
Trzemeszno — klasztor kanoników regularnych: 47
Turcja (Porta Ottomańska, sułtan): 95, 111, 116, 143
Turczyny, w, woj. kijowskie, star. owruckie: 141

U

Ujazdów, w, woj. mazowieckie, pow. warszawski: 78
Usarze, w, woj. kijowskie, star. owruckie: 141
Usczapy (Uszczapy?), w, woj. kijowskie, star. owruckie: 141
Ustrzyki, w, woj. ruskie, pow. przemyski: 136

W

Warszawa, m, stolica woj. mazowieckiego: 35, 67, 53, 70, 71, 78, 83, 108, 110, 116, 126, 139, 143, 146
Warszawa — dom: 7, 62
Warszawa — gród (sąd, urząd, akta): 3, 13, 34, 35, 41, 42, 64, 65, 112
Warszawa — kamienica: 50, 139
Warszawa — magistrat: 112
Warszawa — podczaszy: 55
Warszawa — ulica Krzywe Koło: 50
Warszawa — ulica Miodowa: 7
Warszawa — przedmieście Nowy Świat: 78, 79
Warszawa — ulica Krakowskie Przedmieście: 62
Warszawa — ulica Miodowa: 7
Warszawa Stara — sąd radziecki: 7
Waskowce, w, woj. kijowskie, star. owruckie: 141

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Widawa, m, woj. i pow. sieradzki: 99
Wieliczka, m, woj. krakowskie: 76
Wieliczka — żupy: 76
Wielka Wola — zob. Wola
Wilno, m, stolica Wielkiego Ks. Litewskiego: 2, 3, 10, 10, 21, 95
Wilno — magistrat: 26
Windawa, m, Kurlandia: 99
Wiskitki, m, woj. rawskie, pow. sochaczewski: 102
Wisła, rz.: 62, 78, 102, 139
Wiślica, m, woj. sandomierskie, pow. wiślicki
Wiślica — komornik polny powiatu wiślickiego: 105
Wiślica — przedmieście Borek: 48
Wiślica — przedmieście Kuchary: 48
Wiślica — włóki Pierzchlińskie: 48
Wittingau (Trzeboń), m, Królestwo Czech: 126
Wójcin, w, woj. sieradzkie, pow. wieluński: 123
Wojska (Wola Wojska?), w, woj. i pow. rawski: 21
Wola (Wielka), w woj. mazowieckie, pow. warszawski: 78
Wola, w, woj. podlaskie, pow. mielnicki: 3
Wołoszczyzna (Mołdawia): 147
Wormsat Moyza, f, Inflanty, pow. piltyński: 98
Worniany, w, woj. i pow. wileński: 17

Z

Zagórze, w, woj. krakowskie, pow. śląski: 6
zakon bożegrobców, konwent miechowski: 54
zakon bożegrobców, konwent w Miechowie: 37, 56
zakon dominikanów, konwent płocki: 102
zakon franciszkanów, konwent w Wilnie: 21
zakon jezuitów, kolegium w Płocku: 28
zakon jezuitów, kolegium w Warszawie: 28
zakon jezuitów, kolegium w Wilnie: 28
zakon kanoników regularnych, konwent w Trzemesznie: 47
zakon kartuzów, Paradisus BMV w Kartuzach: 109
zakon krzyżacki (NMP Domu Niemieckiego w Jerozolimie): 101, 107
Zawada, m, woj. krakowskie, pow. szczyrzycki: 5

Ż

Żerewia, rz., woj. kijowskie: 141
Zunałowce, w, woj. podolskie, pow. kamieniecki: 133
Żurów, m, woj. ruskie, pow. halicki: 3
Żyrocin, w, woj. podlaskie, pow. mielnicki: 3
Żywiec, m, woj. krakowskie, pow. śląski — dobra żywieckie: 88, 126

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę

Spis treści

Wstęp 5
Wykaz skrótów 15
Regesty 16
Indeks osobowy Księgi Wpisów Metryki Koronnej MK 187 88
Indeks geograficzny Księgi Wpisów Metryki Koronnej MK 187 100

zadanie finansowane w ramach umowy 732/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę